

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2004

ԳԵԹԱԵՄԱՆԻ — ԳՈՂԳՈՐԹԱ

“ՅԻՍՈՒՍԸՆ ԱՃԻՊ ՄՈՒՀԱՊՊԵԹ. ՆԱԳԼԻՑԷԹԻ.”

Մխեղիփ
Ս. ՀՐԱԼԷԹ ՓՕՐԻ

Միսրեմիսէ
(Տիկ.) Սրբունի (Վեր.) Ս. Զսփարեան

ՏԷԲԻՍՍԱՏԷԹ
ԲԷՇԵՇԵԱՆ ՄԱԹՊԱՍԱՐ

1913

554-ԱՀ

(601.)

ՔԻԼԻՍԱԼԱՐԱ ՊԻՐ ԻՆԹԻՊԱԶ ԽԱՊԷՐԻ

ՑԵՐԱԿԱՆՆԵՐ - ԳՈՂ ԳՈՐԾ

«Ուշանրդ օր, գիրս վազք ետգրն սր»

ԳԵԹԱԵՄԱՆԻ – ԳՈՂԳՈԹԱ

“ՅԻՍՈՒՍԸՆ ԱՃԻՊ ՄՈՒՀԱՊՊԷԹ ԵԱԳԼԻՅԷԹԻ”

Պիւր աւէսին քէնտի սօսք-
լարընըն հօլունա հանընը
Քէտա էրմէսինէն գիյաւէ
սիր քիմսէտ մուհապպէր
հօզ սր :

ԵՈՒՀ. 15: 13,14

Միւտըիզ

Յ. ՀԻԼԼԷԹ ԳՕՐԻ

Միւտընիմէ

(Տիկ.) Սրբունի (Վեր.) Ս. Չափարեան

Տ Է Ր Ի Ս Ս Ա Տ Է Թ

ՔԷՇԻՇԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ

1913

38598-67

ՄԱՌՈՒՄ ԵՎ ԿՈՆՏՐԱԿՏ

«ԿՈՆՏՐԱԿՏ ԵՎ ԿՈՆՏՐԱԿՏ»

«ԿՈՆՏՐԱԿՏ ԵՎ ԿՈՆՏՐԱԿՏ»

«ԿՈՆՏՐԱԿՏ ԵՎ ԿՈՆՏՐԱԿՏ»

«ԿՈՆՏՐԱԿՏ ԵՎ ԿՈՆՏՐԱԿՏ»

«ԿՈՆՏՐԱԿՏ ԵՎ ԿՈՆՏՐԱԿՏ»

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

Պա ֆիլիալ ֆիքսայ, քաղիւ վէ հի-
սայէք իշխան Բուհ իւլ Գոսսաւ մերպոք օ-
շարագ տուա վէ միւթեվագըր ռուհէ եւ-
զըրըշ վէ թեֆ պիր մագսէշէ մեվզի ի ին-
թիշարա վագ էսիլմիշ իր: Թաֆի սախնաւ
միւպարեֆ օղան Բապպըրըզ Յիսուս Գեր-
սեմանի վէ Գողգոթասա օղան ճանընըն
էմէշիմի կեօրսիան վէ տօշըն:

Պա ֆիքսայը թեշիլմ էրմեֆ իզրե ի-
ֆեն, միւշիլմիլն զալպի քա սերիւնշերիւնե
հարեֆեթե կեշմիշ իր: Վէ օ ճիսսեն աւ-
զոն էսեր ֆի Յիսուսըն Աճիւլ Մոնհապպեթ
նագըրիշեթիմի հալի օղան պոն էսերի Բուհ
իւլ Գոսսա էօշե իսթիւնաշ էշեշերեֆ, ֆենի
վագըր վէ քարզընսա էվլաս Ողլսիւրն
զալպիմն տօգունըպ էրիսիմն ֆի, սն-
շեր ճեւեթ, ճան վէ ռուհշարընըր թեֆ-
միլէն Գրիմոնուս թեշիլմ էշեթիւնըր: Ան-
շեր պեօշե էրմեֆէ Անըն զալպիմն ազիւ
մեւերրեթ պախշ էսեմեֆշեր: Ան օղ զալպ,

քննարկելու հիշան, Պատկերս վե Խայսա Ան-
 ազիմ շեճգար վե ռիզգար իյե փարլամըշ
 իֆեն, Օ՛ անդերին պիւրոսէր վե պիզայսը-
 դընսան եղան եղեմ յեֆմեֆես սիր: Հայ շու
 ֆի, անդեր Բուհ իւր Գոսսոսան գիշատե հայսար
 աշարագ, Անըն մեսերրէր, սեղամէր վե
 գոսրէրփինե գաշպեն մաշիֆ օրուպ, եպեսի
 հայսար իյիան գայնայան հայսար սուշու-
 նըն սերին գոշուշը օրուպիշիրէր:

Մ Ի Ի Է Լ Լ Ի Ց

Յ. ՀԻԼԼԷԹ ԳՕՐԻ

Աճիզէնիզ տախի պու գըյմէթլի էսէրի
 դրաաթ էյլէմիշ վե Գեթսեմանի-Գողգոթանըն
 մանասընը էվվէլքինտէն չօգ զիյատէ տէրին
 պիր մանատան անլամըշ օլարագ անտէն զիյա-
 տէսիյլէ միւսթէֆիտ օլմուշ իմ: Էվվէթ՝ պու
 կիւն հաչըն գուզվէթի փեք ազ անլաչըլմագ-
 տա տըր: Իշթէ պու սեպէպտէն սուլայը պու էսէ-
 րի լիսանըմըգա թէրճէմէ էտէրէք միլլէթտաչ-
 լարըմ օլան միւմին վէ միւմինէլէրէ թագտիմ
 էյլէմէյէ հիտայէթ օլունտըմ: Իւմիտ վէ տուա
 էտէրիմ քի Ալլահ պու էսէրի միւպարէքլէյիպ,
 հայաթլարը ճիւճէ գալմըշ պիր չօգ միւմինէլէրէ
 հաչըն գուզվէթինի պէյանլէ անլէրի զիյատէ
 հայաթա մալիք օլմագ իւզրէ հասրէթքէշ
 գալպլէ հաչա վէ Գողգոթայա ճէլպ էտէճէք
 տիր, Ամին:

Միւրերնիմէ

ՄԲԱՌԻՉԻ (ՎԵՐ.) Ս. ՋԱԳԱՐՈՒԱՆ

«ԵՊԵՓՍԵՄԱՆԻ-ԳՈՂԳՈՓԱՅ»

Դերսեւսնի, ասեւ իջիւն Ույզու Պաղչեսի,
Տազար Բրիսնու իջիւն, Կիւն, զան քեր մահաշի,
Շայիրսիքի ույուսըյար օրուսա,
Աննու Յիւնու, ույանըգ սուրսը սուսուսա:

Գողգոթա Բրիսնու իջիւն Էօղիւն Պաղչեսի,
Թափի աղապիյի ասեւ Րունըն Աեփսիսի,
Ինսնիէ Էաշարընըյար հագիգի Կունիւնիւ,
Չիւն սրսգիւ անիւր իջիւն սագրանըշ իսի:

ՊԱՊ 1.

ՅԵՍՈՒՍ ՆԻՉԻՆ ԳԵԹՍԵՄԱՆԻՏԷ
ԱՅՆԻ ՏՈՒՍՅԸ ԻՆՉ ԳԻՐԻԷ ԹԱԳՏԻՍ
Է Յ Լ Է Տ Ի:

«Ճանրմ էօղիւմ սերէնէսիցսէ փեփ միւսէսեր սիր:»
Մաթթ. 26.55

«Վաղատ Րուհ հազըր, ամմ Թէն զահֆ տիր», Մաթթ.
26:41:

«Պիր ատէմին ըէնտի ասթլարընըն ուղրունա ճա-
նընը Ֆէտա էթմէսինտէն զիյատէ պիր ըիւնէտէ մու-
հապպէթ եօգ արը», Եուհ 15:13,14:

Մունասպիթ ֆիւնի զաիսեսիսի արաւնսգ:
1 Գօրն . 13:15.

Գեթսեմանի—Գեթսեմանի—Պու իամ՝
տիւնեանըն պիլէ կէլմիշ օլտուզը շօլ էն
ածիպ մուհապպէթին նաղիք խաթըրէլէ-
րինի զիքը էթտիրիր: Էվլէթ շօգտան
կէլմիշ, ամմա եինէ տէ տաիմա պիզիմլէ
գալան շօլ գարանըրգ վէ սիւքիւթ կէ-
ճէնին խաթըրէլէրինի: Ահ օլ մուզլիմ
կէճէտէ իտի ըի պիր զաթ տիզի իւղէ-
րինէ կէլմիշ, վէ Ձէլթուն աղաճլարը-

նըն, եէշիլ տալլարը արասընտան սէ-
մալի Փէտէրինին եիւզիւնէ պագմագտա
իքէն, գալպի քէտէրտէն գըրըմըլ պիր
սուրէթտէ նիյազ վէ բէճալար արզ էթ-
մէքտէ իտի :

Փէք իհթիմայէն այնի զէյթուն ա-
ղաճլարընըն նէսլինտէն էլան Գեթսեմա-
նիտէ պուլունըպ, Բապպ Յիսուսըն պէ-
շէրիյէթէ կէթիրմիշ օլտուղը սէլամէթ
վէ հիւննի բիզանըն (Լուգ. 2:10-14)
տաիմի եէշիլ տալլարընըն, չօճուգ կիպի
վէ սաֆի իմանլէ Անտէն թալէպ էյլէյէն-
լէրին ճիւմլէսինէ տօղրու ուղանմըլ ի-
տիյինի տէրխաթը էթտիրիրլէր :

Ատէմին իրթիտատ էթտիյի մահալ
Ատէն Պաղչէսի օլտուղու կիպի իհեա
օլունտուղու մահալի տէ Գուգոթա պաղ-
չէսի թէսմիյէ էտէպիլիրիզ : Իշթէ
պուրատա, հէման պու պաղչէտէ՝ Յի-
սուս վէ շէյթան արասընտա շօլ միւտ-
հիշ վէ միւհէյիպ միւճահէտէ վուգու
պուլմագտա իտի : Շէյթան ֆիլթուհաթը
գազանմաղա ճէհտ էտիյօր իտի թաքի,
պէշէրիյէթի քէնտի էսարէթի ալթընա

ալլպ, ինսանլարըն ճէսէտ, ճան վէ բուհ-
լարը իւզէրինէ հիւքիւմէթ էտէրէք, հէր
պիր շէրիր մագսէտ վէ արզուսընը իճրայա
անլէրի մէճպուր էտէ : Թարաֆը տիկէրտէ
խսէ, Իպն Ուլլահ վէ Իպն իւլ Ինսան օլան
Յիսուս՝ Բուհ իւլ Գուստըն գուարէթիլլէ,
տիւնեանըն վէ պէշէրիյէթին ճէնկինի քէն-
տի իւզէրինէ ալարագ, պունտան մէյտանա
կէլէճէք օլան պիլ ճիւմլէ հիւճիւմ, եա
տա հէր պէրէլէրէ հիւննի բիզալլէ տա-
յանտը : (Ջաք. 13:6,7) Չիւն պու Չաթ
հէր նէ գատար եարա վէ պէրէլէր սա-
հիպի օլույօր իտի իսէ տէ, այնի վա-
գըթտա, Ատէն Պաղչէսինտէ իրթիտատ
էթմիշ ատէմէ, Ալլահ թարաֆընտան է-
տիլէն վատը իթմամ էտիյօր իտի : Փէ-
տեր վատ էթմիշ իտի քի, պիր Խէլաս-
քեար կէլէճէք, Օլ տախի երլանըն պա-
շընը եզէճէք տիր (Թէք. 3:15) եա-
խօտ, ախէր սէօղլէրլէ, «հիւնահ վէ
էօլիւմ իւզէրինէ գուարէթի օլանը, եանի
շէյթանը քէնտի էօլիւմիւ վասըթասըլլա
մահվ էտէճէք տիր» : (Իպր. 2:14)

Պու վատըն իթմամը իչիւն Ալլահըն

Թային էյլէտիյի վազըթ շիմտի կէլմիշ
 իտի: Յիսուս վէ զուլմէթին կէօրիւնմէզ
 գուլվէթլէրի արասընտա շիմտիյէտէք
 միւճահատէ վար իտի իսէ տէ, շիմտի Ա-
 սըլ Ֆաթիհ ճէնկէ կիրմէլի, վէ պու
 միւտհիշ սոն ճէնկտէ զարէպէյի դազան-
 մալը իտի: Չիւնքի պիւթիւն պէշէրիյէ-
 թին թէքմիլ սաատէթ եա փէրիշանը
 հալի պու ճէնկէ մէնութ իտի: Պէօլլէճէ
 շէյթան, Պու տիւնեանըն րէիսի, (Եուհ.
 12:31, 16:11) Ատէմին խասմի (1 Պետ. 5:
 8) Մէմա դափուսընտա ատէմին շիքեա-
 յէթճիսի (Վահ. 12:10) քէնտի միւճահա-
 տէսինի սապիք էթմէթ իւզրէ ճէհէննէ-
 մին ճիւմիլէ ֆէննպաղ վասըթալարընը
 իսթիմալ էյլէտի, վէ պու եօլ իլէ, Յի-
 սուսը, Հայթ Րէիսինի (Սմալ. 3:15) Մէ-
 լիք իւլ Միւլուքը (Թիմ. 6:15) Մուգատ-
 տէպէրին Մէլիլինի խարապ էթմէք խու-
 սուսընտա օլան իւմիտինի միւհքէմ գըլ-
 մագ նիյէթինտէ իտի: Չիւնքի պու եօլ
 իլէ պիւթիւն պէշէրիյէթին էսարէթ վէ
 էպէտի խարապիյէթինին փլանը էօնիւն-
 տէ տուրան մանիէտէն ազաատէ ի սէր
 էտէճէք իտի:

Կէօրիւյօրուզ քի միւպարէք Բապ-
 պըմըզ Յիսուսըն պու տուպարը սօն ազ-
 շամ թասամընտան սօնրա Գէթսեմանիտէ
 Թագտիմ օլունտը, վէ թասամա հասրէթ-
 լէ միւնթալըր պուլունտըլընը Լուգ. 22:
 15 տէ պուլուրըզ, վէ պէօլլէճէ Անըն
 ճիւմիլէ միւզթէտիլէրի տախի էֆէնտի-
 միզին շէքտիյի պիւ ճիւմիլէ էլէմիլըին
 զիքրինի պէր տէվամ էտէրլէր: (Գօրն. 11:
 23-26) Իմտի կէօրիւնիւյօր քի, Յիսուս
 քէնտի շայիրալէրինի պիր տէֆա տահա
 եանընա ճէմ էտիպ, անլէրին Գէնտիսնէ
 սօլըրու Թաշըրըլարը մուհապպէթին
 տէրէճէսինի վէ թախսիսաթլարընա տա-
 իր շէհատէթ վէ իգրարլարընը իշիթմէք
 արզու էթտի: (Մարկ. 14:29-31) Յագաթ,
 էյվահ քի, պու շէհատէթ վէ իգրարլա-
 րըն սախթէլիյի չապուզ մէյտանա չըգ-
 տը: Յիսուս տահա Գէթսեմանիսին եա-
 լընըզըզ վէ զուլմէթինէ կիրմէզտէն,
 Գողգոթա թարիգինտէ եիւրիւմէզտէն,
 պիւթիւն տիւնեանըն քէտէր, էլէմ,
 խասթալըզ վէ կիւնահ եիւքլէրինի եա-
 լընըզ թաշըմագտան (Իշ. 53.63:3) շօլ

վասֆը նագապիլ հավիյէյէ, շէյթանըն
 գալէսինէ, եարամաղլարըն մէլէքիւթիւ-
 նէ, հէր նէվ խիյանէթ վէ խապասէթ
 սահիպի օլան շէրիր ըուհլարըն տիյարընա
 կիթմէղտէն էվվէլ, պու իգըարլար վէ
 շէհատէթլէր եալան չըգտըլար: Նիչիւն
 պէօյլէ օլտու: Պէօյլէ օլտու թաքի, Յիսուս՝
 ատէմի կիւնահընըն նէթիճէսի օլան էօ-
 լիւմտէն եանի ըուհանի էօլիւմտէն աղատ
 էտէ, վէ չիւնքի, Սլլահ տիւնեայը, օլ
 գատար սէվտի քի (Յուհ. 3:16) Պու է-
 լէմլէրի շէքմէք իչիւն Իպնի Վահիտինի
 վէրտի (Բօմ. 8:32) շէօյլէ քի տիւնեատա
 Անա իման էտէն հէր քիմսէ աղատ օլա-
 ըագ, շօլ աղապ մահայինտէ հէլաք օլ-
 մայալար, անճագ Քէնտիսի իլէ Սլլահըն
 մէլէքիւթիւնտէ էպէտի հայաթա մալիք
 օլալար: (Բօմ. 8:14-18)

Իմտի, աճախ պ տիր քի, պաղըլար,
 Յիսուսըն «Նա փէտէր էյէր իսթէր իսէն
 պու քեասէ պէնտէն կէչսին, լաքին պէ-
 նիմ իսթէտիլիմ տէյիլ, անճագ սէնին
 իսթէտիլին օլըն» տուաար, Անըն էօմ-
 ըիւնտէ թէք պիր մէվգի թութույօր

զանն էտէրլէր: Նանի, պաղը քիմսէլէր
 տիւչիւնիւյօրլար քի Յիսուս Իլահի փէտէ-
 ըինէ սոււտուղը տուալար իչինտէն սալթ
 պու տուասընա ճէվապ ալմատը, չիւնքի
 փէտէր պու տուայը գապուլ էտէմէտի,
 իմտի ճէվապ տախի վէրէմէտի: Վէ եինէ
 պու քիմսէլէր տիւչիւնիւյօրլար քի, Յի-
 սուսըն պու տուայը սոււմասընտա մագ-
 սէտ վէ արգուսը, կիւնահլարըմըղը թա-
 չըմագ էլէմինտէն վէ պիրաղ սօնրա տա
 Գողգոթատա շէքէճէյի իշքէնճէլէրտէն
 էսիրկէնմէսի իչիւն իտի:

Պիղ քէնտիմիղէ սուալ էտէլիմ քի,
 կէրէք պաչգալարա խըտմէթի զէմանըն-
 տա, կէրէք, էլէմ վէ Գողգոթա Խաչը-
 նըն սըղլէթինտէ պիր տէֆա պիլէ օլ-
 սուն քէնտի նէֆսի վէ էլէմլէրի հագ-
 գընտա տիւչիւնմէյէն Չաթ իչիւն միւմ-
 քի՞ն մի տիր քի, չիմտի օլ էլէմլէրին
 գալգմասը իչիւն Փէտէրինէ ըէճա էյլէ-
 սին: Իսթիհզա օլունաճաղընը, գամչըլա-
 նաճաղընը վէ սալպ օլունաճաղընը, շա-
 յիրտլէրինէ իխպար էտիպ, եինէտէ այնի
 մագսէտ իչիւն Երուսաղէմէ կիթմէյէ

գավիյէն եիւզ (Լուգ. 9:51) թութան
 Զաթ շիմտի Գեթսեմանիտէ, միւմքի՞ն
 մի տիր քի, օլ էլէմլէրին տէհչէթի էօ-
 նիւնտէ թիթրէսին, վէ կիւնահ հէմ
 ճիւրմիւմիւզին թէքտիրինին էքսիլմէսի
 եա տա գալգամաը իչիւն սէմավի Փէ-
 տերինէ տուա վէ նիյազլար արզ էլէ-
 սին Խայըր, խայըր, պու ապա թէսավլուր
 օլունամազ վէ պէօյլէ օլմասը Անըն թէք-
 միլէն նէֆսինքետար վէ Ֆէտաքետար էօմ-
 րիւնիւ ճէրհ էթմէք օլաճագ խոխ Իմտի
 պի հագգին Անըն պու այնի տուայը իւչ
 քէրրէ թէքէրրիւր էթմէսի թէքմիլէն
 ֆարգլը պիր սէպէպտէն նաչի օլմալը
 տըր :

Աճաիպ տէյի՞լ մի տիր քի, սէմավի
 Փէտերէ տուա էթտիլէրինտէ, լիւզիւմ-
 սիւզ թէքէրրիւրտէ պուլունմամալարընը
 շայիրտլէրինէ թալիմ էտէն Զաթ քէն-
 տիսի շիմտի պու էսնատէ այնի լուղէթ-
 լէրի իսթիմալ էտէրէք իւչ քէրրէ տուա
 էլլէսին : (Մաթթ. 6:7, Մարկ. 14:36,39)
 վէ պունա Յիսուսըն էօմրիւնտէ վէ պիւ-
 թիւն Քիթապը Մուգատտէստէ թէք պիր

տէֆա րասթ կէլիլիզ : Իմտի փէք վազըհ
 պիր սուրէթտէ կէօրիւնիւյօր քի, պու
 տուապընըն ապ վէ հագիզի մանապը
 շու իտի, եանի հէր թէքէրրիւրիւնտէ
 պէլի պիր մագսէտ իչիւն պէլի պիր տուա
 էլլէտի, վէ պունտան հէման պիր գաչ
 սասաթ սօնրա Յիսուս տահա էօլմէզտէն,
 Խաչտա իքէն սէմավի փէտէրին պու տու-
 ալարը միւսթէճագ գըլտըլը միւճատէլէ
 վէ ինքետար գապուլ էթմէզ պիր վագըա
 տըր . վէ պէօյլէ պիր թէսավլուր պիլէ
 թալըմազ միւմքինսիզ տիր քի, Իլահի
 Օղուլուն՝ Իլահի Բուն իլէ Իլահի Փէտերէ
 թագտիմ էթտիլի տուա ճէվապսըզ գալ-
 սըն, (Եուհ. 11. 22, 43) վէ մագսէտլէ-
 րի տէ իթմամ օլունմասըն : Չիւնքի կէօ-
 րիւրիւզ քի պունլար մուլթազ վէ այ-
 րըլմազ սուրէթտէ պիր տիրլէր (Եուհ.
 10. 30) :

Եու հալտէ Քրիստոսըն էօմրիւնիւն
 սօն գըսմընտա Գեթսեմանիտէ արզ վէ
 թագտիմ էթտիլի իւչ գաթ տուանըն
 մանասընըն թարիֆ վէ իզահաթընը ան-
 լամազ իչիւն էվիլէտա էօմրիւնիւն

7
 6
 86598
 38598

Գողգոթա

իւր գըսմընըն Քըգըալարընը թէքէրըիւր
էթմէլի իղ, օլ դէման վագըալարը եէք-
տիկէրի իլէ հէմահէնկ կէօրէճէյիղ: Պու
վագըալար իսէ ճէմի ի պէշէրիյէթէ վէ-
քեալէթէն Շէրիաթըն իթմամը իչիւն օ-
լան իւչ սէնէլէք խըտմէթինէ մուգատ-
տէմէ հալինտէ լազըմ օլտուղու տէրքեար
տըր:

Իմտի էօմրիւնիւն իւր գըսմընտա կէօ-
րիւրիւղ քի.

1. Փէտէր անա հիւսնի ըրիզա իլէ սէօյ-
լէր, Մաթթա 3. 17:

2. Օ քէնտի իրատէթինի փէտէրէ թէս-
լիմ էտէր (Բուհտան սէվգ օրուարագ,) Մարկ. 1, 12: Եուհ. 5. 30):

3. Ինսանի իշթիրաք վէ մուհապպէթտէն
մահրոււմ, ամմա փէտէրի իլէ իթթիհատ-
տա իտի, Մարկ. 1. 13:

4. Պէրըիյէտէ ճէսէա, ճան վէ բուհու
իւղէրինէ իւչ դաթ թէճրիպէլէր հիւճիւմ
էթտի վէ հէր պիրինտէ զալէպէ չալտը,
Մաթ. 4. 1—11:

5. Ալլահըն քէլամընա իրթիպաթ վէ մու-
հապպէթի վար իտի, Մաթ. 4. 4:

6. Իլահի հայաթ վէ գուտրէթ իչիւն
Բուհ իւլ Գուտս վասըթասըլլէ Փէտէրէ
թէքմիլ մէրպուլթիյէթտէ իտի: «Աճըգ-
տը, օլ կիւնլէրտէ հիչ պիր շէյ եէմէտի»,
«Ատէմ Ալլահըն հէր պիր քէլամըլլա եա-
չայաճագ տըր»: Լուգ. 4. 2—4:

7. Մէլաիքէ անա խըտմէթ էթտիլէր:
Մաթ. 4. 11: Խէլասա վարիս օլաճագ
քիմնէլէրէ տալիս անլէր խըտմէթ էտէ-
ճէքլէր տիր: Իպր, 1. 14:

Էօմրիւնիւն ոօն գըսմընտա եինէ՝

1. Փէտէր անա հիւսնի ըրիզա իլէ սէօյ-
լէր: Եուհ. 12. 28:

2. Օ քէնտի իրատէթինի փէտէրէ թէս-
լիմ էթտի. («Ամմա պէնիմ իրատէթիմ
տէյիլ...») Մաթ. 26. 39, Եուհ. 12. 28:

3. Ինսանի իշթիրաք վէ մուհապպէթտէն
մահրոււմ ամմա փէտէրի իլէ պիրլէքտէ
իտի: Իշ. 63. 3, Եուհ. 16. 32:

4. Գեթսեմանիտէ ճէսէա, ճան վէ բուհը
իւղէրինէ իւչ դաթ թէճրիպէ վուգու
պուլտու վէ հէր պիրինտէ զալէպէ չալ-
տը: Մարկ. 14. 34—38:

5. Ալլահըն քէլամընա իրթիպաթը վէ

մուհապպէթի քեամիլ խտի : Մարկոս 14 . 49 :

6 . Իլահի հայաթ վէ գուտրէթ իչիւն Բուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլա Փէտէրէ թէքմիլ մէրպուլթիյէթի վար խտի : Մարկ . 15 . 23 , Եուհ . 19 . 28 , 17 . 2 : «Սուսատրմ» , «Սէն անա գուտրէթ վէրտին» :

7 . Մէլաիքէնին խըտմէթիւ Լուգ , 22 . 43 :

Տիկէր պիր միւշապէհէթ տէ պէրրիյէ թէճրիպէսի վազըասընտա կէօրիւրիւղ : Մարկոս Ինճիլինտէ մուհարրէր տիր քի , Օ վահչի հայվանլար իլէ պուլունտը : Մարկ . 1 : 13 վէ անլէրին կէօմիւրտէյիշլէրինի իչիտիպ սօլաշտըգլարընը կէօրտիւքճէ քէնտինի մուհաֆաղայա դայրի միւգթէտիր օլուպ էմնիյէթ իչիւն փէտէրինէ թէսլիմ օլտու : Քէզալիք սալպ օլունտըղընտա գուտուրղան գալապալըղըն շաղըգ սէտալարը վէ Գողգոթա տաղընըն էթրաֆընտաքի իղտիհամըն իսթիհզա վէ լանէթ սէսլէրի (Մարկ . 15 . 29—32) Խաշտա եիւքսէլմիշ Իպնիւլ ինսանա , պիր թազըմ եապանի հայվանլար սիւրիւսիւնիւն կէօմիւրտէյիչի կիպի կէլտի ,

ղիրա սահիպի Մէզմուրըն անըն հագդընտա օլան քէլամլարը իթմամ օլունմազ իւզրէ խտի , Մէզ , 22 : 12 , 13 , 16 «Զօգ պուղալար պէնի իհաթէ էթտիլէր , պուղանըն գուվլէթլի պաղուլարը էնիպ սարտըլար , երթար վէ կէօմիւրտէր արսլան կիպի , պանա գարշը աղըզլարընը աշտըլար , չիւնքի քէլպլէր պէնի իհաթա էթտիլէր :»

Կէօրիւյօրըզ քի Սլլահըն պիւթիւն շէրիաթընը իթմամ վէ իրատէթինի իճրա իչիւն իւշ սէնէլիք էօմրիւնտէ , պէրրիյէտէ ճէսէտ , ճան վէ բուհը իւզէրինէ օլան թէճրիպէ մուգատտէմէ հալինտէ լազըմ օլտուղը կիպի քէզա Գեթսեմանիտէ ճէսէտ , ճան , վէ բուհը իւզէրինէ կէլէն իւշ գաթ թէճրիպէ Գողգոթա ֆիւթիւհաթընա պիր մուգատտէմէ հալինտէ լազըմ խտի , շէօյլէքի էվլէլըինտէ էօմրիւյլէ խէլաս պուլտըլըմըզ կիպի սօնրաքինտէ տէ էօլիւմիւյլէ խէլաս պուլարմ : Բօմ . 5 . 10 , Իպր . 2 . 9 :

Պէօյլէճէ Գեթսեմանի Յիսուսըն , Իպնիւլ Ինսանըն Գողգոթատա տիւնեանըն

կիւնոհնը ըէֆ էթմէք մագսետիյէ իպ-
րազ էյլէտիյի ֆէտաքեարլըզ վէ մու-
հապպէթ նագլիչէթինին թէմէլի ատտ է-
ալիսէ հագիգաթէն սէզա տըր, չիւնքի
Յիսուս Գողգոթատաքի ֆիւթիւհաթ վէ
զալէպէսինէ, պիր դաշ սաաթ ագաէմ,
Գեթսեմանինին էպէտիւլ ապատ մու-
գատտէս քէօչէլէրինտէ, դարանլըզ սա-
աթլարտա, տուատա էլէմ չէքիպ կիւ-
րէշիր էրէն հաղըրլանմըշ իտի:

Պու միւքէրրէրէն օլան տուաւընը
թագաթիմ էթմէզտէն էվիլէլ, շայիրտլէ-
րինտէն Պետրոս, Յակոբոս վէ Յովհան-
նէսի պէրապէր ալըպ, ճէնկին սօն սաա-
թընատէք ույանըզ տուրմագ իւզրէ օլ
պիրլէրտէն այրըլար: Պու սըրատա կէօ-
րիւնիւյօր քի Յիսուսըն ֆիքրինտէ իւշ
միւլահազալար վար իտի, վէ պէօյլէ օլ-
տուղընու տա շայիրալէրինէ սէօյլէտիյի
սէօղէրտէն անլայօրուզ. «Ճանըմ էօլիւմ
տէրէճէսինտէ զիյատէսիյլէ միւղթարիպ
տիր.» Մաթ. 26. 38: Բուհ հաղըր,
ամմա թէն զաիֆ տիր, Մաթ. 26. 41,
Եախօտ Տօղթօր Ուէյմալթ Եէնի Ահաըն

սօն թէրճէմէսինտէ շէօյլէ դօր. «Բուհըմ
հաղըր ամմա թէնիմ զաիֆ տիր:»

Իմտի նէթիճէ հալինտէ, Բապպըմըզըն
միւքէրրէրէն օլան պու տուաւընը անլա-
մագ իչիւն ճանըմ, բուհըմ, վէ թէնիմ
լուղէթլէրինի մէշգ էթմէլիյիզ, չիւնքի
Բապպըմըզ ճանը, բուհը վէ թէնի հագ-
գընտա սէօյլէտիքտէն սօնրա պու տուալը
արզ էյլէտի վէ հէմ տախի Իլահի Խէ-
լաքեարըմըզ իլահի վէ եինէ տէ ճիւմ-
լէյէ ֆաիգ օլարագ ինսանի Խէլաքերա-
ըմըզըն տուալարընա Գողգոթա խաչը
իւզէրինտէ շօլ ալթը սաաթլըզ էլէմի
վազթընաա ճէսէա, ճան վէ բուհընա
տաիր սէմալի ֆէտէրի թարաֆընտան
թէքմիլէն ճէվապ վէրիտի:

Պու նէթիճէյէ կէլմէյէ պիզի թէպ-
րիյէ էտէն ախէր պիր շէյ տահա վար
տըր: Բէլամ Ուլլահտա Յիսուս հագգըն-
տա պէօյլէ օգուրըզ, «Ձիրա հագիգա-
թէն, իւզէրինէ մէլաիքէ թապիաթընը
ալմատը, անճագ Ապրահամըն ինսանի
թապիաթընը ալտը, իմտի մուզթապի ի-
տի քի, հէր շէյտէ պիրատէրլէրինէ պէն-

զէր օլա» Իպր. 2. 16, 17 : «Օ հէր
խուսուստա (ճէսէտ, ճան վէ բուհճա)
կիւնահարզ օլարագ պիզիմ կիպի թէճ-
րիպէ օլունտը», Իպր. 4. 15 : Քի պու
թէնտէ օլտուղը զէմանտա Օնու էօլիւմ-
տէն խէլաս էթմէյէ գատիր օլանա, ա-
զիմ ֆէրեատ վէ կէօղ եաչլարըյլա նի-
յազլար վէ բէճալար սունուպ, դօրգտը-
ղը շէյտէն ազատ օլմաղլէ, էյէրչի Օղուլ
իտի իսէ տէ, շէքտիյի շէյլէրտէն իթաաթ
էօյրէնտի : Իպր. 5. 7, 8 : Շու սէօղլէ-
րէ խուսուսի տիգգաթ էյլէ : «Օնու էօ-
լիւմտէն խէլաս էթմէյէ գատիր օլանա»,
վէ «Գօրգտըղը շէյտէն ազատ օլմաղլէ»,
էյէր տուսը ֆիզիքի էօլիւմտէն խէլաս
օլմաղ իչիւն իտի իսէ պու Գողգոթատա
օլմատը, չիւնքի օրատա էօլտիւ : «Լա-
քին ճանընը էօլիւմէ թէսլիմ էյլէտիք-
տէն սօնրա, Իշ. 53. 12 ճանընըն ճէ-
հէննէմտէ գալմասընտան ազատ օլտը,
Մէզ. 26. 10, 116. 4, 8 պունա Վահի
քիթապընտա Իքինճի էօլիւմ թապիր է-
տիլիյօր : Ամալ, 2. 27, 31 : Լուգա 16 :
23, Եղեկ. 18. 4. 20, Բօմ. 6. 20, 2
Գօրն. 5. 21 :

Բապպ Յիսուս տուսընտա, օլ սա-
աթըն կէչմէսի իչիւն փէտէրէ բէճա էյ-
լէտի, պու սաաթ հա՞նկը սաաթ իտի :
Եուհ. 12. 27տէ շէօյլէ օգույօրըզ. «Շիմ-
տի ճանըմ իզթիրապա տիւչմիւշ տիր,
վէ նէ՞ տէյէյիմ, եա փէտէր, պէնի պու
սաաթտան գուրթար», Փագաթ իլավէ
էտիպ «Ամմա պու սաաթա պունուն ի-
չիւն կէլտիմ» տէր : Իմտի փէք պէրրագ
պիր թարգտա կէօրիւյօրըզ քի, պու ա-
զիմ ֆէրեատ վէ կէօղ եաչլարընը՝ շէ-
քէճէյի էլէմլէրտէն գուրթուլմազ իչիւն
սունմատը, չիւնքի քէնտիսի պույուրու-
յօր քի «տիւնեայա պու մագսէտ իչիւն
կէլտիմ» Հէմ տալի փէտէրինին վէ
մուգատտէս մէլաիքէնին նազարընտա
տիւնեանըն թէէսիսինտէն էվվէլ կէօյա
զէպհ օլունմուշ Գուղու իտի : Վահի 13.
8 : Պունտան պիր աղ էվվէլ Յիսուս շա-
յիրալէրինէ թալիմ էյլէտի քի, «Պիր ա-
տէմին քէնտի տօսթլարընըն ուզրունա
ճանընը ֆէտա էթմէսինտէն զիյատէ պիր
քիմսէտէ մուհապպէթ եօզ տըր :» Եուհ.
15. 13 : Վէ սօնրա իլավէթէն «Սիզ պէ-

նիմ տօսթլարըմ օլուրսընըզ» տէտի, վէ տահա իլէրի կիտէրէք պէյան էյլէտի քի, էն ալի խըամէթ, Մաթ. 20. 26, 27, Եուհ. 13. 14, 1, մուհապպէթին էն ալա շէքլի, իչինտէ նէֆս ասլա պուլուն մայան մուհապպէթ վէ խըամէթ օլուպ, սատէճէ պաշգալարըն սատտէթ վէ րէֆահա ը հալը իչին սարֆ օլունըր» Օֆէնտի շայիրալէրինէ միւքէրէրէն տէմիշ իտի քի, «էյէր պիր քիմսէ արտըմճա կէլմէք իսթէրսէ նէֆսինի ինքեար էթսին» Մաթ. 16. 24, 25 եանի արտըմճա կէլմէք իսթէյէն, քէնտինի, նէֆս թէսավիուրունու պիր թարաֆա դօյսուն վէ անա հիշ իթիպար էթմէսին, չիւնքի մուհապպէթ քէնտի ֆախտէսինի արամազ,» 1. Գօրն. 13, 5:

Իմտի պունտան պիլա թէրէտտիւա իսթինթաճ էտէպիլիբիզ քի նէֆս տուշ զուտու Յիսուսա կէչմիշտէ հիշ կէլմէտիլի կիպի չիմտի տախի կէլմէտի: Եուհալտէ Յիսուսըն տուպարը նէֆսէ կիւճ կէլէն սըգընթը վէ էլէմլէրտէն գուրթուլ մազ իչին օլմայըպ, շայէտ քէնտիսի

մաղլուպ օլաճագ օլուր իսէ, սէվիլիւլիւլէրի էլէմ շէքմէյէ մէճպուր օլաճագլարը տիւշիւնկէսինտէն ազատ օլմագ իչին իտի: Եանի շէյթան Յիսուսըն ֆիքրինէ պէօյլէ պիր տիւշիւնկէ գօյմազա վէ օրատա էէրլէշտիրմէյէ չալըշտը: Ամնա համտ օլսուն պու իւմիտ պօշա տիւշտիւ: Օ ֆաթիհ իտի, շէյթանըն Յիսուսըն ֆիքրինէ պասմազ իսթէտիլի տիւշիւնկէ պու իտի, եանի պիր ալտան Գողգոթա խաչը իւզէրինտէ, զուլմէթին գուլվէթլէրի անա հիւճիւմ էթտիլէրինտէ՝ էննիհայէ ճէսէտ, ճան վէ եարուհճա մաղլուպ օլաճագ (չին պունշարըն հէր պիրի, կիւնահ իչին օլաճագ օլան ազիմ գուրպանտան հիսսէտար օլաճագ իտիլէր) վէ պու մաղլուպիյէթին միւտհիշ նէթիճէսի իսէ, քէնտինին ճիւմլէ սէվիլիւլիւլէրինին էլէմ շէքիպ, իլէլ էպէտ հէլաք օլմալարը վէ պու եօլ իլէ մէլէքիլթ իւս սէմալաթտան մահրուլմ գալմալարը օլաճագ իտի: Պու իսէ Փէտէրին քէնտինէ վէրտիլի աթիյէլէր օլուպ (Եուհ. 17. 2) տիւնեանըն թէէսիսինտէն էվլէլ

քէնտինէ վատ օլունմուշ իտիլէր : էֆ . 1 . 3—7 : Թարի անլէրի կիւնահ վէ անըն մուճիտինտէն ազատ էտիպ , փէտէրինին թախթը հուզուրընտա անլէրի գուսուր սըզ իզհար էտէ . (Յէհուտա 24.) վէ պէօյ- լէճէ անլէր փէտէրին ճէլալինի սալթ միւ- շահէտէ էթմէյիպ իլլա անա հիսսէտար տախի օլալար : Նուհ . 17 . 24 :

Պէօյլէճէ շէյթան հէր թիճրիպէտէ պու տիւշիւնկէյի տահա զիյատէ սա- պիթլէշտիրտի վէ պէրրիյէ թէճրիպէսին- տէ , պիր տագիգէ իշինտէ ղէմինին ճիւմլէ հիւքիւմէթ վէ շանընը խայալի պիր րէսմ հալինտէ Անա թագտիմ էյլէտիյի կիպի , Լուգ . 4 . 4 , շիմտի տախի պու ֆիքրի անըն զիհնինտէ պէօյլէ րէսմէ շալըշտը : Պունա րազմէն Խէլասքեարմըզըն տուասը կիթ- տիքճէ քէսպ ի գուվվէթ էյլէտի , շիւն Լուգ . 22 . 41տէ շէօյլէ օգուրըզ «Տիզ շէօքիւպ տուա էյլէտի ,» Մարկ . 14 . 35 տէ իլէրի կիտիպ եիւզիւ գօյուն տիւշ- տիւ վէ տուա էյլէտի , էնճամ իւշիւնճիւ տուասընտա նիյաղ վէ կէօզ եաշլարըյլա ֆէրեատ (Իպր . 5 . 7) վէ ճանընը էօլիւմէ

թէսլիմ էտէր իքէն էօյլէ էլէմ շէքտի քի , միւնըէսիր գալպինին մախֆի հիւ- սիյաթլարընը թախֆիֆ էթմէք իւզրէ իրի գան տամլալարը թէրլէտի :

Լաքին տուալարը հագիգաթէն միւս- թէճապ օլտու , սաաթ կէշտի , քեասէ րէֆ օլունտը , շիւն շէյթանըն իզվալա- րընը պու տուասըյլէ մաղլուպ էթտիք- տէն սօնրա սաքին վէ րահաթ պիր հալ- տէ շայիրալէրինէ տէօնտիւ վէ տէտի . «Արթըգ ույույուպ իսթիրահաթ էտի- նիզ ,» Մարկ . 14 . 4 :

ՊՍՊ 2.

ՅԵՍՈՒՍԸՆ ՊՍՂՁԷՏԷՔԻ ՍՃԸ ԷԼԷՄԻ,
 ՎԷ ԱՆԸՆ ԻՒՉ ԳԱԹ ՏՈՒՍՈՐՆԱ,
 ԳՈՂԳՈԹԱՑԱ,
 ՓԷՏԷՐ ԹԱՐԱՖԸՆՑԱՆ ՃԷՎԱՊ
 ՎԷՐՈՒՄԷՍԻ

«Վէ թէնտէ օլտուղը ղէմանտէ Օնու էօլիւմոնէն խէլաս էթմէյէ դատիր օլանա, աղիւմ Ֆէրեսա Վէ կէօզ եաշլարըլլա նիյաղլար Վէ բէճալար սունարազ, դօրգ-տուղու շէյտէն ազատ օլմաղլէ, էյէրչի Օղուլ պուլուն-տու խտ տէ չէքտկի շէյլէրտէն իթասթը էօյրէնտի. Վէ քէմալկէթէ էրմէսկլէ օնա իթասթ էտէնլէրին ճիւմլէսինէ էպէտի խէլասա սէսէպ օլտուլ», Իպր. Ե. 7 — 9:

«Էյ եօյսան կիչեկիչիինն անլանի վազիփէ կսիւմլէ՞զլիսիկի:» Երեւիսանըն Մերսիչեկի 1. 12 այեք:

Շէյթանըն Բապպըմըզ Յիսուսա օլան թէճրիպէ Վէ հիւճիւմլէրինին շէքլ Վէ սուրէթինէ պազմազ, միւպարէք Բապպըմըզըն տախի օլ թէճրիպէլէրի մաղլուպ

էթմէսինին թարգընա աչըգճա սէյր էտէպիլմէմիլ իչիւն, արատա ասըլմըլ օլան փէրատէ, Պէրրիյէ թէճրիպէսինտէ գալտըրըլմըլ տըր:

Պունտան պինլէրճէ սէնլէլէր մուգատտէմ պու խաին, ալտատըճը՝ Ատէն պաղչէսինտէ Եւայա կէլիպ, «Ալլան հագի-գաթէն տէմի՞չմի տիր» տէյէրէք Անըն քէլամընըն սըհէթինէ տաիր մէրգուլմէնին գալպինէ շիւպհէ իլգա էյլէմէքտէ մուվաֆիֆազ օլմուշ իտի: Շիմոի իտէ Իպն իւլ Ինսան օթուղ եաշընա կիրմիշ օլարապ ասըլար ագտէմ, տիւնեանըն խէլասը զըմընտա օլան փլանլարընը իճրա Վէ իթմամ էյլէմէք իւզրէ մէյտանա չըգտը: Կիւնասորզ իտի, լաքին եինէ տէ քէնտինի կիւնահքեարլար իլէ հէմհալ էտէրէք, անլէրին վաֆիթիլ օլունտուղու մահալա, Իրտանա կէլիլ, անլէր կիպի վաֆիթիլ օլուր Վէ սէմատան փէտէրինին «Սէվկիլիւ Օղլում» տէտիլինի իչիտիր: Մաթ. 3. 17:

Փազաթ պուրատան բուհուն սէվզիլ իլէ, տիւլմէնի տօղրուտան գարչըլամազ

իւզրէ պէրրիյէյէ կիտէր : Իւք Ատէմին պաղչէտէ տիւշտիւյիւ միսիլու, Իքինճի Ատէմ դըրդ կիւն եապանի հայվանլար արասընտա պուլունուր : Զուլմէթին բէիսի անա հիւճիւմ էտիպ, Անը՝ հէր հալ քէնտինին սէսինի տինլէմէք իչիւն իլգամ վէ իզնա էթմէյէ չալըչըր. Անը ինսանի թապիաթ վէ անըն աճլըղը իլէ իղվայա չալըչըր : Պիւթիւն տիւնեայը Անըն կէօզիւ էօնիւնէ կէթիւրիպ, քէնտինէ թէսլիւմ օլտուղը թագտիրտէ ճիւմլէսինի քէնտիսինէ վէրէճէյինի վատ էտէր : Սէմալի փէտերինին Անը մուհաֆաղա էտիպ էթմէյէճէյինէ տաիր, իպրամ վէ թէքլիֆլէրտէ պուլունըր : Լաքին, պունլարըն ճիւմլէսինէ — Ալլահ — Ատէմ « եազըլմըշ տըր » տէյերէք ճէվապ վէրիր : Իպլիս օլ Գատիւմ եըլան՝ Ատէն պաղչէսինտէ եւայը թէճրիպէսինտէ օլան մուվաֆֆադիյէթինի տէրիաթըր էտէրէք, Յիսուսը տաիսի այնի եօլտա թութմաղա չալըչըր վէ պիր ազ էվվէլ Իրտանտան իչիթտիյի « Սէվկիւլիւ օլլում սէօղիւնիւն սըհհէթինէ շիւպհէ էթտիրմէք իւզրէ « էյեր Իպն Ուլլահ իսէն » տէ-

յերէք եազլաչըր. լաքին Իքինճի Ատէմ թէճրիպէլէրին ճիւմլէսինէ տէ, « Ալլահ տէմիշ տիր, » տէյերէք ճէվապ վէրիր : Շէյթանըն ֆէննպաղըղը պուրատա իտի քի, պիւ ճիւմլէ թէճրիպէլէրտէ, Գիթապը Մուգատտէստէն իսթիլարաճ էտէրէք, եատա տահա տօղրուսը սու ի իսթիլարաճ էտէրէք Յիսուսը իզնա էթմէյէ չալըչտըր : Ալլահըն հէր պիր թագտիս օլունմըշ էվլատը էյի պիլիր քի, Զուլմէթին բէիսի վէ կէօրիւնմէղ գուվվէթլէր իլէ օլան կիւրէյինտէ (Էֆ. 6.12) Շէյթան ֆարգլը հալ ու քէյֆիյէթլէր թահթընտա ֆարգլը շէթլ վէ պիչիմլէրլէ այնի թարղ վէ ուսուլլարը իսթիմալ էթմէքտէ տիր : Շու հալտէ պիւա թէրէտտիւտ պունէթիճէյէ կէլիրիզ, եանի, Պէրրիյէտէ օլտուղը կիպի Գեթսեմանիտէ, շէյթան Յիսուսըն Իլահի Օղուլլուղունա՝ վէ գէմինէ կէլէրէք, պէշէրիյէթին իսլաս իչինի իթմամ իչիւն մալիք օլտուղը գուտրէթէ տաիր Անըն ֆիքըրինէ շիւպհէ իլգա էթմէյէ չալըչտըր, շիւնքի պիլիյօր իտի քի, քէնտիսի պիւթիւն օրտուսըլլա Յիսուսա

հիւճիւմ էտէճէք վէ Օ Ալլահ թարափըն-
տան Խաչտա թէրք օլունըպ (Մարկ. 15.34)
զէմինի ճիւմէ տօսթլարը Անը պրագա-
ճագ (Մարկ. 14.50) վէ պէօլէճէ Յիսուսը
մաղլուպ էտիպ, տիւնեայը էպէտ իււ ա-
պատ ղաիպ էթմէքտէ մուվաֆֆագ օլա-
ճագ տըր:

Իշթէ պու նէթիճէյի թէմէլ հալինտէ
ալարագ հիւրմէթ հէմ հիւմէյէթլէ, Միւ-
պարէք Խէլասքեարըմըզըն, Գեթսեմանի
վէ Գողգոթատա օլան էլէմլէրինի աճի-
զանէ իզահ էթմէյէ չալըչաճագըզ:

1ճի Թէճրիպէ. Պերիյէտէ Շէյթան
թէճրիպէսինի իւք էվվէլ Յիսուսըն ձէսէ-
տինտէն պաշլատըզը միտիլը Գեթսեմա-
նիտէ տախի Անը այնի թարգտա իղվայա
պաշլատը, շէօյէ քի, էտէճէքլէրի իսթիհ-
զա, պաշընա գօյաճագլարը տիքէն թաճ
(Մարկ. 14.65) (Մաթթ. 27.21,30) միւտ-
հիշ Րօմա գամչըսըյա տէհշէթլի տայագ
(Մարկ. 15.15,22) վէ շօլ ալթը սաաթլըզ
իշքէնճէ ղէմանընտա, եագըճը սուսըզլըզ
չէքիպ, էլլէրի վէ այագլարը Խաչա մըխ-
լանըր իքէն (Մարկ. 15 23,34) ճէսէտինին

հէր հալ մաղլուպ օլաճաղընա տաիր Խէ-
լասքեարըմըզը իգնա էթմէյէ չալըչտը վէ
պունա իսպաթ հալինտէ սահիպ ի Մէզմու-
ընն աթիտէքի սէօզլէրինի Անըն գուլա-
ղընա ֆըսըլտատը, «Պէն իսէ ատէմ տէյիլ
անճագ պէօճէք իմ, նաս ինտինտէ ըիւսվայ
վէ խալգ նազարընտա մուհագգար օլտում,
Պէնի կէօրէնլէրին ճիւմլէսի պէնի իսթիհ-
զա էտէրլէր, սու կիպի տէօքիւլտիւմ վէ
ճիւմլէ քէմիքլէրիմ եերլէրինտէն չըգտը,
եիւրէյիմ պալ մումու կիպի տիր վէ տէ-
ըունիմտէ էրիմիշ տիր, գուվվէթիմ քի-
ըէմիտ վարչասը կիպի գուրուլուպ, տիլիմ
տիմաղըմա եափըչտը վէ սէն պէնի էօլիւմ
թօփրաղընա գօտուն, էլլէրիմի վէ այագ-
լարըմը տէլտիլէր վէ ճիւմլէ քէմիքլէրիմի
սայապիլիրիմ, անլէր պանա պագըպ թէ-
մաչա էթտիլէր» (Մէզ 22.6,17) «Արգա-
մը վուրանլարա վէ եանագլարըմը եա-
լանլարա թէսլիմ էթտիմ, եիւզիւմիւ հա-
գարէթ վէ թիւքրիւքտէն սէթը էթմէ-
տիմ » (Իշ. 50. 6) «Փէրեատ էթմէքլէ
եօրուլտըմ, պօղաղըմ գուրուտը, կէօզ-
լէրիմ պօղուլտը, եիւզիւմիւ խիճլէթ գափ-

լատը, սէրխօշլարըն թիւրքիւսիւ օլտուսմ, պէնի չամուրտան գուրթար քի զարդ օլմայայըմ, պանա պուղղ էտէնլէրտէն վէտէրին սուլարտան նէճաթ պուլայըմ: (Մէղ. 69. 3—14):

Շէյթան պու պիլճիւմլէ նէվանէվ էլէմլէրի թատատ էյլէմիշ օլարադ, սօն գըզընն օգլարըյա (Էֆ. 6. 16) Յիսուսա պիր տահա հիւճիւմ էտիպ անա շու վէճհլէ Ֆըսըլտատը. «Կէրէք խաչլանմազտան էվիլէլ վէ կէրէք սօնրա խաչտա, պու էլէմլէրին ճիւմլէսի վագըա հալինի ալտըզլարընտա, սըզընթըյա տարանամայըպ ճէսէտին մաղլուպ օլաճադ, վէ պէնիմ էլիմտէն գուրթարմազա չարըշտըյըն քիմսէլէր, հիւքիւմէթ վէ գուտրէթիմ ալթընտա գալըպ, ճէհէննէմտէ էպէտ իւլ ապատ ազապ չէքէճէքլէր, վէ օլ տէմ, Մէլէրիւթիւմ եագլաշմըշ տըր, տէյերէք սէօյլէտիյին քէլամլարըն պօշա տիւչէճէքլէր:»

Պագաթ պու շէյթանի տիւշիւնկէլէր անա հիւճիւմ էյլէտիքճէ Յիսուսա աւէթի իւզըն (Լուգ. 6. 11, 12) սէմալի

փէտէրինէ օլան տուասընա իլթիճա էթտի, չիւն օգուլօրըղ քի, իւշ շայերալէրինտէն պիրազ իլէրի վարըպ, տիզ չէօքէրէք իլք տուասընը արղ էյլէտի վէ տէտի, «Սպպա փէտէր, սէնին ինտինտէ հէր շէյ միւմքին տիր. պու գատէհի պէնտէն կէչիր, լաքին պէնիմ իսթէտիյիմ օլմասըն, իլլա սէնին իսթէտիյին օլտուն:» Պու տուայը աթիտէքի վէճհլէ թափսիլ էտէպիլիբիլ: «Սպպա փէտէր սէնին ինտինտէ հէր շէյ միւմքին տիր, պու քեատէյի պէնտէն կէչիր, չիւն շէյթան տէհչէթի պիր սուրէթտէ պանա շու ֆիքըլէ հիւճիւմ էյլէյօր քի, պանա թէսլիմ էթտիյին քէֆարէթ իշինի թէմամ էտէմէյէճէյիմ, վէ պունուն նէթիճէսի օլարադ, խէլաս էթմէք իշիւն կէլտիյիմ քիմսէլէրի իւշլասա ղայրի միւղթէտիղ օլաճաղըմ, անլէր տէ իլէլէպէտ հէլաք օլաճաղլար, վէ սէնին իրատէթին իճրա օլունմայաճադ, հէմ անլէրին հէլաքը սանա նէ ազիմ ղայաթ օլաճադ տըր: Ձիրա սէն անլէրին հէր պիլինի ազիմ շէֆգաթ վէ մուհապպէթլէ սէվէրսին: Պագաթ էլէմլէրիմին պիր գըս-

մը հալինտէ պու շէյթանի ֆիքրին սը-
գընթըսընա տա տայանմալը խտմ, երնէ
պէնիմ իրատէթիմ տէյիլ, անճագ սէնին
իրատէթին օլսուն»

Ճէսէտինին մաղլուպ տիւշմէմէսի ի-
չիւն արգ վէ թագտիմ էյլէտիյի պու
տոււսընա փէտէրի թարաֆընտան Խաչ-
տա ճէվապ ալտըղընը պէրրագ պիր սու-
րէթտէ կէօրմէքտէյիզ : Չիւն պունտան
պիրագ սօնրա Բօմալը ասքէրլէր անըն էլ
վէ այագլարընը զալիմանէ խաչա մըխլար
էքէն ասլա մէֆթուր օլմայրպ, անճագ,
շէֆգաթ իլէ վէ սիւքիւթ պիր սուրէթտէ
շէօյլէ պուլուրտու. «Եա փէտէր, անլէրէ
ավֆ էյլէ զիրա նէ էթտիքլէրինի պիլ-
մէղլէր.» (Լուգ. 23. 34) Վէ ահ շօլ սօնը
կէլմէյէճէք կիպի կէօրիւնէն ալթը սաաթ-
լըգ էլէմ ու էղիյէթի զէմանընտա ասլա
թէրէտտիւտ եա իճթինապ էթմէյիպ,
քէնտինէ թագտիմ օլունան միւրր իլէ
գարըլըգ սիրքէյի իլմէքլէ էլէմլէրինի պիր
տէրէճէ օլսուն թախֆիֆ էթմէքլիյի պիլէ
րէտա էյլէտի. (Մարկ. 15. 23) Վէ սա-
ղընտա էօլմէք իւզրէ օլան խըրսըզա,

«Հագիգաթէն սանա տէրիմ քի, պու
կիւն պէնիմ իլէ ճէննէթտէ օլաճագսըն»,
տէտիյի սէօղտէ, սօնրատան մալիք օլա-
ճաղը ֆիւթիւհաթ հագգընտա նէ աղիմ
գուվլէթ վէ թէէմինաթ կէօրիւլմէքտէ
տիր : (Լուգ. 23. 43) Պիլախէրէ փէտէ-
րինին իրատէթինի քեամիլէն իճրա էթ-
միշ իտիյինէ ալամէթ վէ իսպաթ հալին-
տէ «պաշընը էյիպ թէսլիմի բուհ էյլէտի»
Եուհ. 19. 30:

Էլէմլէր Մէլիյի հալինտէ կիյտիյի
միւսթէհզի թաճ եէրէ տիւշիւպ, անըն
եէրինտէ սէմալի ճիւնուտ թարաֆընտան
կէօղէ կէօրիւնմէյէն էպէտի իզգէթ վէ
ճէլալ թաճը, անըն միւպարէք պաշընա
գօնուլմասը (Իպր. 2. 9) ալամէթ տէյիլ
մի իտի քի, Յիսուս շիմտի ատէմին իր-
թիտաարնտան իլէրի կէլմիշ օլան կիւնա-
հըն լանէթինի զէմինտէն արթըգ գալ-
տըրտը : «Եէր սէնին սէպէպինտէն մէլուն
օլսուն, պիւթիւն միւտտէթ ի էօմրիւն-
տէ անտէն մէշագգաթլէ եէյէճէքսին,
վէ սէնին իչիւն տիքէն վէ չալը կէթիւրէ-
ճէք» լանէթին հիւրմիւ արթըգ գալմա-

մըչ խտի : Թէք. 3: 17, 18: Իմտի Յիսուս կիւնահը բէՓ էյլէմիշ օլարագ, այնի վազըթտա լանէթինի տախի պէրապէր գալտորմը տըր:

Պատէհու Յիսուս շայիրալէրինէ կէլտի վէ քէտէրտէն նաչի անլէրի տէրին ույգուտա պուլտը: Ահ սէվկիւլիւլէր. «տուրույօրում զանն էտէն տիւշմէքտէն սաղընսըն» քէլամ ը աղիղինին սըհհէթինի պուրատա փէք աչըգ կէօրմէքտէյիլ : 1 Գօրն. 10. 12: Շայիրալէրին պուրատա պէօյլէ մաղլուպ օլմալարը աճախպ տէյիլ իտի, չիւնքի շէյթան անլէրի պուրտայ կիպի էլէմէք իսթէմիշ իտի: Լուգ. 23. 31—34: Տէրխաթր էտէլիմ քի, Բապպըմըղըն պիլճիւմիէ իխթարլարընա բաղմէն Պետրոս հիտտէթ վէ չիտտէթ իլէ, Անը ասլա թէրք վէ դաթիէն ինքեար էթմէյէճէյինէ տաիր իտտիա վէ իսրարտա պուրունտը: Մարկ. 17. 27—31: Յակօբոս վէ Յովհաննէս իսէ, Քրիստոսըն մէլէքիւթիւնտտէ մուհիմմ մէվգիլէր իհրաղ էթմէյի արգու էթմէքտէ, տէրունլէրինի դապթ էթմիշ օլան նէֆսփիէրէսթ բուհու

մէյտանա գօյտուլար: Մարկ. 10. 36—40: Տիկէրլէր տէ արալարընաա էն պէօյիւք քլմ օլաճաղընա տաիր միւնաղաա էթտիլլէրինտէ թէքմիլէն նէֆսանի քիմսէլէր օլտուգլարընը իսպաթ էթմէտիլէր մի: Լուգ. 22. 24:

Շայիրալէրի պէօյլէ տէրին ույգույա տալտըրան քէտէրին սէպէպի աճէպա նէ օլմալը իտի. Աճէպա քէնտիլլէրի իչիւն էլէմ չէքմէքտէ օլան իթլասքեարլարը իչիւն մի իտի : էվվէթ պիր տէրէճէ անըն իչիւն իտի տէյէպիլիլիղ, Ֆազաթ էինէ տէ Բապպ Յիսուս քէնտիլլէրի օլ գատար աչըգ սուրէթտէ սաղընտորմը իքէն իղվայա տիւշմէմէք իւղրէ, այըգ վէ ույանըգ տուրմաղ իչիւն տուա էթմէլի տէյիլ մի իտիլէր : վէ տուալարընա պիլա չիւպհէ ճէվապ ալաճագ իտիլէր: Եուհ. 14. 14: Պու քէտէր Յիսուս իչիւն օլտուղու գատար, աճէպա քէնտիլլէր իչիւն տէ տէյիլ մի իտի, չիւն պիրաղ էվվէլ սէվկիւլիւ էֆէնտի վէ տօսթլարը օլան զաթ անլէրտէն այրըլաճաղընը պէյան էյլէմիշ, հէմ տախի վուգուա կէլէն պիր չօգ նէվանէվ վաղըա

լարտան սօն տէրէճէ եօրդուն պիր հալէ կէլէրէք, ույդույա տալմըյար իտի Զիրա օգույօրուզ քի, «Վէ կէլիպ Պետրոսա, պէօյլէճէ պիր սաաթ պէնիմ իլէ ույանըգ տուրա՞մատընըգմը,» Մաթ. 26. 40 եանի սիզին իչիւն չէքտիլիմ շու էլէմ վէ քէտէր սաաթըմտա պիլէ ույանըգ տուրա՞մատընըգ մը տէտի :

2ճի Թէճրիպէ. Շէյթան՝ Յիսուսըն ճէսէտինէ օլան պու իլք Թէճրիպէտէ մաղլուպ տիւչէրէք վէ անըն ճանընա էլ ուզաթմադա չարչարագ շէօյլէ ֆըսըլտատը Էվվէթ պէլքի վիւճիւտիւն պու քէտէր ու էլէմլէրէ տայանաճագ. լաքին ահ, էյի պիլիբր վէ դավիէն իթիմատ էտէրիմ քի, պիւթիւն տիւնեանըն կիւնահլարընը Խաչտա ճանընտա թաշըտըղընտա մութլազա մաղլուպ օլաճագսըն, զիրա Քէլամ Ուլլահըն սէնին հագգընտա պույսըտըղը սէօզլէր իթմամ օլունաճագ տըր,» եանի Անըն ճանընը կիւնահ իչիւն գուրպան էտէճէքսին, զիրա ճանընը էօլիւմէ թէսլիմ էթտի, Իշ. 53: 10, 12: «Եա Սլլահ պէնի խէլաս էյլէ, զիրա սուլար ճանըմա

եէթիշտիլէր, սուլրաղը օլմայան տէրին պաթաղա պաթըպ, տէրին սուլարա կիրտիմ վէ սէյլէր պէնի իսթիլա էյլէտի .» Մէզ. 69. 1—2: «Պէնի սուլար սէյլի իսթիլա էթմէյիպ կիրտապ պէնի եութմասըն, վէ չուգուր (ճէհէննէմ) իւզէրիմէ ազղընը դափամասըն: Հագարէթ գալպիմի գըրտը վէ խասթա օլտոււմ, վէ մէրհամէթէ միւնթաղըր իտիմ ամմա օլմատը, վէ թէսէլի վէրէնլէրէ միւնթաղըր իտիմ ամմա պուլամատըմ:» Մէզ. 69. 15—20: Վէ իլավէ էտէրէք հիտտէթ վէ դազապ իլէ շէօյլէ պաղըրտը. «Տիւնեատա սէնին խէլաս էթմէք իսթէտիլին հէր պիր էրքէք վէ գարընըն միւսթահագգ օլտուղը իշքէնճէ վէ էլէմլէրի, էվվէթ, ճէհէննէմին միւտհիշ էլէմլէրինի, սէնին ճանընա կէթիրտիլիմտէ նասըլ տայանապիլէճէքսին, չիւն Քէլամտա սէնին հագգընտա շէօյլէ մուհարրէր տիր. «Հավիյէ քէմէնտլէրի պէնի իհաթէ էտիպ էօլիւմ տուրագլարը պանա գարըր կէլտի, Մէզ. 18. 5: Էօլիւմ քէմէնտլէրի պէնի գուշաթտըլար վէ Հավիյէ միւսիպէթլէրի պանա

խապէթ էթտի, Մէզ. 116. 3: Օլ տէմ սէնին հալին ճէհէննէմտէ ազապ չէքէն զէնկինին հալինտէն միլիօնլարճա գաթ պէտթէր օլաճագ տրբ: Չիւն մէրգում պէնիմ վէրէճէյիմ իշքէնճէ վէ էլէմէրին գուվվէթինի հիսս էյլէյիպ շէօյլէ տուա էյլէտի. Ղազարոսը կէօնտէր քի, փարմաղընըն ուճունու սուլա պաթըրըպ տիլիմի սէրինլէթսին, չիւնքի պու ալէվտէ էզիյէթ չէքիօրում, Լուգ. 16. 24: Սանա վէրէճէյիմ էլէմէր պունուէրինտէն տահա շօգ վէ աղիմ օլաճագ, չիւնքի քէլամըն Ալլահ հագգընտա օլան շէհատէթի իթմամ օլունաճագ տրբ, կէօզլէրին օլ գատար փար տըր քի, քէօթիւլիւյիւ կէօրէմէզ, վէ ֆրսգա տայանամազսըն, Հապագ. 1. 13: Չիւնքի Ալլահ պիւթիւն տիւնեանըն կիւնահընը (Եուհ. 1. 27) սէնին իւզէրինտէ կէօրտիւլիւնտէ (Իշ. 53. 10) սանա տախի թէրմիլէն մալիւմ օլտուղու իւզէ, եիւզիւնիւ սէնտէն կիլլէյէճէք. (Մէզ. 30. 7) վէ սէնի թէրք էտէճէք (Մաթ. 27. 46) վէ սէնի եալընըզ պրագաճագ վէ էլէմէրին գարանըզ սա-

աթընտա, սըգընթըյարը ճանընա աղըր պաստըղըմտա վէ ճիննլէրիմին քեաֆֆէսի իւզէրինէ հիւճիւմ էթտիքլէրինտէ, նա՞սըլ գարըր գօյաճագսըն վէ սէնի քի՞մ մուհաֆաղա եա միւտաֆտա էտէճէք: Խայըր, խայըր, պանա, հէմ զուլմէթ վէ ճէհէննէմտէն ազապընա սուլա վէ գաթիէն գարըր գօյամայաճագսըն, վէ շու ույգուտա օլան շայիրտլէրինէ պագ, սէն անլէրտէն էյլիմիսին: Իզվայա տիւշմէմէք իշիւն ույանըգ տուրուպ տուա էթմէլէրինի թէնպիհ էյլէտին, հալ պու քի ճիւմէսի տէ ույումագտա տըրլար, անլէրի տէ պէօյլէ ույուտան պէն իմ հա՞, ֆէննպազլըղըմ իլէ իզֆալ էտիպ ույութտում: (2 Գօրն. 11. 3, Լուգ. 22. 31:) Պունլար տա պէշէրիյէթին պագի գըմըր կիպի տիրլէր Չիւն ճիւմէսի, գօյունլար կիպի եօլու շաշըրմըշ, հէր պիրիսի քէնտի եօլարընա տէօնմիւշ տիր., (Իշ. 53. 6) Պունլարը տա պէօյլէ սափտըրան պէն իսէմ տէ անլէր պէն իտիլիմի գապուլ էթմէզլէր վէ ինանմազլար, ինանսալար պիլէ մուգալէմէթ էտէմէզլէր, վէ անլէր էտէմէտիքլէ-

րի թագաւորոէ սէն տէ կտէմէյէճէքսինս
 Օլ տէմ պիւթիւն տիւնեա պէնիմ օլա-
 ճագ, մէլէքիւթ տախի պէնիմ օլաճագ
 տըր, վէ զէմինէ այագ պասմըչ օլան հէր
 պիր պէշէր տախի պէնիմ օլուպ էպէտ իւլ
 ապատ էսարէթիմ ալթընտա գալաճագ
 տըրլար:

Յիսուս հէր նէ դատար գօրգօւ վէ
 շիւպհէ իզվասընըն պու նէվ տիւշիւնկէ-
 լէրի սըգլէթիւտէն եօրուլմըչ իտի իսէ
 տէ, եինէ, իլք տուա էթտիյի մահալէ
 տէօնէր վէ ճան աճըսը իլէ եէրէ գափա-
 նարագ, (Մաթ. 26. 38) պու իզվալարա
 ճէվապ վէրտի (Մաթ. 26. 42) վէ ճիտտի
 նիյազ իլէ փէտէրինէ նիյազ էյլէտի քի,
 պու քեասէյի քէնտինտէն ըէֆ էյլէսին,
 նէ՞ իտի պու քեասէ. պու քեասէ շէյթա-
 նըն անըն ֆիքրինէ եէրլէշտիրմէյէ չալըչ-
 տըղը շօլ զալիմ վէ տէհշէթլի տիւշիւնկէ
 իտի, եանի սէվկիւլիւլէրինին խաթըրը ի-
 շիւն փէտէրի, էվվէթ քէնտինին փէտէրի
 եիւզիւնիւ անտէն կիղլէտիյինտէ վէ քէն-
 տիտի տախի կիւնահսըզ վէ պիսուչ ճա-
 նընը կիւնահ իշիւն գուրպան էթտիյի

հէնկեամտա, ճանընտա պիւթիւն ճէհէն-
 նէմին էլէմլէրինի հիսս էյլէտիյի շօլ
 մուլլիմ սաաթլարտա մաղլուպ օլմագլը-
 դըն իմքեանիյէթի տիւշիւնկէսի, (Իշ. 53.
 10) ա՛հ իշթէ պու զալիմ վէ շէյթանի
 տիւշիւնկէնին գալգմասը, էվվէթ պու
 քեասէնին ըէֆ օլունմասը իշիւն նիյազ-
 լար վէ ըէճալար էյլէտի:

Անըն միւպարէք տուտագլարընտան
 սատըր օլան «Սուսատըմ» քէլամը փէք
 էյի կէօսթէրիյօր քի, ճէհէննէմ ալէվլէ-
 րինին տէհշէթլի աղըրլարը անըն ճանընա,
 կիւնահսըզ վէ լէքէսիզ ճանընա նա՞սըլ
 գուվլէթլիճէ հիւճիւմ էյլէտիլէր, եինէ
 տէ, տէրունի աթէշլինի պէյան հալինտէ
 սէօյլէտիյի պու սէօյիւ նէ աճիպ մանա
 վէ սատէլիքլէ պէյան էյլէտի: Եուհ. 19.
 28, Լուգ. 16. 24: Վէ պիր աղ սօնրա
 ճանընը էօլիւմէ թէսլիմ էտէճէյի անտէ
 այնի ալէվլէրի պիւթիւն մահիյէթիւտէ
 նէ տէրէճէ գուվլէթլի հիսս էյլէտի քի,
 եիւքսէք սէսլէ, «Էյ Ալլահըմ, էյ Ալլա-
 հըմ պէնի նի՞շիւն թէրք էթտին» տէյէ
 ֆէրեատ էթմէյէ պաչատը: Մարկ. 15. 34

ահ արթըգ փետերիմ տէյմէյօր իտի,
 չիւն քէնտինի միւճըրում պիր կիւնահ-
 քեար հալինտէ, Ալահը իսէ պիր ատիլ
 հաքիմ հալինտէ կէօրտիւ, պիղ ինսանի
 ագլըմըզ իլէ անլամայօրըզ քի, փետերի՝
 քէնտինի սէվէն վէ տաիմա քէնտինէ հիւսն
 է ըիզա իլէ սէօյլէյէն փետերի շիմտի
 շու ազիմ էլէմլէր սաաթընտա եիւզիւնիւ
 անտէն կիղլէսին. Լուգ. 3.22, Եուհ. 8.24,
 10.17 վէ պիւթիւն միւտտէթի էօմրիւն-
 տէ, եիւզ եիւզէ վէ գալլ գալպէ ալազա
 էյլէտիյի օղլունտան ուղազլաշարն. Եուհ.
 17.1: Քէզալիք օլ տէնչէթլի մուզալլամ
 սաաթլարըն Սէմալի Փէտէրէ, Իլահի
 Օղլա վէ Միւպարէք Բուհ իւլ Գուտսա,
 նէ գատարա մալ օլտուղընը, էպէտի-
 լիյին, նիհայէթսիզ ասըլարընտա պիլէ
 տէրք էթմէյէ ասլա գատիր օլամայաճա-
 ղըզ: Փագաթ պու էլէմլէր վագթընըն
 պիզէ օլան մանա վէ ալազասընը անլա-
 լայապիլիբրիզ, չիւնքի Բուհ իւլ Գուտս պիզէ
 թալիմ էյլէմէքտէ տիր քի, շէֆիգ վէ
 սէվկիւլիւ Խէլասքեարըմըզը սատէ իման
 իլէ, հէր շէյտէ հէր շէյ գապուլ էտէն-

լէրէ Ալահըն հուզուրընտա, էպէտի հա-
 յաթ, սէլամէթ վէ պէրէքէթ վագթըտէ-
 մէք տիր: Եուհ, 3.16: Ս.մալ 16.31: Գօլ
 3. 11: Եէհուտա 24:

Իքինճի տուասընը պիթիրիպ, շէյ-
 թանըն հիյպէթլու հիւճիւմ վէ տարպէ-
 լէրի իւզէրինէ պիր տէֆա տահա ֆիւ-
 թիւհաթը գազանտըգտան սօնրա, Յիսուս
 պիր տէֆա տահա շայիրտլէրինին եանը-
 նա կէլիպ, անլէրին ույումագտա օլան
 վիւճիւտլէրի եանընտա տուրտը. Մաթ.
 26. 43, վէ անլէրին կէրէք ինսանի զա-
 աֆ վէ կէրէք ըուհանի աճզլարը իւ-
 զէրինէ տիւչիւնիւպ գալպի շէֆգաթ իլէ
 եանմագտա վէ անլէրի սիւքիւթճէ սէյր
 էյլէմէքտէ իտի. վէ կէօրտիւ քի պու պի-
 շարէլէր շէյթանըն իղվալարընա գարշը
 գօյմաղա զայրի միւգթէտիր օլուպ, ա-
 ըալարընա գուրտ կիրտիյինտէ հէր թա-
 ըաֆա տաղըլան սէֆիլ գօյունլար կիպի
 իտիլէր չիւն Քէլամըն պույուրտուղու իթ-
 մամ օլունմագ կէրէք իտի, եանի, «Չօ-
 պանը վուրաճաղըմ վէ սիւրիւնիւն գօ-
 յունլարը հէր թարաֆա տաղըլաճագ

տրր.» Զաք. 13. 4, Մաթ. 26. 31, Եուզ. 10. 12, Պու. քէնտիլերէ վագը օլտուղընտա աճէպա նէ՝ էտէճէք իտիլէր, տօսթ վէ չօպանլարընը խաչ իւղէրինտէ պիր եարամազ միւճրիմ հալինտէ էլէմ չէքիպ էօլմէքտէ կէօրտիւքլէրինտէ, աճէպա շուզաիֆ հալտէ նէ՝ ետփաճաղար իտի. Գալլէրի պայըլաճա՞ղ մը. Օլ դէման աճնա իման էտէճէքլէ՞ր մի, դըլյամընտան սօնրա զէմինտէ իման պուլաճա՞ղ մը իտի. Լուգ. 18. 8:

36ի թէճրիպէ. Իշթէ իւչ սէնէտէն պէրու պէսլէյիպ դայըրտըղը վէ պիր չօպանտան տահա զիյատէ տիգդաթ իլէ մուհաֆագա էյլէտիլի սէվկիւլիւ շայիրտէրի հագգընտա պու նէվ տիւչիւնկէլէրէ տալմըչ, տէրին տէրին միւլահազա էյլէմէքտէ իքէն, շէյթան թէքրարէն մէյտանա կէլիպ, էվվէլքի մաղլուպիլէթլէրինտէն տօլայը վէք զիյատէ գուտուրմուչ վէ պու տէֆա մութլաղա ֆիւթիւհաթ իւմիտ էտէրէք, Օնա շիտտէթլէ հիւճիւմ էթմէյէ պաշլար, վէ շու ուլգուտա օլան, շայիրտէրի կէօսթէրէրէք շէօյլէ

սէօյլէտի. «Պադ, հէման պու ուլումագտա օլան այնի շայիրտէրինի գաշլարճա տէֆալար պէնիմ տուզաղըմա տիւչիւրտիւմ, քէնտիլէրինի գապուլ էթմէյէն Մամարիա քէօյլիւլէրինի թէլէֆ էթմէք իւզրէ, սէմատան ալթէչ էնմէսինի սէնտէն թալէպ էյլէմէլէրի պապընտա քէնտիլէրի պէն թէչվիդ էթտիմ. (Լուգ. 9. 54) Աւրալարընտա օլան միւնազապը պէն մէյտանա կէթիլտիմ, վէ գալպլէրինտէ էէքտիվէրինէ տօղրու հասէտ ուլյանտըրաւաղ, գաշլարճա տէֆա պէյնլէրինտէ իիւթիլաֆա մահալ պէն վէրտիմէ (Լուգ. 22. 24) Շիմտիլէտէք սէնի Մէսիհ վէ Իպն Ուլլահ տէյէ իգրար վէ շէհատէթ էտէն շու ուլումագտա օլան Պետրոս, պիրաղտան սէնի Իպն իւլ Ինտան տէյէ պիլէթանըմատըղընը պէյան էտէճէք տիր. Մաթ. 26. 72—74. Յուգա իսէ, սէնի էլէվէրմէք իւզրէ պաշ քեահիլէլէր իլէ օլան պաղարըղը թամմ պու վագթտա պիթիրմէք իւզրէ տիր. Զաք. 11. 12. 13. Շիմտիլէտէք սէնին տօսթ վէ շայիրտին օլան պիրի նա՞սըլ օրուպ տա, սանա պու գա՞

տար խըյանէթ վէ սատագաթսըզըզտա պուլունմագտա տըր վէ օթուզ գըթա կիւմիւշ կիպի ազ վէ էհէմմիյէթսիզ պիր մէպլաղ իչիւն էֆէնտիսինի էլէ վէրմէյէ ըազի օլույօր » Խուր. 21. 32: Վէ պէ թէքրար զիյատէ հիտտէթ իլէ տէօնիւպ հիւճիւմ էտէրէք շէօյլէճէ մըրըլտանմաղա պաչլար: «Կէօրիւյօ՞րմըսըն քի, շայիրտլէրինին, սէնին չօգ սէվտիյին շայիրտլէրինին եանընտա էհէմմիյէթին նէ՞ գատար ազ տըր, վէ իթմամ իչիւն տիւնեայա կէլտիյին իշէ պու գատան խաֆիֆ նազարլէ պադարլար: Շայիրտլէրինի պէնիմ տուզաղըմա պու գատար գօլայ տիւշիւրտիւյիւմ կիպի, սէնի տէ այնի սուհուլէթլէ տիւշիւրէճէյիմ, չիւն Գողգոթատա էթրաֆընը զուլմէթ պաստըղընտա, սէմավի փէտէրին իլէ տէվամի ալագատա սայտըղըն Բուհունու զապթըմա ալըպ, անա պէն հիւքիւմէթ էտէճէյիմ:»

«Սահիպ ի՞՞՞՞Մէզմուրըն Գուհունու էլէրիննէ թէսլիմ էտէրիմ, քէլամընը խաշտա իթմամ էթտիյինտէ էտէճէյին իսթիֆատէ նէ՞ օլաճագ աըր: Մէզ. 31. 5,

Լուգ. 23. 46: Պունտան հիշ պիր ֆաիտէ մէմուլ էթմէ, չիւն շայիրտլէրինի կէօզլէրին էօնիւնտէ մաղլուպ էյլէտիյիմ միսիլլու սէնի տախի այնի թարզտա տիւշիւրէճէյիմ: Օլ տէմ կիւնահ իչինտէ օլան պէշէրիյէթի էլիմտէն քի՞մ գուրթարմաղա գատիր օլաճագ տըր, վէ աղամէթ հէմ գուտրէթիմ ալթընտա չէօքաիւյիւնտէ, պիւթիւն տիւնեա այագլարըմա պասամագ օլաճագ վէ անըն ճիւմլէ սէքէնէսի թահթ ը իտարէմտէ պուլունարագ, անլէրէ սէն տէյիլ անճագ պէն հիւքիւմէթ էտէճէյիմ, վէ էպէտ իւլ ապատ սայթանաթ սիւրէճէյիմ, չիւն պէն էրան, Հավա հիւքիւմէթինին ըէիսի, էֆ. 2. 2, «Տիւնեանըն հիւքմտարը, Եուհ. 12. 31, վէ պու ալէմին զուլմէթինին հիւքմտարը տէյիլմիյիմ:» էֆ. 6. 12:

Պու սէօղլէր իլէ իթիֆա էթմէյիպ, միւպարէք խէլասքեարըմըղըն ֆիքրի էօնիւնտէ, զայ օլմուշ պիր տիւնեանըն վէ Հավիյէ աղապընտա էլէմ չէքմէք իւզրէօրատա աթըլմը ճանլարըն ըէսմինի թէրսիմ էյլէտի: (Հավիյէ իսէ ապա վէ գա-

քիեև ինասերար իշխան ճեշից, քլլա շէյթան վէ անըն մէլաիքէսի իշխան հազրրլանմը պիր մահալ արը,) Պու ճանլարըն տախի օլ էպէտի տիպսից չուգուրըն նափաք թէպասսընտան ասլա այրըլամազ օլտըզլարընա տաիր թէէքիտտէ պուլունարագ, (Մաթ. 13. 49. 50, Վահի 20. 3) շէօյէ նիտա էյլէտի. «Խաչ իւզէրինտէ խըշմըմը իւզէրինէ տէօքտիւլիւմտէ, սէնին տէ բուհըն պայրըլտըլնտա, տիւնեա վէ ճիւմլէ սէվկիւլիւլէրին պունլարա հէմհալ օլաճագլար, վէ սանա տէտիլիմ կիպի պու քիմսէլէրին ճանլարընը արամաղա չալըշտըղըն նաֆիլէ վէ անճագ նաֆիլէ օլաճագ արը:»

Իշթէ պու վագթտա Յիսուս իքի ճիհէթտէ սըզըլմագտա իտի: Պիր թարաֆտան քէնտի սէվկիւլիւլէրինին վէ գուրթարմագ իսթէտիլի տիւնեանըն, քէնտիսի մաղլուպ տիւշտիլի թագտիրատէ, Ալլարըն հուգուրընտան իլէլ էպէտ մահրումիլէթլէրի իւզէրինէ տիւշիւնիւպ սըզըլմագտա, տիկէր թարաֆտան իսէ պու էվլատարըն պէօյէ զայ վէ հէլաք օլմասը,

սէմալի վիտէրինէ նէ գատար աղիմ զայաթը մուճիպ օլաճագընը խայալ էտիպ էղիլմէքտէ իտի, չիւն սէմալի վիտէր պուլուրմուշ իտի քի, «Մէսէրրէթիմ ատէմ օլուլլարը իլէ տիր» Էմսալ 8. 31, «Անլէր պէնիմ խաղինէմ, (Մալ. 3. 17.) Խասս խաղինէմ, հիսսէմ, (Թէս. 32. 9,) վէ միրասըմ տըրլար:» (Մէղ. 33. 12): Ահ իշթէ պու իքի գաթ էլէմ վէ սըզլէթտէն գուրթուլմագ իւզրէ կիթտի վէ եիւզիւգօյուն եէրէ գափանարագ պու տիւշիւնկէլէրին աճը, ահ զիյատէսիլլէ աճը օլան քեատէսինին տախի տիկէրլէր կիպի քէնտինտէն ըէֆ օլունմասը իշխան իւշիւնճիւտէֆա վիտէրինէ ըէճալար վէ նիյաղլար արզ էյլէտի: Պու էսնատէ գալպի էօյէ գըրըլմըլ վէ բուհընտա էօյլէ էլէմ չէքիյօր իտի քի, օլ պօզուլմուշ օլան ալնընտան, էվվէթ սէնին վէ պէնիմ կիւնահըմ սէպէպինտէն պօզուլմուշ օլան ալնընտան վէ եիւզիւնտէն իրի գան տամլալարը թէրլէմէրլէ գալպի պիր տէրէճէ բահաթլանտը: Բօմ. 8. 26, Եուհ. 11. 33, 38. Էուգ. 22. 44.

(Իւր ատէմ Ատէնատէ կիւնահըն նէ-
 թիճէսի օլարագ քէնտիսի վէ եաշատըղը
 զէմին իւղէրինէ Թէք. 3. 17—19 տա պու-
 լունան լանէթի տավէթ էյլէմիշ իտի.
 »Նէր սէնին սէպէպինտէն մէլուն օլսուն,
 պիւթիւն միւտտէթ ի էօմրիւնտէ անտէն
 մէշագգաթլէ եէյէճէքսին, վէ սէնին ի-
 չիւն տիքէն վէ չալը օլաճագ տըր: Ալըն-
 տըղըն թօփրաղա տէօնիւնճէյէտէք ալ-
 նըլըն թէրի իլէ էթմէք եէյէճէքսին, զի-
 րա սէն թօփրագ սըն վէ թօփրաղա տէօ-
 նէճէքսին,» Լաքին համտ օլսուն քի միւ-
 պարէք Խէլասքեարըմըլ օլան Իքինճի Ա-
 տէմ քէնտի թէրի վէ գանը իլէ օլ միւտ-
 հիշ լանէթի պէշէրիյէթ վէ զէմին իւղէ-
 րինտէն րէֆ էյլէմէքլիյէ մուվաֆիազ օլ-
 մուշ տըր:)

Լաքին հէման պու էսնատէ սէմա-
 տան պիր մէլէք կէլիպ եանընտա տուր-
 տու, գան իլէ պօյանմըլ վէ եէրէ գա-
 փանմըլ գաթը լաթիֆանէ գալարտը, վէ
 իլահի մուհապպէթ հէմ ճէսարէթ քէ-
 լամլարը սէօյլէյէրէք էլէմլի րուհունու
 պէօյլէճէ գուվվէթլէնտիրտի:

Աճէպա շու էլէմ չէքմէքտէ օլան
 Իպն իւլ Խնսանա խըտմէթ էյլէմէքլէ միւ-
 շէրրէֆ օլարագ Ալլահ թարաֆընտան ին-
 թիխապ օլունան Մէլէք հանկիսի իտի, վէ
 շու մահըուն գաթը միւֆէրրահ գըլմագ
 հէմ գուվվէթլէնտիրմէք իւղրէ անըն թա-
 րաֆընտան թէսէլլի քէլամլարը նէ՞ օլմալը
 իտիլէր: Իւր սուալա ճէվապէն ճէսարէթլէ
 տէյէճէյիզ քի պու մէլէք պիլա չիւպհէ
 Գարրիէլ իտի, չիւն պու գաթ քէնտինի
 պէյան հալինտէ պիր քէրրէ շու իզահաթ-
 տա պուլունտու. «Պէն Ալլահըն հուզու-
 րունտա տուրան Գարրիէլ իմ,» Լուգ. 1.
 19: Վէ չիմտի Գեթսեմանիտէ, զայ օլ-
 մուշ միւճրիմ վէ կիւնահքեար պիր տիւն-
 եայը թէքրարէն քէնտինէ ճէլպ էտէրէք,
 քէնտի իչիւն պէրլէյէն տէհշէթլի հիւքմ-
 տէն անը խէլաս էթմէք իւղրէ Բուհուն
 տէրին էլէմի արասընտա գըրըլմըլ պիր
 գալպ իլէ թէր վէ գան տէօքէն Ալլահըն,
 էվվէթ թէճէսսիւտ էթմիշ Ալլահըն հու-
 զուրընտա տո՞ւրմայօր մը իտի: 2 Գօր.
 5. 19, 1 Թիմ. 3. 16, Եուհ. 10. 30,
 14. 9:

Իշթէ թէճէտտիւա էթմիշ Ալլահը, Իպն իւլ Ինսանը միւթէսէլլի գըլմագ շէրէֆինէ անճագ Գաբրիէլ մալիք օլապիլտի: Չիւն պունտան պէշ տէհը էվվէլ Տանիէլէ կիտիպ, Յիսուս Մէսիհին պուէլէմլէրի շէքէճէլինի խապէր վէրէն հէման պու մէլէք տէլի՞լ մի իտի: Տան. 9: 21. 26 վէ շիմտի Պաղչէտէ շօլ մուզալլամ վէ միւտհիշ սաաթտա կէլիպ, օլ էլէմլէրին սաաըզ շահիտի հալինտէ տուրտը: Թէքրաշ շօլ մէլէք Գաբրիէլ տէլի՞լ մի իտի քի, Չաքարիայա կէլէրէք, անա պիր օղուլ տօղաճաղընը վէ օլ օղլուն տախի, Մէսիհին Միւժտէճի վէ Միւնատիսի օլաճաղընը իխպար էլէտի: Լուգ. 1: 11 20: Քէզա պունտան ալթը այ սօնրա. Նազարէթտէ մուգիմ պաքիրէ Մարիամա կէլէրէք, մերգուճէնին պիր վալիտէ, էվվէթ Իպն իւլ Միւթաալըն վէ տիւնեանըն Խէլաքեարընըն պաքիրէ վալիտէսի օլաճաղընըն միւժտէսինի տախի կէթիրէն հէման պու մէլէք իտի, Լուգ. 1: 26. 38:

Իմտի Խէլաքեարը գուվվէթլէնտիրմէք իւզըէ կէլէն մէլէք Գաբրիէլ իտի

իսէ, անէպա կէթիրտիյի խապէր եաթէսէլլի սէօղլէրի նէ՞ իտիլէր: Պունա ճէվապ հալինտէ տախի տէյէպիլլիրիզ քի, մէլէյին կէթիրտիյի խապէր եաթէսէլլի քէլաճարը, անըն պաքիրէ վալիտէսինէ էտիլէն վաալարըն թէքէրրիւր վէ տէրխաթըր էթտիրիլմէսի իտի, եանի «Պէյթի Յակոբըն իւզէրինէ, իլէլ էպէտ հիւքիւմէթ սիւրիւպ Մէլէքիւթիւնիւն նիհայէթի օլմայաճագ տըր.» Լուգ. 1: 33 վէ քէզալիք Սալահ Մէլէքիւթիւնին թէէսիսինին թէէմինաթը հազգընտա, Քէլամ Ուլլահտա մուհարրէր պիր չօզ վաալարը տախի Անա տէրխաթըր էթտիրտի, եանի «Անա հիւքիւմէթ վէ մէլէքիւթ վէ իզլէթ վէրիտի քի, ճիւմլէ գաճմլար, իւմմէթլէր վէ լիսանլար, Անա խըտմէթ էտէրլէր: Անըն հիւքիւմէթի զէվալ պուլմազ, էպէտի պիր հիւքիւմէթ օլուպ մէլէքիւթիւ պօղուլմազ. Տան. 7: 14: «Իշթէ պիր մէլիք աաալէթլէ հիւքիւմէթ էտէճէք: Սէնին մէլէքիւթիւն ճիւմլէ տէհրլէր մէլէքիւթիւ վէ սալթանաթըն տէվր պէ տէվր պազը տըր» Մէզ. 145:13. «Հազգը զէմինտէ

սապիթ էտինճէյէ գատար զտիֆէնմէյէ-
 ճէք վէ ֆիւթուր կէթիրմէյէճէք տիր» Խշ.
 42:4. Ահ պու զիգըյմէթ վէ տօլղուն
 վատլարըն թէգըեարը աճէպա մահղուն
 Խէլասըեարըն միւղթարիպ գալպինի նէ
 տերէճէ ֆէրրահլանտըրտը: Սէվկիւլիւլէր
 պիղիմ թէճրիպէ վէ գարանլըգ սաաթ-
 լարըմըգտա տախի, Բուհ իւլ Գուտա ֆէ-
 լամ Ուլլահտա մուգայյէտ պուլունան
 պիր չօգ գըյմէթլի վատլարը ֆիւրրիմիզ
 էօնիւնէ կէթիրէրէք պիղի տէ միւֆէրրիհ
 գըյմահ մը. Եուհ. 14:26:

Գապիւլ վէ իհթիմալ տէյիլ մի տիր
 Խէլասըեարըմըգըն կէօղիւ էօնիւնտէ պաշ-
 գա պիր մէնզարէ տահա րէսմ օլունա-
 րագ, քէտէրլէ վուրուլմուշ գալպինէ ա-
 զիմ մէսէրրէթ վէ գուվլէթ վէ բուհընա
 թագվիյէթ կէթիրտի. Եանի, «Վէ պու
 շէյլէրտէն սօնրա կէօրտիւմ քի, ճիւմլէ
 միլլէթլէր վէ գապիլէլէր վէ գավմլար վէ
 լիսանլարտան օլարագ, քիմսէնին սալա-
 մատըղը պէօյիւք պիր ճէմաաթ, պէյազ
 խիլաթլար կիյմիշ վէ էլլէրինտէ խուրմա
 տալլարը օլարագ տուրույօր իտիլէր»

Վահի 7. 9. Չիւնքի անըն հագգընտա
 մուհարրէր աթէտէքի քէլամլար իթմամ
 օլունմալը իտիլէր: «Անըն ճանընը կիւնահ
 իչիւն գուրպան էթտիքտէն սօնրա, 0
 զիւրրիյէթ կէօրէճիֆ, կիւնլէրինի ուզա-
 տաճագ, վէ Բապպըն միւրատը անըն է-
 լինտէ միւյէսսէր օլաճագ տըր: ճանընըն
 էմէյինի կէօրէճիֆ վէ soյաճագ» Խշ. 53.
 10, 11:

Յիսուանը պու իւչիւնճիւ տուտաընա
 տախի փէտէրի թարաֆընտան թէքմիլ
 պիր ճէվապ ալտըղընը վէ խաշտա ճէվապ
 ալտըղընը փէք վազըհ պիր թարղտա
 կէօրմէքտէյիզ, չիւնքի պիւթիւն տիւն-
 եանըն կիւնահընը իւղէրինտէ թաշըտըգ-
 տան վէ նէթիճէսի օլան թէտիպ վէ թէք-
 տիրէ կէօյիւս կէրտիքտէն սօնրա Խշ. 1.
 29, «Թէմամ օլտու» տէտի, Եուհ. 19. 30
 թաքի Բուհ իւլ Գուտա թարաֆընտան
 ճանիլէ կէօնտէրիլէն մէլէք Գաբրիէլին
 սէօյլէտիյի քէլամլար իթմամ օլունալար
 քի 0 պույուրուր. «Իսեանա խիթամ վէր-
 մէք վէ կիւնահլարը թէթմիմ, վէ ֆըսգ
 իչիւն քէֆարէթ էյլէմէք վէ սալահը է-

պէտիյի կէթիրմէք իւզրէ Մէսիհին էլէմ չէքիպ էօլմէսի լազրմ տրբ» Տան. 1. 24:

Շու հալտէ պէշէրիյէթէ վէքեայէթէն Ալլահըն ճիւմէ իրատէթինի իթմամ էտիպ հէր շէրիաթա իթաաթ վէ հէր էմրի հըֆզ էյլէտի, վէ պիսուչ ճէսէտ, ճան վէրուհունու խաչ էօլիւմիւնէ թէսլիմ էտէրէք զէմինտէ սաքին օլան հէր պիր ատէմին հէր կիւնահը իչիւն քէֆարէթ էյլէտի: Իշ. 53. 6: Վէ թագաիմ էյլէտիյի գուրպանըն մագպուլ օլտուղունու կէօրէրէք վէ պիլէրէք, Ամալ. 2. 22—36 սիւքիւն վէ միւթմէին պիր թէպիմիյէթ իլէ փէտէրինին եիւզիւնէ պագըպ, «Եա փէտէր, բուհումու սէնին էյլէրինէ թէսլիմ էտէրիմ», տէտի, վէ պունու տէյէրէք թէսլիմ ի բուհ էյլէտի: Լուգ. 23. 46:

Օ քէնտի բուհումու փէտէրինէ էօյլէ պիր սուրէթտէ թէսլիմ էյլէտի քի, փէտէրի տախի «Անըն ճիւմի իչիւն պիր ֆիւրի օլան գուրպանընը գապուլ էտիպ, պիր էլի իլէ պու գուրպանընը ալըր իքէն օլ պիր էլի իլէ տէ եինէ Յիսուսը հէր պիրիմիլին տախի շախսի, տիրի Խէլաս-

քեարը, Տօսթ, Քեահին վէ Փէյղամպերի վէ կէրէք հայաթտա, կէրէք մէմաթտա վէ կէլէճէք սարլարտա մէլիք վէ հէր շէյտէ հէր շէյիմիզ օլմագ իւզրէ կէրի վէրտի: Գօլ. 3. 2: Հէմ տախի անըն մէվուտ աթիյէսինի աախի պիզէ վէրտի, թա քի օ Յիսուս վասըթասըյլա վէ Յիսուստան պիզէ կէլիպ, անըն ինսան ճինսինէ օլան աճիպ վէ տէրին մուհապպէթինի պիզտէ վէ պիզիմ վասըթամըզլա ախէրլէրէ պէյան էտէ: Եուհ. 16. 7—15: Իմտի պիզ տախի փէտէրին պու իքի փէք ապիմ աթիյէլէրինի ալմըչ օլարագ եօգարտան գուտրէթլէ գուշանալըմ: Լուգ. 14. 49: Վէ Օ թէքրար կէլիպ պիզի եանընա ալանատէք, Եուհ. 14. 2, 3, վէ քէնտի ճէլալինին հուզուրընտա, շատըզլէ վէ գուսուրսուզ իզհար էտէնէտէք Յուգա 24, հէր շէյի անա թէսլիմ էտէրէք, կիւնահա հէմ անըն այագլարը պթընտա մագլուպ տիւշմիւշ օլան տիւշմէնէ, շէրիթէ թէքմիլ զայէպէ շալմազա վէ քեամիլ խէլասը գապուլ էթմէյէ բազի օլանլարա Յիսուսըն նէ իտիյինէ վէ նէ օլաճալընա

տախը եէվմի էօմբիւմիւղտէ շահիտլէր օլալըմ: էֆ. 1. 17—20, Ամալ. 1. 8:

Իմաի պէրրագ պիր սուրէթտէ կէօրիւյօրուզ քի Բապպըմըզ Յիսուսըն պիւ ճիւմէ տուալարը, քէնտիսի խաչտա էլէմ վէ էզիլէթ արասընտա իքէն նասըլ աճիպ ֆիւթիւհաթ իլէ վէտէրի թաւրաֆընտան միւսթէճապ օլտուլար: վէ Փէտէրին պանա վէրտիլի քեասէլի ի՞չմէյէճէքմիլիմ,» տէյէրէք քէնտինին սէօյլէմիլ օլտուլու քէլամլարընը նասըլ ճէսարէթ իլէ պիլա թէրէտտիւտ վէ ֆիւթուր իթմամ էյլէտի: Եուհ. 18, 11: Նէ՞ իտի իչէճէլի վէ իչտիլի պու քեասէ: Օ՝ Սահիպ Մէզմուրըն զիքը էթտիլի Խէլաս քեասէսի տիր, քի պույուրըր «Պանա օլան իհասնլարընըն ճիւմէսինէ մուգապիլ Բապպա նէ՞ թագտիմ էաէլիմ: Խէլաս քեասէսինի ալըպ Բապպըն իամինէ տուա էտէճէլիմ:» Մէզ. 116: 12, 13: Օ Եէհօվա Եէչու Եախօտ Յիսուս տըր, վէ պու Խէլաս քեասէսի տախի Գեթսեմանի վէ Գողգոթատա միւպարէք Յիսուսըն իչտիլի քեասէ օլուպ, քէնտիսի կէլէնէ գատար

անա հիսսէտար օլարագ զիքը էթմէքլիլիմիզի էմը էթմիլ տիր: 1 Գօրն. 11: 25, 26:

Փըսճ պայրամընտա հէր քէսին տէօրթ քեասէ շարապ իչմէսի ատէթ օլմուչ իտի, վէ Յիսուս Գեթսեմանիտէ քեասէնին ըէֆ օլունմասը իչիւն իւչ քէրրէ տուա էյլէտիլինտէ աճէպա պու ատէթի տէրլաթըր էյլէ՞մէտիմի, չիւնքի կէօրտիւք քի իւչ տուալարընըն հէր պիրինէ վէտէրի թարաֆընտան ճէվապ ալտը վէ ճէսէտ, ճան վէ բուհուսըն մաղլուպ օլմագլըգ իհթիմալիլէթինին քեասէլէրի քէնտինտէն ըէֆ օլունտուլար: Լաքին պու տէօրտիւնճիւ քեասէնին Եանի, «Խէլասըմըլըն քեասէսինին» քէնտիսի թարաֆընտան իչիլմէլի իտիլինի պիլտի վէ ըէֆ օլունմասը իչիւն ասլա տուա էթմէլիպ, պիլաքս, «Փէտէրին պանա վէրտիլի քեասէլի ի՞չմէյէճէքմիլիմ,» տէտի: Եուհ. 18. 11: էվվէթ, օլ քեասէլի իչտի վէ էօլտիւ:

Շէյթան իսէ իւչիւնճիւ թէճըրիպէ վէ ճէհտինտէ տախի մաղլուպ օլարագ, Յիսուսը պիրաղ վագթ թէրք էյլէտի, վէ պու էսնատէ քեահին ի աղամ, իւլէմա վէ

իխթիյարլարա կիտերէք Գողգոթատա օւ
 րաճագ օլան սօն վէ աղիմ միւճահէտէյէ
 թէտարիքեաթ օլմագ իւզրէ անլէրին
 դալլէրինի Յիսուսա գարշը տահա ա-
 զիմ նէֆրէթ վէ դազապա թահրիք վէ
 թէշվիդ էյլէտի Յիսուս խտ, Բուհ իւլ
 Գուտսըն գուտրէթիլլէ գուվվէթ քէսպ
 էյլէմիշ օլարագ, վէ տիւշմէնին գալպինէ
 իւզա վէ իպգա էթմէյէ չալըշարը իզվա
 էտիճի տիւշիւնկէլէր իւզէրինէ թէքմի-
 լէն զալէպէ չալմըշ խտիյինի պիլիպ, բու-
 հունտա մուգատտէս սէլամէթ վէ բա-
 հաթլըզա մալիք խտի վէ պիրազ էվվէլ
 կէօզ հաշլարըյլա թագաթիմ էյլէտիյի
 նիյազլար վէ բէճալարաան պիլա ֆիւթուր
 շէֆգաթ իլէ հօրդուն վէ ույգուլու շա-
 յիրալէրինէ թէքրար կէլիպ անլէրէ շէօյ-
 լէ սէօյլէտի, «Արթըզ ույույուպ իսթի-
 րահաթ էտինիզ» Մարկ. 14:41: Վէ ան-
 լէր ույուր իքէն, Իսքարիօվդը Յուզա
 վէ պէրապէրինճէ օլանլարըն կէլմէսինէ
 պէքլէտի, վէ Քէնտինի թութմագ իւզրէ
 կէլէճէք օլան զալապալըղըն սէսինի իշի-
 տէնէ գատար անլէրի ույանալըմատը:

էն նիհայէ օլ գուտուրզան զալապալըղըն
 սէսի իշիտիլտի վէ Քէնտինի տախի շա-
 յիրալէրինի ույանալըրըպ, շէօյլէ սէօյլէ-
 տի «Սաաթ կէլմիշ տիր, վէ Իպն իւլ Ին-
 սան կիւնահքեարլարըն էլինէ թէսլիմ օ-
 լունույօր, գալըղնըզ կիտէլիմ, իշթէ պէ-
 նի էլէ վէրէն հազլաշար», Մատթ. 26:45,
 46:

էնճամ, գարանըզ իշինտէն, էլլէրին-
 տէ ֆէնէրլէր, մէշալէլէր վէ սիւհալար
 վէ էօնլէրինտէ Յուզա պուլունարագ ա-
 զիմ պիր զալապալըզ զահիր օլտու, «վէ
 Յիսուս Քէնտի հազգընտա վուգու պու-
 րաճագ շէյլէրին ճիւմլէսինի պիլմէքլէ,
 չըզըպ անլէրէ, քիմի՞ արայօրսընըզ» տէ-
 տի, Անլէր տախի Անա, Նազարէթլի Յի-
 սուսը տէյէ ճէվապ վէրմէքլէ Յիսուս
 անլէրէ՝ Պէն իմ տէտի: (Նուհ. 18:3—6): Վէ
 Իպն Ուլլահ օլտուղընըն տիւնեայա զա-
 հիր օլմասընա պիր տէֆա տահա միւ-
 սաատէ էյլէտի, շէօյլէքի Անըն «Պէն իմ»,
 տէմէսի իւզէրինէ պիւթիւն զալապալըզ,
 կերի կերի չէքլիպ, հիսաիյաթսըզ վէ
 գուվվէթսիզ պիր հալտէ եէրէ գափան-

տըլար», վէ պունու էթմէսիյէ տիւնեայա պէյան էյլէտի քի պողազլանմաղա կէօթիւրիլէն գուզու կիպի վէ գըրդըճըլարը էօնիւնտէ սիւքիւթ էտէն գօյուն կիպի ազղընը աչմամագ իւզրէ, Քէնտի հիւնի ըրզասըլա կէլտի վէ շայերտլէրինէ սէօյլէտիյի քէլամլարըն իթմամ օլունմասը կէրէք իտիյինի կէօթէրտի: «Թէքրար ալմագ իւզրէ ճանըմը Փէտա էտէրիմ, Անը պէնտէն քիմսէ ալմագը Փագաթ պէն քէնտիլիյիմտէն Փէտա էտէրիմ, Փէտա էթմէյէ գուտրէթիմ վար վէ թէքրար ալմագա տախի գուտրէթիմ վար: Եուհ. 10: 17, 18. Իլահի գուտրէթիմի պէօյլէճէ իզհար էյլէմիշ օլարագ, անլէրէ պիր քէրրէ տահա «Քիմի՞ արայօրսընըզ» տէյէ սիւալ էյլէտիքտէ, անլէր Նազարէթլի Յիսուսը» տէտիլէր, Յիսուս ճէվապէն սիզէ Պէն իմ տէտիմ, էյէր Պէնի արայօր իսէնիզ պունլարը սալը վէրինիզ կիթսինլէր տէտի: Թարի «Պանա վէրտիյին քիմսէլէրտէն հիչ պիրինի զայ էթմէտիմ» տէյէ, սէօյլէտիյի քէլամ իթմամ օլունա. Եուհ. 18:6—9. Պէօյլէճէ տիւնեատա օլան քէնտիլինքի-

լէրի, խաթարքեար վէ իմանսըզ շայիրտլէրինի, սէվմիշ օլարագ անլէրի նիհայէթէտէք սէվտի: Եուհ. 13:1. «Օլ վագըթ Սիմոն Պետրոսըն պիր գըլըճը օլմաղլէ չէքիպ, Քեահինի Աղամըն պէնտէսինէ վուրարագ, սաղ գուլաղընը քէսիպ տիւշիւրտիւ: Վէ Յիսուս Պետրոսա գըլըճընը գընընա գօ. Փէտէրիմին Պանա վէրտիյի քեասէյի ի՞չմէյէճէքմիյիմ» տէտի, Եուհ. 18:10—13. Օլ զէման պէօլիւք, պին պաշը վէ Եհհուտիլէրին ըէիօլէրի Յիսուսը թութուպ պաղլատըյար. Օ տախի, Քէնտի ճանընը էօլիւմէ թէսլիմ էտիպ ասըլար իլէ ատտ օլունմագ, չօզլարըն կիւնահընը գալտըրմագ, վէ ասիլէր իչիւն չէֆաթ էյլէմէք իւզրէ պիւա իթիրագ Քէնտինի անլէրէ թէսլիմ էյլէտի:» Իշ. 53:12:

Կէրէք Գեթսեմանի Պաղչէսինտէ, կէրէք Գողգոթա Խաչընտա, աճը էլէմ վէ միւտահիշ թէճրիպլէր արասընտա Յիսուսըն չէյթան վէ ճիւմէ ճիւնուտը իւզէրինէ գազանտըզը Ֆիւթուհաթըննէ՛ ազիմ վէ մանատար հէմ քեամիլ օլտըզը, գըլամըլա թաստըզ վէ իսպաթ օլուն-

մուշ տըր : Գըյամէթ էօյլէ աճիպ պիր վագըրա իտիքի, Իշաեա Փէյղամպերին «էօլիւմիւ իլ էլ էպէտ մահվ էտէճէյիմ» տէյերէք վէրտիյի քէլամ հարֆիյէն իթմամ օլունտը, Իշ. 25:8, Ովսէէ 13:14. Գըյամընտան սօնկրաքի զէմինի էօմրիւնին իլք Ձատիկ սապահընտա, Իլահի հայաթընըն մէնպա վէ փունարընտան, շայիրալէրի իւզէրինէ, Բուհ իւլ Գուտար տէօքաիւ, Եուհ. 20:20. Թաքի Քէնտիւնին զանի հայաթընը հէր ճիհէթլէ Քէնտի կիպի եաշառնագ իւզրէ գուվլէթ քէսպ էտէլէր : Պատէհու Պենտէկէսթէտէ, շայիրալէրի իւզէրինէ Բուհ իւլ Գուտար կէօնտերտի. Ամալ. 2:1—4. Թաքի խըսմէք իշիւն գուտարէթէ մալիք օլալար : Պէօյլէճէ Բուհ իւլ Գուտա գուտարէթ վէ ինայէթ հալինտէ, անլէրին իւզէրինէ վէ տէրոււնինէ կէլիպ, (Ամալ. 1:8) շահիպէր հալինտէ պիւթիւն տիւնեայա կիթմէյէ վէ ազղարընը ճէսարէթլէ տշարագ Ինճիլին սըրընը պիշարէ վէ սէֆիլ ճանլարա պիլտիրմէյէ անլէրի միւզթէտիր գըլար. Էֆ. 6:19, շէօյլէրի կիւնահըեար ճանլար, քէնտիլէր

իշիւն թէտարիք օլունմուշ հալը հազըր վէ միւսթագպէլ էպէտի խէլասա իման էթմէք ֆուրսաթընա մալիք օլալար : Վէ սօնկրա շայիրալէրի կէօրիւր իքէն, Սէմայա ուրուճ էտիպ, գուտարէթ մահալինտէ, Փէտէրին սաղընտա օթուրտու Ամալ. 1:9—11, Մարկ. 16: 19—20. Թաքի օրատան Բուհ իւլ Գուտա վասըթասըյլա Քէնտիւնին գըյամէթ հայաթընը, ճէսէտ, ճան վէ րուհ իլէ քէնտիւնէ թէսլիմ օլունանլարըն էօմրիւնտէ, գուտարէթլէ ամիլ օլա, Բօմ. 12:1,2:

Տէրխաթըր էտէրիլ քի, Բապպըմըզ շայիրալէրինէ, էլվէտա քէլամլարընը սէօյլէր իքէն, անլէրէ, ուրուճունտան սօնրա հագիգաթ Բուհոււնը կէօնտէրէճէյինի տէ վատ էյլէտի, վէ Օ կէլտիյինտէ տիւնեայը, իմանսըղլըգ կիւնահը, կիւնահըքեարլար իշիւն օլան սալահ աթիլէսի, վէ տիւնեանըն ըէիսիւնին հիւքմիւ հագընտա իգնա էտէճէք իտի : Վէ Քէնտիսի Խաշա կիտէր իքէն, շիմտի պու տիւնեանըն ըէիսի խարիճի զուլմէթէ աթըլաճագ տըր» տէտի : Լաքին Խաշտան սօն-

րա Բուհ իւլ Գուտա, «Պու տիւնեանըն
րէիսի մահըիւմ օլմուշ» տէյէ շէհատէթ
էտէճէք իտի. Իմտի Գողգոթա Խաչը
տիւշմիւշ պաշ մէլէք իւզէրինէ Քիւրու-
հաք մահալի իտի անճագ:

Էվվէթ, շէյթանըն պիւթիւն իւմիտի
Խաչտա Բապպ Յիսուսըն էօմրիւնէ խիթամ
վէ նիհայէթ վէրմէքիլքտէ իտի: Հայա-
թըն րէիսի, Խաչտա պիւ ճիւմլէ րիյասէթ
վէ գուվվէթլէրի սօյուպ անլէրի աշիքեա-
րէ թէշհիր էյլէտի Գօլ. 2:15: Ահ Ալ-
լահըն հիքմէթի նէ՞ աճիպ տիր, «Ալլա-
հըն զաիֆ օլան շէյի ինսանլարտան գուվ-
վէթլի տիր, 1 Գօրն. 1:25. Քրիստոս
զաաֆտա սալպ օլունտը 2, Գօրն 13:4:
Պու զուլմէթին րէիսի, միւսթէհլի պիւր
տիւնեանըն էօնիւնտէ անը խէճիլ էթ-
մէքլէ, Քէնտինի վէ ճիւմլէ րիյասէթ վէ
գուվվէթլէրինի, Ալլահըն Սէմալի ճիւ-
նուտը հաւզուրընտա խէճիլ էյլէտի: Զուլ-
մէթին գուվվէթլէրի, էլլէրինտէն ալլա-
րընը գաչըրըպ, զալէպէյի գաղանաճագ-
լար զանն էթտիքլէրի սաաթտա մաղ-
լուպ տիւշտիւլէր:

Իշ իթմամ օլունմուշ իտի: Իլք Ատէ-
մին իթաաթսըղըղը, Սէմատան օլան
Իքինճի Ատէմին իթաաթը իլէ գապան-
տը: Էօլիւմ իւճրէթինէ միւսթահազգ օ-
լան կիւնահա՞ էօլիւմ իլէ քէֆարէթ
էտիլտի, շիւնքի էօլիւմ թէքտիրի, պիւ-
թիւն տիւնեանըն կիւնահընը իւզէրինէ
ալըպ, վէքիլ հալինտէ էօլէն կիւնահսըղ
Զաթ իւզէրինէ գօնուլտու: Ալլահ իրթի-
տատ էթմիշ Ատէմին ճինսինի եէր իւզիւն-
տէն գալտըրմագ վէ «մահվ» էթմէք իս-
թէտի, շիւնքի «Անլէրին գալպինին էֆ-
քեարը» վէ թէսավվուրը անճագ շէրիը
օլտուղընը կէօրտիւ.» Թէք. 6:7: Լաքին
պու իրթիտատ էթմիշ օլան նէսլ, Իքին-
ճի Ատէմին շախսիյէթինտէ Խաչա մրիս-
լանտը, վէ սէմատան օլան Բապպ Խաչ
վասըթասըյլա զուլմէթին րէիսինէ զալէ-
պէ էյլէտի: Հայաթըն Բէիսի, կիւնահըն
նէթիճէսի օլան էօլիւմ իլէ, շէյթանըն
սիլահը օլան էօլիւմ իլէ պիւթիւն տիւնեա
իշիւն, սօն տամլասընա գատար էօլիւմ. քեա-
սէսինտէն իշէրէք, քէնտի էօլիւմիւ իլէ, էօլ-
տիւրմէյէ գուտրէթի օլանը Կանի շէյթանը

մաղլուպ էլլէտի, Իպ. 2:14: Շէյթան Սէմա-
տան տիւշմիւշ տիր: «Օ աթըլմըշ տըր,»
գուվվէթի խարապ օլմուշ տըր, հիւքիւ-
մէթի սարաըլմըշ տըր. Պունլար նէ՞րէտէ
վազը օլտու. պունլարըն ճիւմլէսինին վու-
գու պուլտըզը եէր Գոդգորա թէսմիյէ
օլունան մահալ տըր:

Էվլէթ, շէյթանըն ճիւմլէ իւմիտլէ-
րինին վէ Ալլահ օլան Յիսուսը խարապ
էթմէք պապընտա օլան պիլճիւմլէ փլան
վէ [թէրթիպլէրինին մէրքէլլէնտիյի
մահալ եանի Խաչ շիմտի քէնտինին թէր-
միլ մաղլուպիյէթ մահալի օլմուշ իտի:
Վահի. 12:10,11: Չիւնքի Անըն մուգատ-
տէս էլ վէ այագլարընը Խաչա մըխլա-
մագ իչին իսթիմալ էյլէտիյի մըխլար
էվվէթ քէնտինին եարամազ փլանլարընը
պօզմազա, Անը զայրի միւզթէտիր գըլ-
մագ իչին իսթիմալ էթտիյի մըխլար,
օլ պիր թարաֆտա Միւպարէք, Փաթիհ
Խէլասքեարըմըլ թարաֆընտան Գեթսե-
մանիտէ Գոդգոթմանըն տէհշէթլի ալէվլէ-
րի իչինտէ շօլ անախթարլար վէ սիւր-
կիւլէրլէ, խէլաս պուլմուշ էվլատլարը ի-

չին, Շէրիր վէ անըն ճիւնուտընըն պիլ-
ճիւմլէ գուվվէթինէ գարշը Հավիյէ վէ
Էօլիանիան Գափուշարընը եպէս իւլ ապաս
գաւիարը սագլար: Վահի 1:18: Մասլուպ
Յիսուսըն վազը, Անըն գըլյամէթ գուվվէ-
թինին վէ Բուհ իւլ Գուասըն տէրունտէ
սաքին օլմասընըն թէպլիբի, 1 Գօրն. 18,
23,24: էֆ. 1:18,24 Փիլ, 3:10, Ամալ.
4:31—33 Յիսուսըն աճիպ մուհապպէթ
նագլիյէթինի թէշքիլ էյլէյիպ, պունլարը
եէկեանէ անախթարլար հալինտէ շայիրտ-
լէրինէ Մատթ. 16:18,19, Լուգ. 24:
46—48: Ամալ. 4:11,12. 1 Թիմ. 2:4—6,
պիւթիւն վազըթ իչին թէպլիմ էյլէմիշ
տիր վէ պու անախթարլար իլէ Մէրէֆիար-
իւս Մեմալարըն Գափուլարը, կիրմէք
իսթէյէնլէրին ճիւմլէսինէ, աշըմըշ տըր-
լար: Թիթոս 3:4—7, Մաթթ. 13:1—53:

Խաչ գափուսընտան իչէրիյէ գատէմ-
զէն օլտուղըմըզտա շու եէտի մէնգիլլէրէ
րասթ կէլէճէյիլ (1) գըլյամէթմիշ Բապպ
իլէ միւթթէհիտ հայաթ, (2) մէշազգաթ
թարիգինտէ էօլիւմ իւզէրինէ Փիւթիւ-
հաթ (3) Նէնի հայաթ վէ եէնի սիյրէթ,

(4) Սալթանաթ էօմրիւ, (5) Գրիստոս իլէ պէյազ էլպիսէյի լապիս օլմագ, (6) Նիզապ իչինսէ հայաթ. (7) Ալլահատ Գրիստոս իլէ զալէպէ թախթը :

Իմտի հէր ան ֆիւթուհաթ մէվպիինտէ գալմագլըղըն շարթլարը նէ՞ տիր. Օլ շարթլարըն ճիւմլէսինի թէք պիր լուղէթ շամիլ տիր . օ տախի —

Գողգոթա տըր :

Գողգոթա Խաչը Ֆաթիհին թախթը օլուպ, անը ճէհէննէմին գուվլէթ վէրիյասէթլէրի իւղէրինէ գօյտու, չիւն Ալլահ Օլան Ատէմ օրատա ֆաթիհ իտի : Սէմատա տախի պօղաղլանմը Գուղը թախթըն օրթասընտա կէօրիւլէճէք տիր : Մէղպահ վէ թախթ պիր օլուպ, եէքտիկէրինտէն այրըլամաղլար : Միւմին ֆիւթիւհաթ թախթընը սալթ վէ թէքմիլէն Գրիստոսուն Խաչտա օլան էօլիւմիւնէ տալմագլա անլար :

Գողգոթա, պիլ գուվլէ ճիւմլէ շէյլէրի պու տիւնեանըն բէխինին էլինտէն գուրթարմը տըր : Ֆաթիհ, թախթտա օլան Բապպ, Գիլիսասընը շիմտի Բէնտի

էօլիւմինէ կիրմէյէ տալէթ էտիյօր. իմտի թէսլիմ օլմագ իսթէյէն կիւն պէ կիւն Բուհ իւլ Գուտտա նիյազ էյլէսին թաքի Օ կիւնահ, նէֆս, ճէհէննէմ վէ էօլիւմ իւղէրինէ զալէպէ չալմագ նէ իտիլինի անլաթսըն. օլ գէման էթրաֆընտա օլան ճիւմլէ շէյլէր իւղէրինտէ Յիսուսըն Սալթանաթ հայաթը զահիր օլտուղընը կէօրէճէք վէ Յիսուսըն ուրուճունըն աճախպ գուվլէթի, անը Գրիստոս իլէ Ալլահատ մահֆուղ օլան հայաթա կիթտիքճէ զիյատէ ճէղպ էտէճէք տիր :

Ֆիւթիւհաթ մահալինտէ գալմագ իչիւն եինէ անախթար Գողգոթա տըր : Խաչտա վէ թախթտա իլթիւհա էթմիշ ճանը ճէլպ էթմէք իչիւն Շէյթան պիւթիւն գուվլէթիլլէ հիւճմ էտէճէք տիր :

Գողգոթա Խաչը, Գրիստոսա պիրլէշմիշ միւմին իլէ զէմինի հայաթ արասընտա եէկեանէ սիփէր վէ գալգան տըր : Վէ էյէր միւմին Գրիստոս իլէ Ալլահատա գալաճագ իսէ, Գրիստոսըն էօլիւմիւնին այրըլճը գուվլէթինէ հէր ան վէ տախմա միւհթաճ օլաճագ տըր : «Գրիստոսուն

էօրիւմիւնիւ տախմա թաշըմադ, միւմիւնիւ հէր տագիգէ անլէրտէն այրըլմասը լազըմօ օլան շէյլէրտէն այրը սագլար: Խաչ կիւնահըն պաղլարընտան վէ կիւնահ արզուլարընտան այրըրը: Միւմիւնիւ տիւնեատան վէ շէյթանըն գուվլէթինտէն այրըրը: Խաչ միւմիւնիւ, շէյթանըն հիւճմիւնէ հէր ան մարուզ օլան հայաթտան, իբք Ատէմին հայաթընտան այրըրը:

Իմտի զալէպէ իսթէյէն հէր ճանըն ինթիյաճը, հէր տագիգէ Խաչըն այրըրըճը էօրիւմիւնտէ գալմագ տըր. վէ սէվկիւլիւ տօսթըմ, տէրխաթըր էյլէքի, միւմին պու այրըլմագլըղա ամէլի պիր սուրէթտէ բազի օլմատըգճա պու այրըլըգ պիր վագըա հալինի արմայաճագ արը: Խաչ սատէճէ պիղիմ այրըլմագ իսթէտիյիմիզ շէյլէրտէն պիղի այրըրը. իշթէ տիւշմէնին ճէնկի պուրատա արը, օ միւմիւնիւ Րուհ վէ ֆիւթիւհաթ մահալինտէն էնտիրիպ թէն արզուլարընա թապի օլմալա ճէլպ էտէր: Լաքին Գողգոթա ֆիւթիւհաթ տըր: Շէյթանըր Գէնտի էօլիւմիյլէ մաղուպ էտէն Փաթիհին էօրիւ-

միւնէ իլթիճա էտէն միւմին օրատա տիւշմէն գօրգուսընտան էմին տիր. վէ օրատա գալտըգճա, Խախթըն օրթասընտա օթուրան, պօղազլանմըչ Գուզու իլէ կիւն պէ կիւն միւշարէքէթտէ օլուր: Պուրատա շէյթան Փաթիհ Րապպըն այաղլարը ալթընտա արը, վէ օ՛ Բէնտինին խէլաս էթտիյի քիմնէլէրի տիւնեայա իրսալ էտէրքի, անլէր տէ տիկէր էսիրլէրի ազատ էտէլէր. պու անլէրին խուսուսի իշի տիր: Վէ շու իշի տախի Խաչըն գուվլէթիյլէ էտէպլէճէք տիրլէր, իմտի էօրիւմ վէ Հավիյէյի պիղիմ իշիւն գափատան Խաչ այնի վագըթտա Սէմալաթը պիղէ աչար, Ահ նէ աճիպ պիր Խաչ վէ նէ աճաիպ պիր խէլասքեար:

Խաչ լուղէթինտէն պիլա շիւպհէ մատտի, օտունտան եափըլան պիր Խաչ անլաշըլմամարը: Խաչ տէմէրլէ էլպէթթէ սըրֆ Միւպարէք Խէլասքեարըմըղըն չէքտիյի էլէմ վէ էօրիւմիւ տէմէք իսթէրիզ: Ահ Անըն էլէմլէրինին քէսրէթ վէ շիտտէթինի նէ գատար ազ անլամագտայըլ:

Լաքին աճէպա օլ էլէմ վէ եարալար նէ՞ իմա էտերլէր : Օլ եարա վէ պերէլէր պէրան էտերլէր քի, Իշաեա Փէյղամպերին պույուրաուղու կիպի, ճէսէտ, ճան վէ բուհըն հէր նէվ խասթալըզ վէ իլլէթ-լէրի իշինն անպերատ շիֆա վար տըր . «Անըն պերէլէրիյէ շիֆա պուլտըզ» Իշ. 53:5 վէ Մատթէոս՝ պու մանատար այէթի Մուգատտէս Ինճիլինտէ խսթիխրաճ էտէրէք տէր, «Վէ ազչամ օլտըզտա եանընա չօզ մէճնուն քիմսէլէր կէթիրիլտի, Օ տախի բուհլարը քէլամլէ չըգարըպ շիֆա վէրտի, թաքի Իշաեա Փէյղամպեր վասըթասըյլա, Օ «խասթալըզլարըմըզը ալտը վէ մարազլարըմըզը եիւքլէնտի» տէյէ պույուրուլան քէլամ իթմամ օրունա :» Մատթ. 8:16,17: Մատէմբի Յիսուս շիֆա վէրտիյի քիմսէլէրին իլլէթ վէ խասթալըզլարընը ալտը, էօյէ իսէ աճաի՞պ միտիք քի Անըն սիմասը ատէմ սիմասընտան վէ հէյէթի ատէմ օղուլլարընըն հէյէթինտէն զիյատէ պօղուլլմըչ իտի» Իշ. 55:14: «Գուրագ եէրտէքի քէօքաէն սիւրէն Ֆիլիզ կիպի պիթտի, Անըն հէյէթի վէ

ճէմալի եօզ իտի քի Անա նազար էտէ իտիք, հիւանիւ տախի եօզ իտի քի անտէն մահգուզ օլա իտիք : Իշ. 53:2:

Պու պիլճիւմլէ էլէմլէրի կիւն պէ կիւն իւզերինտէ թաշըր իքէն, Փէտէրինին իճրա իշինն Գէնտինն վէրտիյի իշի նամըլ իթմամ էտէպիլիք իտի : Լաքին հէր ինթիյաճ վագթընտա, Փէտէրին Իլահի գուվլէթի, ճիլիլ բուհ վասըթասըյլա տէրունինտէն ճօշարագ, ճիւմլէ եօրղունլըզ վէ թագաթսըղըզա Ֆիլթիւհաթ չալմաղա Անը միւզթէտիր գըլտը, շինն Օ պէօյլէ պույուրտը, «Պէնտէ թէմէքքիւն էտէն Փէտէր Գէնտիսի ամէլլէրի իշլէյօր» Եուհ. 14:10 «Պէն քէնալիլիմտէն պիր շէյ էտէմէմ» Եուհ. 5:30: «Պէն սախի Փէսերիս սեպեպիյլէ հաշարսա իւլ» Եուհ. 6:57:

Յիսուս Փէտէրին սէպեպիլլէ նասըլ հայաթտա օլտըզընա տաիր պեր մուհիմմ միտալ զիքը էտէլիմ : Բուհ իւլ Գուտա Անը պէրրիյէյէ սէվզ էյլէտիյինտէ պիլթիւն թէճըիպէ միւտտէթինտէ թասամսըզ, վէ սալթ Իլահի գուտարէթիլլէ Անը

փերվերտէ էտէճէյինի Փէտերի ագտէմճէ
 Քէնտինէ սէօյլէտիյի տէրքեար տըր : Վէ
 շէյթան պունը պիլէրէք, աճլըգտան պայըլ-
 մամասը իչինն ճէսէտի իհթիյաճընը իք-
 մալ էյլէմէք իւզրէ էքմէք եէմէյի Անա
 թաւսիյէ էյլէմէքտէ պուլունտը . խայըր,
 պունտան զիյատէ Անը իլզամ էթմէյէ չա-
 լըշտը քի, քէտօինտէ պուլունտան իլահի
 գուտրէթինի իսթիմալ էտէրէք, եէրտէ
 օլան պիր թագըմ թաշարտան էքմէք
 եափսըն : Մաթթ. 4:2—4: Լաքին կէօ-
 ըիւօրըզ քի սօնրատան աճ վէ եօրզուն
 պուլունտըզը զէմանտէ շայիրտիլէրինէ տէ-
 տի քի, «Սիզին պիլմէտիլինիզ եէյէճէք
 թաամըմ վար . պէնիմ թաամըմ պէնի
 կէօնտէրէնին իրատէթինի իճրա վէ Անըն
 իշինի իթմամ էթմէք տիր» : Եուհ. 4:32,
 34: Պէօյլէճէ Յիսուս տագիզէ պէ տա-
 դիզէ, Բուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլա
 Փէտերտէն լազըմ օլան գուվվէթի վէ
 հէր հալ ու քէյֆիյէթէ միւնասիպ ինա-
 յէթի ալտը . թաքի պու շէյլէրտէ տախի
 պիզէ էօրնէք օլա, վէ եէվմի էօմրիւմիզ-
 տէ պիզ տախի այնի միւպարէք Բուհ վա-

սըթասըյլա հեր ինթիյաճ զէմանընտա
 պիզզաթ Քէնտինէն գուվվէթ ալալըմ .
 չին պիզէ պէօյլէ տէյօր, «Պէնի եէյէն
 սախի Պէնիւ սեպէպիմլէ հաշարսա օրա-
 ճագ սր» : Եուհ. 6:57, Պունունլէ տէմէք
 իսթէտիյի շու տըր . եանի, մատէմքի Քէն-
 տիտի Այլահըն տիրի Քէլամը տըր, պիզի տէ
 կին պէ կին քէլամլարտան պէսլէնմէլիլիզ
 Եուհ. 1:1—14, Թէս. 8:3, Լուգ. 4:4:

Մովսէս վէ էլիա աճ տուրտըզլարը
 օլ գըրդ կին միւտտէթտէ իշթէ պու
 իլահի գուվվէթ իլէ պէսլէնտիլէր : Խուր,
 24:28: 3 Միւլ. 19:8: Պօղոս Առաքեալ,
 պիւթիւն եօլճուլըզը զէմանընտա թէճ-
 ըիպէ ի շախիյէսիլլէ պունու փէք տիզ-
 գաթա շայան պիր սուրէթտէ իզհար է-
 տեր : Լիսթրատա սայքի էօլէնէ գատար
 թաշանտըգտան սօնրա, պիլ ճիւմէ եա-
 րա վէ պէրէլէրի վէ գըրըմըլ քէմիքլէ-
 ըի Յիսուսըն Բուհ իւլ Գուտս վասըթա-
 սըյլա ագան իլահի հայաթընտան տէր-
 հալ շիֆաեապ օլուպ, «Գալգտը վէ շէհ-
 ըէ կէլտի» Ամալ. 14:19, 20: Վէ «Իխ-
 թիյար Պօղոս» օլտըգտա, այնի ազիմ վէ

խարիզիւլ ատէ գուվվէթ անտէն ագաը, վէ շէօյլէ տէմէյէ միւգթէտիր օլտու. «Իմտի զաաֆըմտան տօլայը իֆթիխար էտէրիմ, թաքի Գրիստօսըն գուվվէթի պէնտէ զահիր օլա:» Ուզընն եօլճուլուգ-լարա, աղիմ կիւճիւք, մէշագգաթ վէ է-լէմէրէ, աճըղա վէ սուսուլլըղա պու գուվվէթ իլէ տայանմաղա միւգթէտիր օլտու, վէ պու գուվվէթ իլէ հէմ քէն-տի իշինի իլէրի կէօթիւրտիւ, հէմ տախի ճիւմլէ քիլիսէլէրին էնտիշէսինի տէ թա-չարը: 2 Գօրն. 11.23—33: Եինէ տէ պու ճիւմլէ էլէմլէր արասընտա տէյէպիլտի, «Պու էճլտէն Գրիստոս իշիւն զաիֆլիքլէ-րէ, սիթէմլէրէ, զարուրէթլէրէ, թէատ-տիյէ վէ մուզայագալարա ըաղի իմ, չիւնֆի գաիժ օյտուղըն գեմանն գուվվէթի իւ:» 2 Գօրն. 12.10: Զիրա Րապպ քէնտիսինէ վաա էթմիշ իտի քի, «Պէնիմ ինայէթիմ սանա քեաֆի տիր» զիրա պէնիմ Ելահի գուվվէթիմ, սէնին ինսանի զաա-ֆընտա թէքմիլ օլուր,» եախօա ախէր սէօղլէրէ, «Մատէմ քի սէն քէնտիսնէ եարարմ էտէմէղ պիր հալէ կէլտին, ի-

նայէթիմ շիմտի սէնտէ քեամիլ իշ կէօ-րէպիլիւ:»

Յիսուս գատիմտէ էթտիյի կիպի շիմտի տախի պու սօն կիւնլէրտէ Րուհ իւլ Գուտսըն այնի գուվվէթինի վէրէճէք տիր: Լաքին պու վատըն իճրասընը միւմ-քին գըլաճագ շարթլար նէ՞ տիրլէր: (1) Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըլլա, Յիսուպէ պերապէր Գոզգոթատա հէր կիւն նէֆս էօմրիւնէ էօլմէքտէ պուլունմայըլը: (2) Պիզ, պիլ ճիւմլէ օլանըմըղ իլէ անըն վէ անճագ անըն օլմագ իւզրէ Անա թէքմիլէն թէպիմ օլմայըլըղ: Րօմ. 12.1,2: (3) Իման իլէ, Րուհ իւլ Գուտսըն պիզի մէմու գըլ-մասընը անտէն թալէպ էտէպիլիրիզ, թա-քի քէնտի հայաթընը տէրունիմիլէ գօ-յուպ, պիզտէ պիզիմ վասըթամըղլէ իշ-լէյէ: Օլ տէմ ճէսէտ, ճան վէ բուհօւմը-ղը քէնտի խըտմէթի վէ պիզիմ խայըր-մըղ իշիւն զապթընա ալաճագ տըր: Խըտմէթ իշիւն պիզի զապթ էտիպ, իշի իշիւն միւնասիպ հալէ կէթիրէճէք վէ պէրքի թապէն վէ ֆիզիքի ճիհէթլէ գայը ի միւնասիպ կէօրիւլտիւլիմիւզ պիր իշէ

պիղի թային էտէճէք: 1 Գօրն. 1.26—31: Լաքինն անըն իճրասը իչիւն պիղէ գուվ-վէթ վէրէճէք վէ ինթիյաճ զէմանընտա թալանթլար տախի վէրէճէք տիր: 1 Գօ-րըն. 1,26—31: Խայրըմըզ իչիւն պիղի զապթընա ալաճագ տըր տէտիք, ինթի-մալէն վիւճիւտճէ զաաֆ եա ֆէնա սըհ-հէթտէն զահմէթ շէքիյօրուզ, օլ տէմ Յիսուս քէնտի իլահի գուվվէթինի Րուհ իւլ Գուսս վասըթասըյլէ պիղէ իւչ Փարգլը եօլլարտա կէթիբէճէք տիր: (1) Զաաֆըմըզտան տօրայը անըն իսմինտէ շիֆա թալէպ էթտիյիմիղտէ, պիղի թէք-միլէն սաղալտըպ շիֆա վէրիր: Լուգ. 8. 43—48, Եուհ. 5.1—9: (2) Եա իմանըմը-զը քէնտինտէ գուվվէթլէնտիրիպ, պիւ-թիւն իթիմատըմըզը քէնտինին իւզէրինէ գօմագ իւզրէ պիղի պէքլէտիր վէ պիղէ պու եօլ իլէ պիր տէրս էօյրէտիր: (3) վէ եախօսա Փավլօսա էթտիյի կիպի պիղտէ ինայէթինին աճիպ միւճիղէսինի իզհար էտէրէք ամիլ օլուր. եանի պիղիմ զաա-ֆըմըզ վէ ֆէնա սըհհէթիմիզ. 2 Գօրն. 12.6—11 իւզէրինտէ ինայէթի ամիլ օ-

լուպ, «Զաիֆլիքտէ գուվվէթ պուլուրըզ Իպր. 11.34 վէ իրատէթի հէր նէ օլտա մէսէրրէթ հէմ շաղըզլէ իճրա էտէրիզ» Պիր տօգթօր միւէլիֆ մէսէրրէթլէ պէ-յան էտիյօր քի պու շէյլէրին պէօյլէ օլ-տըզընը քէնտի թէճրիպէի շախսիյէսին-տէ, Յիսուսըն իսմինին ազիմ ճէլալ վէ իզգէթի իչիւն շէհատէթ էտէպիլիյօր: Լա-քին պիղտէն հէր պիր ֆէրա՝ Յիսուսըն հէր պիրիմիզ հագգընտա օլան իրատէ-թինի քէնտիսի իչիւն պիլմէք լազըմ տըր: Օ Պետրոս Րէսուլա տէտի «Արտըմճա կէլ» լաքին օ սէվիլիւլիւ շայիրա Յովհաննէս հագգընտա սուալ էյլէյիպ «Պու տա-խի նէ՞ օլաճագ» տէտիքտէ Օ շէօյլէ ճէվապ վէրտի. «Սէնին նէ վազիֆէն, սէն արտըմըրա կէլ» Եուհ. 21:19—22: Հէր պիրիմիզ հագգընտա Յիսուսըն Փարգլը Փարգլը էֆրեհար վէ փլանլարը վար տըր, վէ սալթ օլ փլանլարա թէպաիյէթ էթ-տիքճէ էմնիյէթտէյիզ, վէ անճագ օլ զէ-ման հագիզի սէլամէթ վէ իսթիրահա-թա մալիք օլուրուզ «Զիւն Յիսուսըն եօլ-լարը վէ փլանլարը պիղիմ խայրըմըզ իչիւն էն էյի փլանլար տըրլար:

Պուրաճըգտա իբի վագըա զիքը էտէր
 իսէք ֆախտէտէն խալի օլմազ զանն էտէ-
 րիմ: Չինին տախիլի միսիօնէրի Պատուե-
 լի Հըսի, Գրիստոս իչիւն օլան միսիօնէր-
 լիք իչինտէ պուլունտըղընտա էօյլէ
 գուվլէթի պիր վիւճուտա մալիք իտիքի,
 Յիսուսըն պու Իլահի գուվլէթինտէն էմէ-
 րէք, իբի պիւթիւն կիւնլէր թաամաըզ
 սուրտուգտան սօնրա Տ սաաթտա եայա
 օլարագ եիւրիւյէպիլիբ իտի, վէ մահա-
 լընա եէթիշտիլինտէ թաամ եէյիպ իս-
 թիրահաթ էտէճէք եէրտէ, պիր թարա-
 ֆա չէքիլիպ սիւքիւնէթտէ տուա էտէր
 վէ Բապպա միւնթաղըր օլարագ գուվ-
 վէթինի թաղէլէր իտի. Բապպ տախի
 սատըգ վատընը իճրա էտէր իտի: «Եօր-
 ղունա գուվլէթ վէրէն, վէ թագաթը
 գալմամըջ օլանըն գուվլէթինի արթըրան
 Օ տըր, Բապպա իթիմատ էտէնլէրին
 գուվլէթի թաղէլէնիբ, Անլէր գարթալ-
 լար կիպի գանատլէ եօդարը չըգարլար:
 Սէյիրտէճէքլէր վէ աճիզ օլմայաճագլար,
 եիւրիւյէճէքլէր վէ եօրուլմայաճագլար
 տըր,» Իշ. 40:29—31: Միւմախլէյհ չօգ

քէրրէ խասթալար իւզէրինէ էլ գօյուպ
 տուա էթաիլինտէ, Բուհ իւլ Գուտսըն
 այնի գուվլէթի Անտէն ազար վէ խաս-
 թալար շիֆա պուլուրլար իտի, վէ եա տա
 Յիսուսըն իամիլլէ ճիննլէր չըգարապիլիբ
 իտի: Մարկ. 16:17—20:

Միսս Հօփիլուտ «Իման էօմրիւ» սէր-
 լէվհայը քիթապընտա քէնտիսի հագ-
 դընտա շէօյլէ նագլ էտէր: Մէրգուճէ
 ծնուրգա քէմիլի իլլէթինտէն թութուլ-
 մըջ օլարագ պիր չօգ սէնէլէր խասթա
 հալտէ եաթմագտա իտի, պու սըրատա
 Բուհ իւլ Գուտս մէրգուճէյի գալգըպ
 Չինէ միսիօնէրլիք իչինէ կիթմէյէ տա-
 վէթ էյլէտի: Մէրգուճէ պու ազիզ տա-
 վէթէ իճագէթ էտէրէր Իլահի գուվլէթ
 իլէ գալգտը վէ Անընլէ փէրվէրտէ օլու-
 նարագ օլ էնէպի տիյարտա պիր ուղուն
 միւտտէթ մուվաֆֆագիլլէթլէ իլլէտի:
 Յիսուսըն իամիլին Բուհ իւլ Գուտս վա-
 սըթասըլլա օլան գուվլէթինէ տաիլ չօգ
 միսալլար զիքը էտէպիլիբիզ անլէր պու
 եագընլարտա վուդու պուլան վագըալար
 տըրլար:

«Րապպըն սրբոր Անտէն գօրգանլար իչիւն տիր վէ ահարնը անլէրէ թալիմ է-տէր»։ Մէզ. 25:14: Թատընըզ վէ կէօ-րիւնիւզ քի Րապպ քէրիմ տիր Անա թէ-վէքքիւլ էտէն ատէմ նէ՞ միւպարէք տիր։ Րապպտան գօրգունըզ էյ մուգատտէսլէ-րի, զիրա Անտէն գօրգանլար պիր շէյէ միւնթամ օլմազլար։ Րապպը թալէպ է-տէնլէր հիչ պիր նիմէթէ միւնթամ օլ-մազլար»։ Մէզ. 34:8—10 :

Իմտի էյ շէֆիզ վէ լաթիֆ Խէլաս-քեար վէ տաիմա սէվէն սէվկիւլիւ Յիսուս, պիզէ տօղրու իզհար վէ պէյան էյլէտիյին ինայէթ վէ մուհապպէթին նէ՞ աճաիպ տիր։ Փէք աչըզ պիր սուրէթտէ կէօրտիւք քի շիմտի սէմատա պիզիմ ի-չիւն տուա էթտիյին կիպի, օլ տէմ Գեթ-սեմանիտէ օլան տիւշիւնկէ վէ տուալա-րըն, Գողգօթատա օլան էլէմ վէ էօլիւ-միւն պիր ճիւզի պիլէ քէնտին իչիւն օլ-մալըպ ճիւմլէսի պիզիմ իչիւն իտիլէր, վէ պիզիմ կիւնահըմըզըն նէթիճէսի օլան, էվվէթ պիզիմ միւսթահազգ օլտուղըմըզ թէքտիրտէն աղատէ ի սէր էյլէմէք իւզ-րէ պերազ պիլէ իճթինապ էթմէյիպ, կէօյա պիր միւճրիմ հալինտէ ճիւմլէսինէ

րազի օլտուն վէ մուհապպէթ թաշըտըն։ Ահ օլ էլէմլէր իչինտէքի միւահիշ չապա վէ ճէնկին մազսէտի ֆիւթուհաթ իտի-էյէր պիր վէճհլէ մաղլուպ օլսայտըն, պու կիւն պիզ տէ մէլէքիւթ իւս սէմալաթտան մահրում օլուպ, էպէտի հայաթը տա դայ էթմիշ օլաճագ իտիք։ Համտ օլտուն շէֆիզ վէ ֆաթիհ Խէլասքեարըմըզ քի էնճամ ֆիւթուհաթը գաղանտըն վէ մուգաֆֆէր օլտուն։

Էյ միւպարէք Յիսուս, սանա համտ ու սէնա էտէրիզ քի, Րուհ իւլ Գուտտըն տէ-րունիմիզտէ սաքին օլաճաղընը վատ էյ-լէտին։ Վէ անըն վատթատըլա գէմինի հայաթըմըզըն հէր նէվ հալ ու քէյֆի-յէթլէրինտէ (Րօմ. 8. 11, 13) պիզի պէօյէ թէպտիլ օլմազ վէ թէղալլիւր էթմէզ աճիպ մուհապպէթլէ սէվէն Խէլասքեա-րըմըզ միսիլու, պիլ քիւլլիյէ զալիպ օ-լապիլիբիզ։ Րօմ. 8. 37, Իպր. 13. 8, Մալ. 3. 6:

«Իմտի էզէլի վէ էպէտի փատիշահա գէվալ պուլմազ վէ կէօրիւնմէզ եալընըզ Ալիմ Ալլահա էպէտ իւլ ապատ իզզէթ վէ համտ օլտուն. Ամին» 1 թիմ. 1:17.

ՊՍՊ 1.

ԶԻՅԱՏԻՄԵՅԸ ԷՍՅԱԹՅԱՆ ՄԱՆԻԿ
ՕԼՄԱԼԱՐԸ ԻԶԻՆ
ՅԵՄԱՌԱՐԸ ԲԵՆԵՏԻ ԷՎԼԱՏԵՆՍ
ՃԻՏՅԻ ՎԷ ԵԼԵՎԻ ԻՊՐԱՄԸ

«Վէ սիւ հայաթա մալեք օլմադ իչիւն Պանա կէլ-
մէք իսթեմէյօրսունուդ» : ԵՈՒՏ. 5:40 :

«Պէն տիւնեանըն նուրը իմ, Պանա թապի օլան
ղուլմէթտէ եիւրիւմէյիւ կալտի հայաթա մալեք օլա-
ճադ ալը» : ԵՈՒՏ. 8:12 :

«Պէն հայաթա մալիօ օլմալարը, հարթա զիւ-
սէսիլէ մալիօ օլմալարը իչիւն կէլսիմ :» ԵՈՒՃ :
10:10 :

Էյ էվլասա Ուլլահ, Գրիստոսուն մահ-
պուպը, Բապպըն սէնին իչիւն էօյլէ տէհ-
չէթիլի, Ֆիղիբի և ըուհանի էլէմլէր չէր-
տի ըի, Անըն մուհապպէթլէ տօլու կիւ-
նահարը դալպի խիճլէթ վէ հազարէթ-
տէն, պիղիմ կիւնահարըմըզըն աղըրը-
զընտան իլէրի կէլէն խիճլէթ վէ հազա-
րէթտէն (Մէզ . 69:20) նազիգ դալպի գը-
րըլարը, վարէլէնտի : Էվլէթ թէրրար
էտէլիմ, սէնին վէ պէնիմ կիւնահարմտան
տօլալը ճանընը տէրտ վէ էլէմէ, հաթթա

էօլիւմէ թէսլիմ էյլէտի : Իչ. 53:12, իմտի
էյ էվլասա Ուլլահ, Գեթսեմանի վէ Գող-
գոթանըն սանա կէթիրտիյի խապէր նէ
տիր : էյէր Ֆիլիէն վէ հազիգաթէն Յի-
սուսա թապի օլմադա գարարկիր իսէն,
պու թէպաիյէթին մանասը նէ, նէ՛ օլ-
մալը վէ նէ օլաճադ տէյէ տիւչի՞ւնտիւն-
մի : Պունուէն մանասը նէ՞ վէ նէ՞ օլաճա-
զընը պէն սանա տէյէյիմ վէ տինլէ : Յի-
սուսա թապի օլմադ, էալընըզճա էաչա-
նըլան պիր էօմր տէմէք օլաճադ տրր :
Լուգ. 13:26,27,33, Վէ պու էալընըզճա
էաչանըլան էօմր իսէ, տիւնեա վէ անըն,
մէնֆաաթ ը շախիյէլէրինտէն ԵՈՒՅ .
2:15—18, անըն ճազիպէլի զէվգ ու սէ-
ֆալարընտան, հրրս ը շան մատտէլէրին-
տէն վէ տօլթըրըլարընտան այրը էաչա-
նըլան պիր էօմր օլուպ (Յակ. 4:4) պուն-
լարըն եէրինտէ, սալթ վէ անճադ Յի-
սուս իլէ, կէօրիւնմէզ, եինէտէ տաիմա
հազըր, սալա պրադմայան վէ թէրը էթ-
մէյէն տօլթ վէ ըէֆիգին իլէ էալընըզ-
ճա էաչանըլան պիր էօմր օլաճադ տրր :
Իպր. 13:5 :

Լաքին Յիսուս պիղի նի՞չիւն պէօյլէ սալթ քէնաի իլէ օլան պիր եալընըզլըղա տավէթ հաիյօր: Մէպէպ փէք աշիքեար արը: Չիւնքի Օ պիղէ շամաթա վէ եիւքսէք սէպէր արասընտա սէօյլէյէմէզ, վէ պիղ անըն լաթիֆ վէ էնկին փէրտէտէ օլան սէսինի, սալթ էթրաֆտա հէր շէյ սիւքիւնէթտէ օլտուղու զէմանտա իշիտէպիլիբիզ: Ելիյա փէյղամպէրին վազըասընա տիգգաթ էյլէ. անըն բուհը միւզթարիպ օլուպ զայրէթի պիւրուտէթ քէսպ էյլէտիյինտէ, էօմր իշի պիհուտէ, հէր շէյ ֆաիտէսիզ կիպի կէօրիւնտիւքտէ, Սլլահ անըն միւզթարիպ վէ միւնքէսիր բուհուենա սէօյլէտի, լաքին բիւզկեար, զէլզէլէ վէ աթէշտէ տէյիլ, իլլա խաֆիֆ վէ լաթիֆ ավազտա սէօյլէտի: 3 Միւլ. 19,11—13: Իշթէ փէյղամպէր պու լաթիֆ վէ ուֆազ սէսի թա տէրուենինտէ հիսս էյլէտի վէ թէքմիլ թէսլիմիյէթ հէմ թէվաղու իլէ եիւզլէրինի բիտասըյլէ էօրթմէյէ մէճպուր օլտու:

Յիսուս տախի այնի հագիգաթը փէք կիւզէլ թալիմ էյլէտի: «Լաքին սէն տուս

էթտիյինտէ խալվէթինէ կիր վէ գափուսնու գափայըպ կիզլիտէ օլան Փէտէրինէ տուս էյլէ, թաքի կիզլիտէ կէօրէն Փէտէրին սանա ալէհէն միւքեաֆաթ հտէ:» Մաթ. 6.6: Եինէ ազշամ գուրպանընը զիքը էթմէլէրինէ տաիր շայիրալէրինէ վէրտիյի էմրի կիւնիւն իշ վէ զահմէթի պիթտիքտէն սօնրա ազշամըն սիւքիւնէնէթինտէ ֆէվգանի օտատա վէրտիյինի կէօրիւրիւզ: Մաթ. 26.20—29: Քէզալիք շայիրալէրին ճիւմիէսի ֆէվգանի օտատա թէճէմմիւ էթմիշ օլուպ գափուլար տախի գափալը օլտուղու հալտէ, Յիսուս կէլիպ օրթալարընտա տուրարազ «Սէլամ յիզէ, Փէտէր պէնի իրսալ էթտիյի կիպի պէն տախի սիզի իրսալ հտէրիմ,» տէտի, վէ պունու տէտիքտէ նէֆիս էտիպ անլէրէ, «Բուհ իւլ Գուտսու այընըզ,» տէտի: Եուհ: 20.19—22: Պու վազըա տախի կէճէնին սիւքիւնէթինտէ վազը օլտու: Եվվէթ Յիսուսըն սէսի, օլ թաթլը վէ լաթիֆ սէսի անճագ էթրաֆտա հէր շէյին սիւքիւթ օլտուղու վազըթտա իշիտիլիբ:

Սէվիւրիւկէր պու եայրնըզըզ էշտիլիք տէմէք տէյիլ տիր, տիւնեատա առէմէքտէն այրըզ պիր տաղա եա պիր մանասթըրա չէքիէրէք օրատա պիր միւնդէվի հալինա տէ եաշամագ տէմէք տէյիլ տիր: Իլլա պու եայրնըզըզ եէվմի էօմրիւմիւզտէ ըէֆիդէր էլէ մուհաթ, էշ վէ զայիլէլէրին Փարդը ճիհէթլէրի պիզի մէշոււ էտէր էքէն պիլէ զահիր օլմալը աըր: Պու եայրնըզըզն թամմ մանասընը անլամագ իւզրէ, Յիսուսըն էօմրիւնէ նաշար էտէլիմ վէ օլ տէմ անը փէք պէրրագ կէօրէճէյիլ:

Եայրնըզճա տուա էթմէք էշիւն տաղա չըգտըրնտա եայրնըզ իտի. Մաթթ. 14.23: Թէպտիլի Սուրէթ տաղընտա Յիսուս եայրնըզ պուրնտը: Լուգ. 9.36: Սօն ազշամ թաամընտա հէր նէ գատար շայիրտլէրիլէ մուհաթ իտիյսէ տէ, անլէրէ շէօյլէ սէօյլէտի, «Պէնի եայրնըզ պըրըգաճագսընըզ, էինէ տէ Պէն եայրնըզ տէյիլ իմ, չիւնքի Փէտէր Պէնիմ էլէ տիր»: Եուհ. 16.32: Վէ անլէրին քիբլի այագլարընը եըյգար էքէն Բուհընտա նէ տէ

րին եայրնըզըզ հիսս էյլէտի. վէ անլէրէ փէք էլզէմ օլան Պաթիտէքի իքի տէրսի էօյրէթտի:

1ճի. Թէվազու: Քէնտիտի անլէրէ մօտէլ օլտուղը կիպի, անլէր տախի թէվազու վէ հիւմիյէթլէ գոււ հալինտէ եէքտիկէրինէ իըտմէթ էթմէլի իտիլէր: Եուհ. 13.14,15, Մաթթ. 20.27 Յիլ. 2.7. Ահ նօլայտը պու մուհիմմ վէ էլզէմ տէրսի հէր պիր էվլատ Ուլլահ ամէլի պիր սուրէթտէ էօյրէնէ իտիլէր:

2ճի. Անլէրէ թալիմ էթմէք իսթէտիլի իքինճի տէրս գուրպան տէրսի իտի: Քէնտիտին թէնի ախէրլէր էշիւն փարէլէնիպ, ճանը անլէր էշիւն էօլիւմէ թէպիմ օլունտուղու միտիլու (1 Գօրն. 11.24, էշ. 53.12) քէզալիք անլէր տախի առէմլէրի խէլաս պապընտա քէնտի հայաթլարընը անլէրին ուզրունա Ֆէտա էթմէլի էօյրէնմէլի իտիլէր: Ամալ. 20.24: էվվէթ, քէնտիտին էօմրիւ թէվազու վէ գուրպան էօմրիւ օլտուղընը կէօսթէրտիքաէն սօնրա, այնի էօմրիւ սէնտէն վէ պէնտէն թալէպ էյլէմէքտէ տիր:

Կէօրիւրիւզ քի ֆէվգանի օտատան
Գեթսեմանի պաղչէսինէ կիթտի վէ եա-
լընըզ, փէտէրի իլէ եալընըզ պուլունմագ
իւզրէ շայիրայէրինտէն պիր օգ աթըմը
այրըլար վէ օրատա տօսթ վէ բէֆիգլէ-
րինտէն մահրում (Լուգ. 22.41, 26.56):
վէ ճիւմլէ ինսանի իշթիրաքտան ուզագ,
քէտէր վէ էլէմ իլէ եիւքիւ օլարագ,
Գողգոթա խաչընա վէ մէզարա կէօթիւ-
րէն եօլու, աղրըլը, աճըլը վէ եալընըզ
օլարագ եիւրիւտիւ: Իշ. 63.3:

Յիսուսըն պու եալընըզըլը իլէ Իշա-
եա փէյլամպէրին շօլ փէյլամը իթմամ
օլունտու: «Մասէրէտէ պէն եալընըզ ի-
զիւմ պաստըմ, վէ գամլարտան պէնիմլէ
պէրապէր քիմսէ եօգ իտի:» Իշ. 63.3,
Վահի 14.20: Պու փէյլամ վէ անըն Գը-
րիստոս հագգընտա իթմամընը սէյր էյ-
լէտիլիմիզտէ կէօրիւյօրըզ քի Գեթսե-
մանի իսմի փէք միւնասիպ կէլիյօր, չիւն-
քի պու լուղէթ Իպրանիճէտէ իքի լու-
ղէթտէն իպարէթ տիր. «Կաթհ» քի մա-
սէրէ մանասընտա տըր, վէ «Շէմէն» եա-
նի եաղէ Լաքին շօլ էպէտ իւլ ապատ ու-

նուտուլմայաճագ օլան իլք պէրրագ Չա-
տիկ սապահընտան սօնրա միւպարէք
Բապպըմըզ վէ Խէլաքեարըմըզն էօմ-
րիւնտէ նէ աճաիպ թէպտիլաթ կէօրիւ-
րիւզ Սէվկիւլիւ շայիրայէրինէ վէրտիյի
իլք խապէրի պու իտի. «Պէնիմ փէտէ-
րիմէ վէ սիզին փէտէրինիզէ, պէնիմ Ալ-
լահըմ վէ սիզին Ալլահընըզա կիտիյօ-
րըմ:» Եուհ. 20.17: «Իշթէ պէն վէ Ալլա-
հըն պանա վէրտիյի էվլատ:» Իպր. 2.13:
Իմտի տաղըլըլը օլան էվլատ Ալլահը պիր
եէրէ (քէնտինէ) ճէմ էտէնէտէք, (Եուհ.
11.51) վէ պուլութլար իլէ կէլիպ հէր
կէօզ վէ անը տէլէնլէր տախի անը կէօ-
րէնէտէք, (Վահի 1.7, 8) քէնտիսի վէ շա-
յիրայէրի եէքտիկէրինտէն այրըլմազլար:
(Եուհ. 10.27—30) Չիւն 0 վատ էթմիշ
տիր քի «Իշթէ պէն տիւնեանըն նիհայէ-
թինէտէք տաիմ իւլ էվգաթ սիզինլէ պէ-
րապէրիմ:» Մաթ. 28.20: Իմտի Յիսուս
քէնտի ճանընը Փէտա էթմէսիլլէ տիւն-
եանըն կիւնահընը գալարըրագ (Իպր,
9.26) վէ Բուհ իւլ Գուտսլէ քէնտի հա-
յաթընը պիզէ նէֆիս էտէրէք պիզի Ալլա-

հըն հուզուրունս չըգարտը, վէ սէլամէթ հէմ րահաթա նախ էյլէտի: Իմտի տա- իմի րուհու վասըթասըյլա պիզիմէ գո- նուչապիլիր, (Խուր. 25.22) վէ պիզտէ սաքին օլապիլիր, (2 Գօրն. 6.15—18): Ա- մալը Բուսուլ քիթապընը օգուր խտէք, Յիսուսըն գաչարճա տէֆա շայիրտէրի վէ խուսուսա Պօղոս իլէ գօնուչազընը մուգայէտ պուրըրըզ: Ամալ. 5.20, 8.26, 9.5—16, 10.13—20, 17.13—18, 27.23—25. Պիզ Յիսուսա թէքըիլէն թէսլիմ օ- լուպ անըն իլէ սիւքիւնէթտէ օլարապ, ճիւմէ գաչըու վէ էնտիչէլէրաէն աքի օլ- սուլըմըզ վագըթտա, տէրունտէ սաքին օյան Բուհը վասըթասըյլա պիզէ սէօյլէ- յէճէք տիր, վէ էյէր գըրըմըզ րուհ վէ հիլըիլէթլէ անս միւնթազըր օլուր խտէք պիզիմէ օլ տէմ գօնուչապիլէճէք տիր, չիւն միւչարէքէթիմիլ Փէտէր վէ անըն օլլու Յիսուս Գրիստոս իլէ տիր: 1 Եուհ. 1.3—7: «Անըն ազընըն սէտասընը իշի- տէճէքսին: Ամալ. 22. 14, Իշ. 32.21: «Գօյունլարըմ սէսիմի իշիտիրլէր:» Եուհ. 10.1—5, 27: Նագլ օլունուր քի, Փալէս-

թինտէ էյէր պիր եապանճը՝ չօպան գըյաֆէթինէ կիրէրսէ վէ չօպան սէսինի թագլիտ էտէրսէ, սիւքիւնիւն գօյունլա- րը եանընս կէլիրլէր վէ անըն սէսինի տիգգաթլէ տինլէտիքաէն սօնրա, եապան- ճը օլսուզընու անլայարապ տէրհալ գա- չարլար, չիւնքի եապանճընըն սէսինի թա- նըմազլար: Պիզ խտէ գօյունլարտան ագլ- սըզմըյըզ քի, Չօպանըմըզ հէր պիրի- միգի իսիլէրիմիլլէ չազըրըր իքէն անըն թաթլը սէսինի թանըմաջօրուզ: «Մալիք օլմազընըչ չիւնքի թալէպ էթմէզսինիլ:» Յակ. 4.2: «Օ կէլտիլինտէ ճիւմէ շէյլէրի խապէր վէրէճէք տիր, (Եուհ. 4.25) վէ թէմեիլ էթմէրլիք գուվվէթինի վէրմէք տախի Բուհ իւլ գուտսըն աթիլէլէրինտէն պիրի տիր:» 1 Գօրն. 12.10: Շէօյլէքի շէյթան Խէլասքեարըմըզն սէսինի թագ- լիտ էտիպ պիզէ չազըրսա, հէր րուհա ի- նանմաջարմ: Լաքին անըն ինայէթ վէ թալիմիլլէ, «Բուհլարըն Ալլահտան օլուպ օլմասըզընը թէֆթիլ էտէլիմ:» 1 Եուհ. 4.1: Նէ միւպարէք տիր օլ քիմսէլէր քի Յիսուսըն «Բուհ իւլ Գուտսը պընըզ, Բուհ-

վէ մէմլու օլունուզ» էմրլէրինէ իթասթ էատըլէր: Եուհ. 20.22, էֆ. 5.18:

Իմտի էյ էվլատ Ուլլահ, Յիսուս պանա մուհապպէթ վէ հասրէթ.քէշ քէլամլարըլա կէլտիյի կիպի, սանա տախի այնի թարղտա կէլիպ տէյօր.—

«էյ մահպուպըմ, արտըմճա կէլմէյէրաղի վէ հազըմըսըն» վէ պիզ օլ զէման տախմա Յիսուսէ պուլունմագլըղըն մէսէրրէթ վէ թէլէզղիւզաթը հագգընտա տիւշիւնիւպ, ալագամըզա հիշ խալէլ կէլմէտիյինի պիլէրէք տէրիզ. «էվ վէթ, միւպարէք Բապպ վէ էֆէնտիմիզ, պիւթիւն գալպտէն իսթէրիզ սէն հէր նէրէյէ կիտէր իսէն, էօլիւմէ պիլէ սէնինլէ կէլիրիզ» Մաթ. 8.19: Լաքին Օ թէքրար ճէվապ վէրիպ, «Պէնիմէ կէլէճէ՞քմիսին, զուրպէթին հէփ էօլլարընտա, տիք վէ սարփ մահալլէրտէ սէնի հիշ թէր.ք էթմէմէյի վատ էտէրէք էլինտէն տախմա վէ սըզը թութուպ, այաղընըն գայմասընա միւսաատէ էթմէտիյիմտէ, (Մէզ. 37.23,24, Իշ. 41.13) պանա միւսաատէ էտիպ արտըմճա կէլէճէ՞քմիսին.

Ձիւնքի սարփ էօլլարտան կիթմէքլիյին տախի իհթիմալ տըր, վէ խայր, իհթիմալ տէյիլ հաթթա լազըմ տըր. զիրա պէն հէր նէ գատար տախմա սէնինլէ պուլունուպ տէվամի միւշարէքէթտէ իսէմ տէ, (1 Եուհ. 1.3) եինէ տէ զէմինտէ հէփ սէվալիյիմ շայրտլէրին պիրէր պիրէր պէնի թէր.ք էյլէտիքլէրի միսիլլու, (Եուի. 6. 36) սանա տա պու վագը օլապիլիւր: Իհթիմալ քի ամէլլէրին չօզ տէֆա էանլըշ անլաչըլպ, միւճիպլէրինէ հիլէ ի շէրիէ նաղարըլլէ պագըլլաճագ, պազը տօսթ վէրէֆիզլէրին սէնտէն գաթը ալագա էտէճէքլէր: (Մէզ. 78.8,18) Գեթսեմանի վէ Գոզգոթա թարիզինտէ սանա րէֆագաթ էթմէք իսթէմէյիպ, խաչըն թէօքէզլինէ սէնինլէ հիտտար օլմագ իսթէմէյէճէքլէր: Ղալ. 5.11:

«էվվէթ պանա վագը օլան շէլլէր պէլքի սանա տախի վագը օլաճագ տըր: Էօյլէ վագըթլար օլաճագ քի ֆէվգանի օտանըն սիւքիւնէթ վէ րահաթընը, սէվ կիւլիւլէրին լաթիֆ վէ խօշ մուհապպէթ հէմ սէօհպէթլէրինի պրագարագ, Գեթ-

սէմանինն կէօլկէ, գարանըդ վէ սօվուգ-
լըլընա կիթմէյէ մէճպուր օլաճագըն:
Միխա 7,6—8: Իշ. 1,10: Չիւնքի շայիրտէ
էֆէնտիսի կիպի օլմագ լաղըմ սըր» օ-
րատա սէն վէ պէն եալընըզ օլաճագըզ:
Իշ. 43:2, Մէդ. 23:4 Էպէտի վաթանա օ-
լան եօճուլըլընտա մէշագգաթ վէ թէճ-
րիպէ չէքմէլիսին, միւճաճատէլերին օլ-
մալը: Էֆ. 6:12: Պէն պունլարը սէնտէն
էվվէլ չէքտիմ: Տալա հիւքիւմէթինին
րէիսինն կէօրիւնմէզ գուվկէթլէրիյէ,
պու տիւնեանըն զուլմէթինին հիւքմտար-
լարը վէ սէմավիյաթտա օլան չէրիբ
րուհլար իլէ ճէնկլէշտիմ: Պունլար պանա,
կէլմէք իսթէմէյէն, պերէլէրիմտէ իսթի-
ֆա էթմէյէն, Ահա Գանըմա իլթիճա էթ-
մէյէն, վէ թէզայյիւրտէն միւնէզզէճ օ-
լան վատլարըմտան պէսլէնիպ պէօյիւմէ-
յէնլէրի իզլալ էթմէք իւզրէ հազըր տըր-
լար: Թէս. 8:3,4:

«Էվվէթ էյեր զայ օլան ատէմլէրին
ճանլարընը արամագտա Խաչըն ճէնկինի
պէնիմլէ ճէնկլէշմէք իսթէրսէն 1 Թիմ:
6:12, ճէնկին սըզընթը վէ նէթիճէսինի

ազ եա շօզ չէքմէյէ մէճպուր օլաճագ-
սըն: 2 Գօրն. 4:10—12, 2 Թիմ. 3:11,12:
Ամմա պէօյլէ սըրալարտա եալընըզըզ
հիսս էլլէյիպ մէֆիթուր օլտուլընտա, էյեր
կէօրմէք իսթէր իսէն՝ կէօրէճէքսին քի
(Ամալ. 18:9,10) պէն տաիմա սէնինլէ, տաի-
մա օրատա հազըր պուլունըպ, ճէնկինի,
վէ թէճրիպէ հէմ կիւնաճա գարըր ճի-
հատընը կէօլէթմէքտէ իմէ Էվվէթ տէր-
խաթը էլլէ քի հէր տագիզէ, պիւթիւն
սիլահըմ իլէ (Իշ. 27:13, Էֆ. 6:10—18)
սէնի մուհաֆազա էթմէքտէյիմ վէ տիւշ-
մէնին կէօրիւնմէզ օզլարը անճագ Անըն
իւզէրինէ տիւշերյէր, վէ սէն էլլնտէ Բու-
հըն դըլըճը օլան Ալլահըն քէլամընը թու-
թար իքէն պէն աէ սէնին տիկէր էլլնի
գավիճէ թուլթարըմ» Իպ. 4:12,13, Մէդ.
73:23

«Սէվկիւլիւմ տահասը վար: Պանա
տօսթ հալինտէ ինթիլսապ էլլէտիյիմ
Յուգա պէնի էլլէ վէրտիյի միսիլու պէլ-
քի սէնին տօսթլարընտան պագըլարը տա
սէնի էլլէ վէրէճէքլէր: Մաթ. 26:50 վէ
լէթաֆէթ կէօսթէրտիյին քիմսէլէր ան-

ճագ նանքէօրիւ քոտէ պուլունաճագլար, վէ էյիլիյինէ մուգապիլ պիգայտլըգտա պուլունաճագլար» Լուգ. 17:17,18: Պանա թապի օլմագլըղըն նէթիճէլէրի հալինտէ, պէլքի եարա վէ պէրէ թաշրմաղա մէճ պուր օլաճագսլն: Կիւնահըն խարապիյէթ վէ չիրքեապընտա զայ օլմուշարը գուրթարմաղա չալըշարըղնտա, սէն տախի պիայնիհի Գեթսեմանի էլէմի չէքիպ, Գողգոթիա էօլիւմիւյլէ պէնիմ կիպի էօլմէլիսին: Ղալ. 2:20: Պիլ ճիւմլէ էվլատըմ պէօյլէ էթմէլի տիրլէր, էյէր ճիատէն վէ հագիգաթէն Պանա թապի օլմագ իսթէր իսէլէր: Չիւն հէրպիրինիղ չիմտիյէտէք եաշամըլ օլտուղունուղ նեճս էօմրիւնէ էօլմէլիսինիղ: Բօմ. 3:6,11: Լաքին սէվկիւլիւմ տէր խաթըր էյլէքի սեճ ֆեճիսի սայպ էսեմեգսիւն, վէ ֆեճիսի ճեհիսի իյէ նեճս էօմրիւնիւ էօյսիւրեմեգսիւն. Բօմ. 8:13: Փագաթ պանա կէլիրսէն, Բուհումը տէրունինէ գօրըմ: Եղեկ. 36:27 վէ Օ՝ սէնի ահալարըմտա եաշատըպ, ահքեամըմը սանա իճրա էթտիրէճէք տիր, վէ սէնին նէֆս էօմրիւնիւ Խաշրմա կէթիրիպ,

անը օրատա մըխըպարագ (Գօլ. 2:9—15) սալպ էտէճէք վէ էօլտիրէճէք տիր, թարի Պէնտէ վէ Պանա էօլէսին, վէ էթրաֆընտա օլանլար քէնտին իչիւն տէյիլ պէնիմ իչիւն եաշատըղըմը կէօրէլէր. 2 Գօրն. 5:15 պէօյլէճէ տէրխաթըր էյլէքի տագիգէ պէ տագիգէ պանա կէլմէլիսին, վէ գըլամըմտան սօնրա ֆէվգանի օտատա վէ պիլախէրէ Պէնտէկոսթէտէ շալիրալէրիմ իւղէրինէ Բուհ իւլ Գուտսը տէօքտիլիւմ միսիլլու Ամալ. 2:1—4, սէնին իւղէրինէ տախի տէօքէճէլիմ. Եուհ. 20:22. վէ Օ՝ տէրունինտէ սաքին օլարագ, Բօմ. 8:11 Պէնիմ հայաթըմը սէնտէ եաշայաճագ վէ խըտմէթ իչիւն սէնտէ գուտրէթ օլաճագ տըր: Ամալ. 1:8: Փագաթ գըլյամէթ էօմրիւնիւն տէրին, թաթըլ սէլամէթ հէմ մէսէրրէթինի, Պէնիմ իչիւն օլան խըտմէթին մէսուտիյէթ վէ ըէֆահընը, անճագ Գեթսեմանի, Գողգոթիա վէ Մէղարը կէշտիրտէն սօնրա էտինէ պիլիրսին: 2 Թիմ. 2:11,12 վէ պուլունար սէնի պէնիմ վաարթամլէ փէտէր իլէ միւշարէքէթէ իհտա վէ իրշատ էտէն

եկեանէ զափուլար տըրլար: 1 Եուհ. 1:3:

«Ահ էվլաորմ, սանա կեօսթերտիլիմ վէճհլէ ճիտտէն արտըմտան կելմէք խթէյօր խան, էլլէրինի ավուճըմըն իչինէ գօյ, վէ եէվմի հալ ու քէյֆիլէթլէր իչինտէն սէնի լէթաֆէթլէ իհտա էտէր իքէն էլլէրինի էլիմտէն աիշարը չէքմէ օլապիլըր քի եօլտա իգսիլլիք հիսս էտէճէքսին (2 Թիմ: 4:16) իմտի տաիմա պէնիմ կիպի տէ, «Եինէ եայընըչ տէյիլլիմ չիւնքի Փէտէր պէնիմ իլէ տիր» Եուհ. 16:32 Օլ տէմ սանա կէլիպ սէնին իլէ սաքին օլաճաղըզ» Եուհ. 14:23 վէ թէզարբու էտիպ տուա էյլէտիլինտէ պու եայընըզըզ հիսսիյաթըն միւնտէֆի օլաճաղ տըր:

«Մուհիպպիմ, տերխաթը էյլէ քիսէնին Գեթսեմանի վէ Գողգոթան պէնիմըրի կիպի ալա օլմաղ վէ օլմայաճաղ տըր: Զիւն Պէն անլէրին տիքէնինի ըէֆ էյլէտիմ. 2 Գօրն. 2:7—10 Բօմ: 8:35—39: Անլէրտէն նէշէթ էտէն պիլ ճիւմլէ էլէմ իզթիրապ վէ խիճլէթ ու հագարէթի, քէն-

տիմտէ, պէյրիւմտէ էլ վէ այաղլարըմտա կէօրտիւլիւն շօլ եարա վէ պերէլէրտէ թաշըտըմ. վէ սէն տէ Պէնիմ վէ էթրաֆընտա օլան ճանլարըն խաթըր իչիւն, օլ էլէմլէրին սալթ պիր կէօլկէսինի թաշըյաճաղսըն, 2 Գօրն. 4:16—18: Եինէ տէ էյի պիլիւրսինքի էյէր էլէմլէր վէ խաշըմը չիմտի թաշըր խան, սօնըա տա ճէլալիմէ, մէլէքիլթիւմէ վէ թաճըմա մալթլաղա հիսսէտար օլաճաղսըն: 1 Պետ. 1:3,8 4:12—13 Վէ Պէն սէնի վիտէրին հուզուընա կէօթիւրմէք իւզրէ կէլաիլիմտէ, էվլէլքի չէքտիլին շէյլէրին ճիւմլէսի կէլմիլ օլաճաղ տըր: Վահ. 21:4

«Էյ սէվիլիլիւ. էվլաորմ, խաշտա ապըլտըզըմ զէման սէօյլէտիլիմ քէլամլարը տէրխաթը էտէ՞ ըմխին: Պունլար սանա էօրնէք վէ մօտէլ օլմաղ իւզրէ պէնտէն էօյրէնմէլիսին». մըլալար իլէ էլ վէ ալաղլարըմը տէլաիլէրինտէ սէօյլէտիլիմ իլք սէօղիւ զիքը էտէրսին: «Եա Փէտէր անլէրէ ավֆ էյլէ զիքա նէ՞ էթտիլէրինի պիլմէղլէր: Լու. Գ. 23:34: Էվլէթ պաշղալար սանա ազըր վէ էլէմ վէրտիլէրինտէ

սէն տէ պու տուայը թագաւիմէթմէլիսինս
Պէն սէնին կիւնահլարընը կէօյա հիչիչէնիլ-
մէմիչ կիպի աֆիլ էյլէտիյիմ միսիլու,
սէն տէ Պէնտէն պէօյլէ աֆիլ էթմէյի էօյ-
րէնմէլիսինս Մաթ. 6:14.15 18:35, Իչ.
44:22. Երեմ: 1:20. վէ էյէր պունա գա-
տիր օլմագ իչիւն Պանա նազար էտէր ի-
սէն, Գողգոթատա էօյրէնէճէյին տէրպէրին
էն միւշքիլի օլան պու տէրսի սանա
Բուհումլէ էօյրէտէճէյիմ:

Վալիտէմ պէնի պիր միւճրիմ հալին-
տէ խաչտա կէօրիւնճէ, ճանընտան պիր
գըլըճ կէչիպ, «Լուգ. 2:35) մէրգումէյի
քէտէր վէ էլէմ իչինտէ զարգ օլմուչ
կէօրտիւյիւմտէ, անա տէօնիւպ, «Էյ խա-
թուն, իշթէ օլլուն, վէ սէվկիւլիւ շա-
յիրտի Յովհաննէսէ տախի տէօնիւպ, իշ-
թէ վալիտէն» տէյէրէք մէրգումէյի ա-
նըն մուհաֆագասընա թէպիմ էթտիմ,
թաքի օլ վագըթտան պէրու՝ չօգ սէվ-
տիյիմ զէմինի թաթըր վալիտէմէ լազըմ
օլան իշթիրաքը կէօթէրիպ անը միւթէ-
սէլլի գըլընս Պու տէրսի սէնին տէ էօյ-
րէնմէլիսին լազըմ տըր, վէ պէնիմ կի-

պի սէն տէ ճէմի ի պէշէրի պիրատէրին,
հէմիլրէն վէ վալիտէն նազարըլա սէ-
վիպ գայըրասընս (Մարկ. 3:35) Պէնիմ
մուհապպէթիմ հէր քէսէ, զէմինտէ հէր
միլլէթ վէ հէր գավմա օլտուղու, (Եուհ.
3:16, 1 Թիմ. 2:4—6) գալպիմ անլէր ի-
չիւն վարէլէնտիքտէ զահիր օլտու, վէ
սէնին մուհապպէթին տէ պէօյլէ օլմայը
տըր:

«Պատէհու խաչտա ետնըմտա օլան
Խըրսըզ ճէմի ի կիւնահլարընտան տօլայը
թէվպէյէ կէլէրէք, «Եա Բապպ, մէլէքիւ-
թիւնտէ կէլտիյին զէման պէնի թէգէք-
քիւր էյլէ» տէտիյինտէ գալպիմէ նէ ա-
զիմ սիւրուր պախշ էյլէտի պիլլըմիսինս
(Լուգ. 23:32) Չիւն կէօրտիւմ քի հէր
չէյին վէ պիլճիւմլէ մախլուգաթըն մէ-
լիյի ֆիլիլէն վէ հագիգաթէն պէն իտի-
յիմի անլատը, վէ խաչտա պիր միւճրիմ
հալինտէ էօլմէքլիյիմի կէօրտիւյիւնէ րազ-
մէն մէլէքիւթիւն սահիպի թէքրար պէն
օլբաճազըմը պիլտի վէ ինանտը: Պէն տա-
խի անա «Հագիգաթէն սանա տէրիմ քի-
պու կիւն պէնիմ իլէ ճէննէթտէ օլա-

ճագսըն» տէյերէք, իմանընըն իւճրէթինի վէրտիմ: (Լուգ. 23.43) Էվվէթ սէն տախի կիտիպ պու միւթտէյի ախէրլէրէ նէյը էթմէլիսին, վէ սէնի տիւնեանըն հէր նէրէսինէ գօմուչ խտմ, օրատա պուլունմալըսըն, վէ կէօսթէրտիյիմ .քիմսէլէրէ կիտիպ սէօյլէմէլիսին: (Մակ. 16.15) Թարի անլէր տէ Ալլահըն ճէննէթինէ, սէլամէթ վէ իսթիրահաթ պաղլէսինէ կիրէպիլէլէր: Պէօյլէճէ սէն .քեամիլէն պէնիմ օլուպ, ճիւմլէ պէնիմ օլանլար իլէ պէրապէր, թաթլը սէօնպէթ վէ տախիմա խօշ հուզուրըմտան միւթէլէզզիզ օլասընըզ 1 Եուհ. 1.3,7:

«Խաչտա պէնտէն էօյրէնէճէյին տիկէր պլեր տէրս տահա վար: Հէր նէվ իլվա վէ թէճրիպէ սասթլարընտա վէ սէմալաթ թարիգինտէ թէսատիւֆ էտէճէյին ճիւմլէ մէչազգաթ, զատֆ, էօրզունլուգ վէ սըզընթը զէմանլարընտա, վէ աիւշմէն սէյլ կիպի կէլտիյի զէմանտա, սէն տախի պէնիմ էթաիյիմ կիպի, պէնիմ կիպի Փէտէրին Ալլահըն էիւզիւնէ պազ վէ «Յա Փէտէր, բուհոււմու սէնին

էլլէրինէ թէպիմ էտէրիմ Լուգ. 23.46 Չիւնըի փէտէրիմ, սէնի Բուհ իւլ Գուտսլէ մէմլու գըլաճագ, վէ 0 տախի շէյթանա գարչը Խաչըն պայրաղընը գալտըրաճագ (Իշ. 59.19) վէ անը թէպիտ էտէճէք տիր, թարի սէն ճիւմլէ պէլա գօրգուսընտան էմին օլասըն: Իշ. 32.18:

Ճագաթ էվլատըմ, տահա վար էօյլէ շէյլէր .քի անլէրի ասլա վէ գաթիլէն պիլէմէզսին: Գըրըլմըզ գալպիմտէ վար էօյլէ շէյլէր .քի անլէրի ինտան օղլունա իզհար էտէմէմ: Ճէմիլի պէշէրին կիւնահընը իւզերիմէ էիւրլէնտիյիմտէ, անլէրին ալէվի իլինտէ, «սուսատըմ» տէյերէք Փէրեատ էթմէքլիյիմին մանասընը անլայամազսընըզ. Եուհ. 19.28: Պունլարըն հէփիսինի սիզին իչիւն շէքտիմ: Պունլարը պեր քերրէ պէն թաչըրըմ: Իպ. 10.10—12.14, Վէ պէնի թարիֆի նագապիլ մուհապպէթլէ սէվէն Ալլահըմ, էվվէթ սիզին կիւնահընըզ իչիւն պէնի թէրք էյլէտի, թարի սիզի ասլա թէրք էթմէյէ, Մարի. 15.34: Սէնին միւսթահագգ օլտուղըն շօլ միւտահիլ վայլարըն վէ հիւքմին էիւ-

քիւնի պէն պիր քերրէ եիւքլէնտիմ վէ ա-
 նը սէնին թաշըմանա հաճէթ գալմատը վէ
 թաշըմայաճագսըն: Չիւն «թէմամ օլտու»
 տէյէրէք (Եուհ. 19:30,) սէնին իշիւն հէր
 շէյի թէմամ էտիպ, կիւնահ վէ անըննէ-
 թիճէլէրինտէն (Վահի. 1.18,) ճէհէննէմ
 վէ էօլիւմիւն գուլվէթիւտէն սէնի գուր-
 թարմագ իւզրէ ֆիտիյէ պահասընը վէր-
 տիմ տէմէք իսթէրիմ: (Իպր. 2:14,) կէօյա
 պիր միւճըրիմ կիպի պէն թէքտիր օլուն-
 տրմ. (2 Գօրն. 5:21) թաքի սէն ազատ օ-
 լասըն Բօմ. 8:2: Խիճլէթէ վէ հագարէթէ,
 եարա հէմ պէրէլէրէ վէ ճէհէննէմին ա-
 թէշիւն իշքէնճէ վէ էզիյէթլէրինէ, էվ-
 վէթ պու էլէմլէրին ճիւմլէսինէ սէնիճ
 իյիւն րազի օյտում, չիւնքի սէնի սէվտիմ,
 զիրա պէնիմ փէտէրիմ վէ սէնին փէտէ-
 րին, սէնի օլ տէրէճէյէ գատար սէվտի
 քի սէնին եհրիճէ էօլիւմէ պիճի թէպիմ
 էյլէտի, թաքի սէն էպէտիյէթիւն ուզուն
 ասըլարընտա փէտէր իլէ պուլընմագ
 իւզրէ էօլիւմտէն Անա ըիւճու էտէսին:

«Իմտի սէվիլիւլիւմ տէրիսաթր էյլէ
 քի, Գեթսեմանի, Գողգոթա վէ մէզար-

տան էօթէտէ պիր գըյամէթ էօմրիւ
 պագի տիր վէ սէն տախի պունա մալիք
 օլապիլիրսին վէ ահ էյէր պանա հէր կիւն
 միւնթազրր օլուր իսէն Բուհումը սէնին
 իւզէրինէ տէօրէճէյիմ (Եուհ. 20:23:) Վէ
 սէնի Խաչտա, պաղչէտէ վէ մէզարտա
 նէֆսին էօլիւմիւնէ մալիք էտէրէք, սանա
 սէմավի շէյլէր իւզէրինէ ազլ (Գօլ. 2.3)
 Իլահի մուհապպէթ իլէ մէմլու եէնի պիր
 գաղպ (Եզեկ. 36:26, Մէզ 51:10,17) սալթ
 փէտէրի պիլմէք վէ Անըն իրատէթիւնի
 իճրա էթմէք իսթէյէն պիր եէնի ճան,
 Մէզ. 56:13, 2 Գօրն. 5.17, փէտէրէ, ըուհ
 վէ հագիպաթլէ սէճտէ էտէն պիր եէնի
 Բուհ վէրէճէք, (Եզեկ. 11:19,20, Եուհ.
 4:23,24) էվվէթ սէնին էօլիւմիլու ճէսէ-
 տինի պէնիմ զանի հայաթըմլա թէշվիգ
 վէ իհեա էտէճէք, (Բօմ. 8:11, Եուհ. 10:10.)
 Պէն սանա պունը վէրմէք իշիւն կէլտիմ,
 սէնի ինթիյաճաթընա կէօրէ հէր տագիգէ
 Իլահի գուարէթ վէ գուլվէթիւմլէ տօլ-
 տուրաճագ սէն տախի հայաթ քէսպ է-
 տէրէք, սէնի թալին էթտիյիմ եէրտէ
 պանա քեամիլէն խըտմէթ էտէճէքսին:

Բուհուժըն սէնտէ սարին օլմասընա միւ-
սասատէ հտիպ, Անը հիչ պիր վէճհչէ մէն
էյլէմէղ իսէն պունը իճրայա գատիր օլա-
ճագսըն: Էֆ. 4:30, Իշ. 63:10:

«Պագ սէվիլիւլիւմ տինլէ սանա նէ՞
տէյօրըմ: Սանա վէրէճէյիմ շէյլէր սալթ
պու զիքը էթտիքլէրիմ տէյիլ աիր: Սա-
նա էօյլէ պիր տէրին մէսէրքէթ գույուսը
վէրէճէյիմ քի, Պանա թէսլիմ օլմայան-
լար, պունա մալիք օլամաղլար: Եուհ. 17:13. Ճօշղուն սէլամէթիմէ մալիք օլա-
ճագսըն: Եուհ. 14:27, Թէճրիպէլէր պու
սէլամէթէ խալէլ կէթիրէմէղլէր, պու
ագլտան իւսթիւն օլան պիր սէլամէթ
տիր: Պէնիմ շաղղըմա տախի մալիք օ-
լաճագսըն. Յիլ. 4:7: Հէր թարաֆտան
թէճրիպէ վէ իլճիլիւքլէրտէն մուհաթ օլ-
տուղըն զէման, պու շաղղը գալպինի տօլ-
տուրըպ, թէզմիր վէ թէրէնիւմ էտէ-
ճէքսին Իշ. 35:10 ճանընա իզվալար հիւ-
ճիւմ էթտիքատէ, եարալարըմըն վէ Ահա
Գանըմըն ալթընա իլթիճա էտիպ, իմանլէ
օրատա տալտըղըն թագտիրտէ, թէքմիլ
զալէպէյէ մալիք օլաճագսըն: Բօմ. 7:24,25

2 Գօրն. 11.14, 1 Գօրն, 1.18, 23.24, Վա-
հի 12.12: Էլան շէյթանըն թահթը ըրի-
յասէթինտէ պուլունան սէֆիլ վէ պիչա-
րէ ճանլարըն խէլասընը, իսմիմլէ վէ Գոդ-
գոթատարի ֆիւթուհաթըմլէ թալէպ է-
տէճէքսին. (Մարկ. 17. 20) վէ սատագա-
թըմ սէպէպինտէն անլէր խէլաս պուլա-
ճագլար տըր: (Ամալ. 3.16, Յակ. 5.14—
22, Իպր. 10.23:) Լաքին է՛յ էվլատըմ,
պանա զիյատէ սըգը սարըմալըսըն քի
բուհըմ սէնտէ պէօյլէ իշլէյէպիլիւն: Ս
սէնի վաք, թէմիլ, միւթի, վէ տախմա
խթիմալա հաղըր պօշ պիր գապ հալին-
տէ հըֆլ էտէճէք տիր: (Իշ. 52.11) Շէօյ-
լէքի իհթիյաճըմ զէմանընտա սէնի խըա-
մէթիմտէ իսթիմալ էտէպիլէյիմ: 2 Թիմ. 2.21

«Վէ էյէր բուհուժու միւթէվազը պիր
գալպ իլէ թալէպ էտէր իսէն, օ սէնի քէ-
լամըմտա էօյլէ թալիմ էտէճէք տիր քի,
(Եուհ. 14:26) անըն սահիֆէլէրի սանա
օլան մուհապէթիմին աճախալթընը
պէյան էտէճէք տիր: Քէլամըմ օլ զէման
սէմավի նուր, (Մէզ. 119.105) թէսէլի վէ

հիտայեթ իլէ փարլայաճագ, վէ Ալլահըն կիզի, տէրին սըրրլարընը սանա իղհար է- տէճէք տիր: (Լուգ. 8.10) Պէնի աբամա- յան, պէնի սէվմէյէն վէ պիւթիւն գալպ- տէն պանա թապի օլմայանլարա պու սըրր- լար մասիֆի թուլթուլուրլար: (Վահի 3. 15, 16) Բուհատ վէ բուհլէ տուա (Էֆ, 6: 18) իքիմիզ արասընտա էօյլէ թաթը պիր բապըթա օլաճագ տըր քի, օլ տէմ գէմինտէ եաշատըզընը ունուտաճագսըն: (Սմալ. 22.17—21, 2 Գօրն. 12.1—10) Զիւն օլ տէմ սէնին իլէ եիւզ պէ եիւզ կէօրիւշէճէյիմ, (2 Գօրն. 3.17,18) վէ ագլտան իւսթիւն, տէրին մուհապպէթի- մին տէրինլիք վէ էնլիլիք, եիւքսէքլիք վէ ուզունլուզունու քէշֆ էտիպ, վասըթամլէ Ալլահըն ճիւմլէ քէմալիլէ տօլաճագ- սըն: Եուհ. 13.23:

«Գալպինտէ սանա իսթիրահաթ, տէ- լալէթ վէ իսթարլար վէրէն սէսիմի իշի- տէճէքսին, (Եուհ. 12.4, Սմալ. 9.10—16, Իշ. 30.18—21) վէ էյէր հուզուրըմտա սիւքիւթ աուրուր իսէն, իճրասընը թա- լէպ էթտիլիմ շէյլէրի սանա պէյան է-

տէճէյիմ: (Մէզ. 4:4) Զիւն բուհըմլէ թա պաթնընտա սաքին օլուրըմ, (Էֆ. 2.22) քի սանա սէօյլէյէն լաթիֆ վէ ուֆագ սէսիմի իշիտէսին, վէ սէնինլէ միւքեալէ- մէմ էսնասընտա հուզուրըմտա հէր շէյ սիւքիւթ օլմալը: (Մաթ. 6.6) Էվլատըմ, սիւքիւթ օլմաղը պէնտէն էօյրէն, (Մաթ. 27.12—14) վէ տուատա սէն քէնտին սէօյլէմէքտէն Փարիզ կէլ, (Մէզ. 37.7) վէ սիւքիւթ, միւթէվաղը հէմ գըրըմըլ պիր բուհլէ, (Իշ. 57.15) հուզուրըմտա տինլէ վէ սապըլէ միւնթաղըր օլ, վէ օլ տէմ պէն սէնի միւպարէքլէմէտիքճէ վէ իգնա էթմէտիքճէ սալը վէրմէյէճէյիմ: (Բօմ. 8. 25 Հապագ. 2.3) Սիւքիւթ օլ, ույանըգ տուր վէ պէքլէ, (Գօլ. 4.2) վէ իճրա ի- չիւն սէնի կէճնտէրտիլիմ իշի իթմամ է- տիպ, թային էյլէտիլիմ մահալտէ, զաիպ օլմուշ պիր տիւնեայը դուրթարմագ պա- պընտա, գուտրէթ, մուհապպէթ վէ հիւնն ի ըիզամ հագգընտա սատագաթլէ շէ- հատէթ էթտիքտէն սօնրա) Սմալ. 1.8) Փարզ վէ գանուն թարիզինտէ սանա հէր կիւն էօյրէթտիլիմի էօյրէն, չիւն

պունդար սէնի միւսթաղպէլ իշ վէ ճէլալ
 իշիւն թաճիլ էթմէքտէ տիրլէր: (Էմաալ.
 14.11, Թիմ. 8, 18) Ահ սէվիլիւլում, պու
 շէյլէրատէն սօնրա իշթէ թէզ կէլիբիմ.
 (Վահի 22.20) վէ փէտէրիմին հուզուրըն-
 աա, օլ էպէտի վաթանտա պէնիմլէ սա-
 քին օլմագլըզըն իշիւն սէնի քէնտի եա-
 նրմա ալըրըմ: Անճագ այլզ վէ ույանըզ
 տուր, (Էֆ. 5.18) գանտիլին տաիմա եազ
 իլէ տօլու, թէմիզ վէ եանար օլտուն,
 դայտարըզըզ եա տիզգաթսրզըզ տան նաշի
 աալա տօնուզ օլմասըն, (Մաթ. 25.1—13):
 Հազըր օլ, ահ էվվէթ հազըր օլ, (Լուգ.
 12:35—40) քի կէլաիյիմտէ սէնի ույա-
 նըզ վէ միւնթաղըր պիր հալտէ պուլա-
 յըմ, չիւն կէլիշիմ պիր տադիզէտէ օլա-
 ճագ, (2 Գօրն. 15.51,52) վէ պէա քէնտի
 էլպիտէլէրինի թէմիզ վէ փաք սազլա-
 յանլար, պուլուլթլարտա կէլաիյիմի կէօ-
 րէճէք տիրլէր: (Վահի 9.7, 1 Սէլ, 4:15—
 18) Պունդարը տէրխաթը էյլէ վէ ույանըզ
 տուր, զիրա վազթ եազըն տըր: (1 Գօրն.
 7.29) Օլմայա քի ույուզլայաաըն, ույան
 զիրա վազը եազըն սըր: (Վահի 1.3) Սա-

տըզ օլ, բուհումա միւթի օլ: (Ամալ. 5.
 32) Հէր շէյտէ անըն իրատէթինի սուալ
 էյլէ, (1 Գօրն. 2.10, Բօմ, 8.26,27) թաքի
 ինայէթիլլէ իրատէթինի իճրայա մու-
 վաֆֆագ օլասըն, օլմայա քի անը պիր
 վէճհլէ տինլէմէյէրէք եա ինճիտէրէք ի-
 շինի մէն էտէսին, վէ պէն կէլիպ մէլէ-
 քիւթիւմտէ հազըլլատըզըմ օլ միւճէլլա
 մէսքէնէ սէնի կէթիբիբիմ: (Նուհ. 14.2,3)
 Մէլէքիւթիւմտէ հիսսէտար օլաճագըն ճէ-
 լալ, վէ խաչըմը թաչըյանլար իշիւն հէմ
 Գեթոեմանի կէօլկէլէրինտէ վէ Գողգո-
 թա էլէմլէրինտէ արտըմճա կէլէնլէր ի-
 շիւն փէտէրիմին հազըլլատըզը մէսէրթէթ
 վէ սաատէթ հազըրնտա սանա շիմտի
 սէօյլէյէմէմ: Վէ պիւմէքլիյին սէնին ի-
 շիւն խալըր տէյիլ տիր, էյէր էօյլէ օլ-
 սայաք փէտէրիմ սանա պիլտիրիր իտի
 Ղալ. 6.14:

Լաքին օլ մէլէքիւթիւն ճէլալի հազ-
 դընտա Գէլամ Ուլլահտան պիրազ մա-
 լիւմաթ ալապիլիբսին: Զէմինտէ եաչար
 իքէն սէմանըն ճէլալի չօզ քէրրէ իւզէ-
 րիմտէ փաքլատըզը մալիւմին տիր: Վէ օ

ճէլալի կէօրմէյէ ինսանի կէօղլէրինէ միւսասատէ էտիլաի: Եռհ. 1.14, Մաթ. 17. 1—9, Ամալ. 7.56, Թաքի Եանըմա կէլէճէյին վաղթա տէկին, կէօնէնէճէյին ճէլալ հազգընտա պիր թասավլուրուն օլսուն, վէ պէօյլէճէ իմանըն գուլվէթլէնսին: Վէ օլ էպէտի իսթիրահաթ վէ սէլամէթ մահալինտէ, «Ալահ քէնտիսի ճիւմլէ սէվկիւլիւլէրինին կէօղլէրինտէն կէօղ Եաշարընը սիլէճէք, վէ արթըզ էօլիւմ, քէտէր, աղըր վէ ֆէրեատա պուլունմայաճագ, զիրա էվվէլքի շէյլէր կէշմիշ օլաճագ տըր:» Վահի 21.4,5 Վէ Հէր քէսէ քէնտի ամէլինէ կէօրէ վէրմէք իւզըէ միւքեաֆաթըմ Եանըմտա օլաճագ տըր: Վահի 22.12:

«Էյ էվլատըմ, գալպիմ սէնին իշիւն իշթէ պէօյլէ փարէլէնտի, վէ սօվոււմազ հէմ սէօյիւնմէզ պիր մուհապպէթլէ էլան սէնին իշիւն սուզան օլմագտա տըր: Պանա էննիհայէ ճէվապըն նէ՞ օլաճագ, Գեթսեմանի, Գողգոթա վէ մէզարտա, պանա թապի օլմագ նէ՞, վէ տէրունինտէ սաքին օլան բուհըմ վասըթատըյլէ մէ-

զարտան գալգըպ պէնտէ օլան Եէնի հաշաթա կիրմէն վէ պէնիմ տախի սէնտէ Եաշամագլըղըմ նէ՞ տէմէք իտիյինի իզահ էյլէտիմ վէ սէն իշլիթտին: Ճանըն, ճէսէտին վէ բուհըն իշիւն թաղէ հայաթը հէր տագիգէ պէնճեն ալապիլիր վէ պէօյլէճէ պէնճե Եաշայըպ հարաքէթ էտէրէք պիւթիւն մահլիյէթին իլէ պէնճե գալապիլիրսին: Ամալ. 7.28: Սօնրա պէն կէլիպ սէնի կէօթիւրիւրիւմ թաքի փէտէրիմին խանէսինտէ պէնիմլէ պուլունասըն: Ահ սէվկիւլիւմ, պու ճիւմլէ քէլամլարըմա նէ՞ ճէվապ վէրիյօրսըն: Խաշընը Եիւքլէնիպ արարմճա կէլէճէ՞ քմիսին, Մաթ. 16.24,25: Պէնիմ Ալահըմ վէ սէնին Ալահըն, պէնիմ փէտէրիմ վէ սէնին փէտէրին Եհօվանըն տաիմի հուզուրընտա պէրապէրիմճէ պուլունուպ, ճէլալիմէ հիսսէտար օլաճագըն գէմանա տէկին, հէր տագիգէ էլինտէն թութուպ իրշատ էտէպլմէմ իշիւն պանա թապի օլաճագմըն: Ահ սէվկիւլիւմ, չափուգ ճէվապ վէր, թէնէ վէ գանա տանըյմա: Թէէլիր էտէճէք, օյալանաճագ վաղթ տէյիլ տիր:

զիրա կիւնելք կէչմէքտէ վէ ֆուրսաթ
դաչմագտա տըր. իմտի վադթըն գըյ-
մէթինի պիւ վէ թեղ ճէվապ վեր. Իշ.
27.3, Եուհ. 20.17:»

Պու կիւն հեր պիրիւնիզ քէնաինիզի
Բապպա քագսիս եսիւնիզ, քի պու կիւն
սիզէ պերեթէք իհասն էյէյէ: Խուրուճ
32.21:

Է՛յ Յիսուսըն պու թէմքինլի վէ վա-
դարը քէլամլարընը օգույան պիրատէր
վէ հէմչիրէ, անըն արարնճա կիտէրէք
միւհթաճը պուլունտուղուն հէր նէվ հա-
յաթը ալմագ իւզրէ քէնաինէ վէ սալթ
քէնաինէ կիթմէք իչիւն սանա էթտիյի
չէֆիզ վէ հասոէթքէչ տավէթինէ նէ՞ ճէ-
վապ վերէճէքսին:

«Ձիրա Բապպըն կիւնիւ կելլիօր վէ
հէմ տախի եագըն տըր, վէ քէնաինի
դապուլ էթմէյիպ տէ ըհտա էտէնլէրէ,
դաքանըզ վէ տիւման կիւնիւ, պուլութ
վէ դօյու տիւման կիւնիւ օլաճագ տըր:»
Եօէլ 2.1, 2: Նէ՞ տէյօրսըն, պիզայա վէ
ճէվապը՞ղմը կէչէճէքսին, պու իշքէնճէ-
լէրին, պու միւտհիշ էլէմէրին մանասը

Յիսուսա նէ՞ իտի վէ սանա նէ՞ օլմալը
տէյէ հիշ տիւշլ՞ունմէյէճէքմիսին: Քէնաթի-
նին մալիք օլտուղու էպէտի հայաթ, խե-
լաս, մէսէրքէթ հէմ սէլամէթինի սանա
կէթիլմէք իչիւն ահ նէլէր չէքալլինի
պիր քէրրէ տիւշիւն: Եօդաս Խէլասքեարը
լսաչտա կէօրիւպ տէ հիշ միւթէէտիք օլ-
մայարագ կէչիպ կիտէն վէ էվլէրինէ տէօ-
նէն քիմսէլէրտէն պիրի՞ մի օլաճագսըն,
եա տա Խաքալիպալը Յուդա կիպլ՞ մի եա-
վաճագսըն: Մէրգում «Լօգմայը ալտըղը
կիպի չըդտը կիթտի վէ կեճէ իսի:» Եուհ.
13.30: Քէնաինէ թագտիմ օլունան լօգմո,
Ֆըսհ զիյաֆէթինտէ, տօսթլուզ, հիւրմէթ
վէ մուհասպէթ նիչանէսի իտի: Ամմա օ
լօգմայը ալտըղը կիպի կիթտի վէ կեճէ
իսի:» Էվվէթ, Յուդա իչիւն հագիզաթէն
կէճէ իտի, չիւն աֆվլըզ արամատը, թէվ-
պէսիզ կիթտի: Իսթէսէ իտի, խաչտաքի
լըրսըղ կիպի օն պիրինճի սաաթտա,
(Լուգ. 23.43) Խէլասքեարտան ալֆլըզ
նախլ օլապլիլիք իտի: 1 Եուհ. 1:9, Լա-
քին դալպինի էօլիւմիւնէտէք գաթըյաչ-
տըրալ:

Եինէ տէ, հէր նէ գատար շիմտիյէ-
տէր պիգայտ պուրունտուն իսէ տէ, փէք
ինթիմալէն շիմտի Յիսուսը Խէլապեար
տէյէ գապուլ էթմէք, վէ անըն հայաթը-
նը սանա զանիմէթլէ կէթիրմէսի իչիւն
Ազիզ Բուհընա մալիք օլմագ իսթէրսին:
Իմտի Պեարոս րէսուլուն աթիտէքի քէ-
լամլարընա տիգգաթ վէր, քի օլ քէլամ-
լամլար վասըթասըյլա 3,000 ճան թէվ-
պէ էտիպ Բուհ իւլ Գուսա աթիյէսինէ
մալիք օլտուլար:

«Թէվպի էտինիզ, վէ հէր պերինիզ
կիւնահլարընըզըն ալժը իչիւն, Յիսուս
Քրիստոսըն իամինէ վաճարիզ օլունտուն վէ
վաս ճիւղիէ ոզագսա օլանչարա, էանի
Ալլահըմըզ Բապըն տավէթ էտէճէյի
հէր քիմսէյէ տիր:» Ամալ. 2.38—39.

Պուրաճըգտա պու միւնասիպէթլէ շու
պիր գաչ Լուղէթլէրի իզահա չալըչա-
լըմ:

1. Թէվպի.— Կիւնահ վէ նէֆսին
էպրի հայաթընտան թէքմիլէն տէօնմէսի,
տիւնեա իչիւն էաշամագտան (1 Եուհ. 2.
15—17, վէ անըն թագաիմ էյլէտիյի

զէվգ ու սէֆատան թէքմիլէն րիւճու է-
տէրէք, Յիսուս Քրիստոստան Բուհ իւլ
Գուսաը թալէպ էթմէսի տիր թա քի Օ
կէլիպ, պիզէ էէնի պիր գալպ, էէնի պիր
ագլ վէ էէնի պիր Բուհ վէրէ, շէօյլէ քի
Յիսուսըն վէրմէք իսթէտիյի էպէտի հա-
յաթ հագգընտա օլան շէյլէրի թալէպ
էտէպիլէլիմ: Լուգ. 11: 13, Մէշ. 51: 9,
10: քէզալիք թէվպէ էէվմի էօմրիւմիւզ-
տէ, էֆ, 4: 21—32, 5: 1—1, թիճարէ-
թիմիզտէ, խանէմիզտէ, էա տա էյլէնճէ
մահալլէրիմիզտէ վէ զէմանլարըմըզտա,
էանըչ օլմասը ինթիմալ օլան վէ էանըչ
օլմուչ օլմու խաթալարըն ճիւլէսինի, Յի-
սուսըն Բուհ իւլ Գուսա վասըթասըյլէ
վէրտիյի ինայէթ վէ գուտրէթլէ թէքմի-
լէն տօղրուլթմագ տէմէք տիր տախի:

2. Կիւնասիչար ալժընըն մանասը.—
Քրիստոսըն Գողգոթատա իճրա էթ-
մէք իսթէտիյի ճէլիլ քէֆարէթինի հէր
շէյէ քեաֆի գուրպան տէյէ իման իլէ
գապուլ էթմէք տիր, պունուն պահասը
իսէ անըն պիսուչ ճանընըն էօլիւմէ թէս-
լիմ օլունմասը տըր: Իշ. 53.12,6: ճիւլմէ

կիննահլարըմըզը իւզէրինէ ալըպ թաշը-
 տը, վէ պիր տէֆատա ճիւմէսինի գալ-
 տըրտը: Իպր. 10.10,14: Շէօյլէ քի պու
 թագտիմ էյլէտիյի գուրպան սայէսինատ
 կիննահլարըմըզ արթըզ հիշ զիքը օլուն-
 մայարագ, ճիւմէսի մահվ օլմուշ տըր:
 Իպր. 10.16—18: Վէ կէօյա հիշ էյլէնիլ-
 մէմիշ կիպի հագիգաթէն վէ ճիտտէն
 ալֆ օլունմուշ տըր: Քէզա Քրիստոս խաչ
 իւթիւնտէ էօլտիւյիւ կիպի սէն քէնտին
 տէ անընլէ օրատա էօլտիւն, պիղիմ էս-
 քի ատէմիմիզ վէ նէֆս էօմրիւմիւզ ա-
 նընլէ սալպ օլունտուղունու պիլիբիզ,
 «Վէ պիղտէն Յիսուս Քրիստոսա վաֆթիզ
 օլանլարըմըզ Անըն էօլիւմիւնէ վաֆթիզ
 օլունտուղումուղու պիլիբիզ,» Բօմ. 6. 6:
 3: «Սիզ կիննահլարընըլէ, Անընլէ պէ-
 րապէր սալպ օլունտունուզ,» Ղալ. 2: 20
 վէ անընլէ գապրա տէֆն օլունտունըզ,
 իմտի պունտան սօնրա քէնտինիլլէ տէ-
 յիւ, իլա սիղին իչիւն էօլէն վէ եինէ
 գըյամ էտէն վէ գըյամէթ հայաթընա
 մալիք օլանա եաշայընըզ: 2 Գօրն, 5: 15
 —18: Թա քի 0 կէլիպ քէնտի հայաթը-

նը պիղիմ գալպէրիմիզէ իլհագ էյլէսին:

Պիզ տախի անը հիսսիյաթ իլէ տէ-
 յիւ իլա իմանլէ ալըրըզ: (Ղալ. 3. 14)
 Յիսուսը Խէլասքեար տէյէ նասը սալթ
 իմանլէ գապուլ էտէր իսէք, քէզալիք Բուհը
 տա եինէ այնի վէճէլէ իմանլէ ալըրըզ.
 (Էֆ. 3. 17) վէ գապուլ էթտիյիմիզ ան-
 տէ 0 թա տէրունիմիզէ կիրիպ օրատա
 իսքեան էտէր. (Էֆ. 3.22): Վէ էյէր անը
 ինճիթմէզ իսէք, Յիսուսըն օլ զէմինի կիւ-
 զէլ էօմրիւնիւ պիզտէ եաշայաճագ տըր:
 (2 Գօրն. 6.16—18): Թէն շէհվէթէրիմի-
 զին պիլ ճիւմէսինէ զալէպէ չալաճագ
 վէ անլէրի իտարէսի ալթընա ալըպ (Մի-
 խա 7.19) թէպիա էտէճէք, (Բօմ. 8.13),
 վէ անլէրին եէրինտէ, Բուհըն մէյվէլէրի
 օլան մուհապպէթ, մէսէրրէթ, սէլամէթ,
 թէէննի, լութֆ, խայրխահլըզ, իման,
 հիլմիյէթ վէ զապթը նէֆսի գօյաճագ
 տըր: Ղալ. 5. 16—25: Հէր կիւն իչիւն
 նա՞սըլ վէ նէ՞ տուա էթմէյի թալիմ է-
 տէճէք: (Էֆ. 6.18): Ալլահըն քէլամընը
 նասըլ եէմէյի, եանի Քիթապը Մուգատ-
 տէստէն հէր կիւն նասըլ պէսլէնմէք կէ-

քրէ իտիյինի պիղէ թալիմ հտէճէք: (Եուհ. 14:26, 2 Թիմ: 3:15—17): Վէ միւսապատէ էթաիյիմիդ գատար ճիւմէ շէյլերտէ պիղի իհտա վէ իրչատ հտէճէք տիր: Բօմ: 8:14:

Մուհիպպ պիրատէր վէ հէմչիրէ, Յիսուսըն կէթիրմիշ օլտուղու զանի հայաթա կերմէք իսթէճումիսին: Էյէր պէօյլէ իսէ, մահիյէթինիզի, հէփ օլանընըզը, օլտուղու հայտէ պուստան պէօյլէ Յիսուսըն վէ անճագ Յիսուսըն օլմագ իւզրէ քեամիլէն, պիրա իթիրագ վէ իսթիսնա անաթիսիմ հտինիզ, վէ պուսա միւզթէտիր օլմագ իւզրէ Ազիզ Բուհուսն ինայէթինի թապէպ հտինիզ, վէ օ սիղէ անը թամմ վազթընտա վէքէճէք տիր: Իմտի էյ սէվկիւլիւ տօսթ, կէլ պէնիմէ պիլլէշ, վէ պիղիմ ուզըմուզտա էօլիւմտէ գափանան, շէֆիգ, սէվկիւլիւ վէ մուհապպէթի կէօյլէրէ նազար հտէլիմ, էլիմիզի մըլսլարըն հտէրի պուլունան ափուճունա դօյալըմ, միւթէվազը հէմ գըրըմըլ պիրուհիլէ քէնտիմիզի վէ օլանըմըզը թագտիս հտիպ տէյէլիմ:

«Էվլէթ սէվկիւլիւ, թաթը Յիսուս, պէն լաշէլիմ վէ քէնտիյիյիմտէն տէ պիր շէյէ գատիր տէյիլ իսէմ տէ 2 Գօրն: 12:11 Եուհ. 15:5, Էինէ տէ պու ազիմ զաաֆ վէ աճղիյէթիմտէ Իպր: 11: 34 Իմանլէ էֆ. 3: 17 Ղալ. 3:14 սէնի պէնիմ հայաթըն վէ հէր շէյտէ հէր շէյիմ օլմագ իւզրէ պըրըմ Գօլ. 3:4 սէնտէն շիմտի Բուհ իւլ Գուտսը տախի գապուլ հտէրիմ: Եուհ. 20:22 թարի սէնիկ հայաթընը հէր տագիգէ ճէսէտ, ճան վէրուհուստա եաշայա 1 Սէլ. 5:23, վէ տէրունիմտէ սաքին օլարագ, էֆ. 2:22, սէնին քէլամընտան Եուհ. 14:26, նասըլ տուա էթմէք կէրէք իտիյինի պանա թալիմ հտէ, վէ իճրասընը թալէպ էթտիյին շէյլէրի էօյրէտէ, վէ հէր զէման սալթ սէնին իրատէթինի իճրա իչիւն պէնի միւնեյյա գըղա, վէ պանա գուլլէթ օլա, Ֆիլ. 2:13, Եա Բապպ Յիսուս պէնի իթիմտտա վէ գալի թէվէքքիւլտէ հըֆղ էթմէքլիյին իչիւն Սանա թէպիմ օլուրըմ վէ անճագ սանա կիւլէնիբիմ: Իշ. 26:3,4: Թարիգ սարփ վէ ուզըն կէօ-

րիւնտիւքատէ, իմանում զաիֆ օլուպ թէճ-
 րիպէյէ մարուզ պուլունտըգտա, շէյ-
 թանըն գուտրէթի եագըն կէլիպ, էթրաֆ
 ու էքնաֆըմը ալտըգտա, էլիմի սէնին
 էլէրինին իչինտէ գաիմ թութմազըլըն
 իչին սանա սըզընըրմ: Մէգ. 13:9,10,
 73:23.

Սանա վէ քէնտիլէրինի պու իթի-
 մատլէ Յիսուսա թէսլիմ էլէյէնլէրէ Յի-
 սուսըն աթիտէքի վատլարը պագի տիր:
 Պու վատլար պանա Բուհ իւլ Գուտսան
 փէյղամ հալինտէ կէլիպ, էմին վէ հէր
 վէճհլէ սատըգ վատլար տըր:

«Սէնի աղա պրագմամ վէ թէրք
 էթմէմ», Իպ. 13:5, «Տիւնեատա օլան
 պէնիմքիլէրի սէվմիշ օլարագ անլէրի նի-
 հայէթէտէք սէվտիմ» Եուհ. 13:1, «Սէ-
 նին սաղ էլինտէն թութաճաղըմ վէ
 գօրգմաճ սանա եարտըմ էտէճէյիմ տէ-
 յէճէյիմ» Իշ. 41:13. «Սէնի հըֆղ էտէ-
 ճէյիմ վահի. 3:10 վէ սէնի սաղը վէր-
 մէյէճէյիմ. Մէգ. 137:23,24

ՊԱՊ 4.

ԳԵԹՍԵՍԱՆԻ-ԳՈՂԳՈԹԱ

Յիսուսըն Անիպ Մուհասպէք Նագլիյէքի

«Զիրա Քէնթիի քէրիպէյէ սիւար օլարագ
 էլէմ չէմիօ օյմազլէ քէրիպէյէ չէմէֆէ օլանլարա
 Եարթմ էրմէյէ գաթիւ սիւ:»

1. Գեթսեմանի տէրունինատէ
 Յիսուս Քրիստոս չօգ պուլունտը.
 Տուայա մահալ թալէպինտէ,
 Կէօլկէլէրին քիֆայէթ էթտի:
2. Սէվէրիզ ճիւմլէտէն զիյատէ Սէնի,
 Զիւն շօլ միւտհիշ կէճէտէ,
 Խէլաս իչին պէշէրի,
 Մուգալէմէթ էթտին շէյթանըն
 հիւճմիւնէ:
3. Գեթսեմանի՝ էլլէտին սէյր սէն,
 Օլ միւհէյիպ մէնղարէյի.
 Կէօրտիւն ահ ինսան հէյէթինտէ
 Մէլիք իւլ Միւլուք, Բապպ իւլ էր-
 պապը:

4. Ճէնք փէք տէչէթի իտի
 Ինսանա Ալլահ եա շէյթան հիւքմ
 էտէճէք աի.
 Թօփլատը շէյթան ճիւմէ գուվլէթինի
 էօլտիւրմէյէ թէճէսսիւտ էթմիշ Ալ-
 Լահը:
5. Մէլաիր խավֆլէ օլտու միւնթագըր,
 Կէօրմէյէ ճէնկին նէթիճէսինի,
 Ջուլմէթին Բէիսի էթտիրճէ հիւճմլէր,
 Իպն Ուլլահ գուվլէթլէնտիրտի մու-
 գավէմէթի:
6. Ահ, օլ շէյթանի ֆիրըլէ մուհաթ,
 Կէօլ եաշարըլլա էյլէտի ֆէրեատ,
 էթսէյտի զաիպ պիր վէճճլէ ճիհատ,
 Ջայ օլաճագտը ճէմի ի պէշէրիյէթ:
7. Տէրին էլէմ ու նիյազլար,
 Արզ էյլէտի փաք տուալար,
 Եիւզիւ գօյուն էէրէ եաթտը,
 Գանըլ թէրլէր փէք չօգ ագտը:
8. Փագաթ գուլմէթ արասընտան,
 էյլէտի պիր Մէլէք թէլրան.
 Պիհիսապ ճանլարըն խէլաս միւթտէսին
 վէրիպ գուվլէթլէնտիրտի, Իպն իւլ
 Ինսանը:

9. Գուշանըպ աշտը, Իլահի Գուտրէթին,
 Իսթիգպալ էթտի օլ իզտիհամը.
 էթտիլէր իհաթէ զալիմլէր էթրաֆըն,
 Ջաղըրտըլար սալպ էյլէ, սալպ էյլէ
 Անը:
10. Օլ տէմ էթտի թէսլիմ ֆիլաթոս
 անլէրէ,
 Տէօյտիւլէր Անը Բօմա գամըսըլլա,
 Պու միւհէյյիպ էլէմլէրիլլէ,
 Օլալըմ շիֆաեապ պէրէլէրիլլէ:
19. էթտիլէր սալպ Անը պիր գաթիլ
 Խաշընա,
 էլ վէ այաղընտան գան ագտը եէրէ,
 Տէյիպ. «էյ Ալլահըմ նի՛շիւն թէրք
 էթտին պէնի»,
 Բէֆ էթտի ֆիղանընը Սէմավի փէ-
 տէրէ:
12. էտէրքէն կիւնահըն ֆիյաթըն էտա,
 Տայանտը էլէմ վէ մէշագգաթա,
 էյլէտի հազին հազին նիտա «Սու-
 սատըմ»,
 Ջըգարտը տիհանընտան «Թէմամ
 օլտու» քէլամըն:

- 13 . Պէօյլէճէ Յիսուս էթտի Բուհըն թէս-
լիմ,
Տիւշտիւ եերէ տիքէն թած էյինճէ
պաշըն,
Փագաթ կէլիպ մէլաիք աղիմ պլ-
գըշլէ,
էթտիլէր Անը թէթվիճ Փաթիհ թա-
ճըյլէ:
- 14 . Ահ, առէմ նասըլ կիւնահըբար էլլէ,
Սալպ էյլէտի Խէլասըբար Մէլիյինի,
Հիւքմ էթտի կէճէյէ զուլմէթ աէհ-
շէթլէ,
Պիւթիւն մախլուգաթ տօլտու խալթի
իլէ:
- 15 . Յիսուս էթտի սուլհ պիսուշ գուր-
պանլէ
Կիւնահըբար ինսանը Ատիլ Ալլահլէ,
Աչըլար կէնիշ Սէմավաթ Գափուսը,
Խաթիգպալահ հազըր օլտու Յիսուսը:
- 16 . Գօյտուլար Անը գայատան մէզարա,
Խօշ գօգուլը պահարաթ եարալա-
րընա,
Ագըթտըյար աճը կէօղ եաշարընը,
Կէօրմէք իչիւն Անը կէլէնլէր օրայա.

- 17 . Էթտիլէր Անը թէրք վէտա պագըշըլա
թէքրար կէօրմէմէք տիւշիւնկէսիլլէ,
Միւհըլէնտի մէզար, գօնուլար պէքճի,
Բօմա սաքէրի սիլահլարըլա:
- 18 . Լաքին կէշմէզտէն հէնուզ իւշ կիւն,
Ճէլալըն Բապպը գալգառ թէքրարէն.
Քէսը էյլէլիպ միւտհիշ էօլիւմ պէնտ-
լէրին,
Հէմտէ մէզարըն միւհքէմ գափուսըն:
- 19 . Օլտուլար մէսրուր օլ մէյուս գալպ-
լէր,
Սէօյլէտիքտէ Յիսուս անլէրէ թէք-
րար.
Թէպտիլ օլմուշ ամմա այնի Բապպ
եինէ,
Պէյթլէհէմ եէմլիլինտէ տօղտուղու
հալտէ:
- 20 . Էյլէտի նէֆիս հէր պիրինէ բուհուսը,
Քի եաշայալար ճէլիլ հայաթընը,
Օլ միւպարէք աթիյէսինի պիղէ տէ
ճիւմլէթէն,
Վէրմէյէ վատ էթմիշ, վէրիւր մէճ-
ճանէն:

21. Պէնտէկոսթէտէ օլ Բուհը աղիղ,
 Չահիր օլտու ինայէթ տիլլէրի իլէ,
 Թա տիւնեանըն սէքէնէսի էն աճիղ,
 Էյլէսին անըն մուհապպէթին թա-
 զիղ:
22. Չիւն հայյ տըր էպէտէն իէլասրեա-
 քեարըմըղ,
 Փէտէրին սաղընտա տըր շէֆաաթ-
 ճըմըղ,
 Էլէմ շէքտի միւզթէտիր տիր եար-
 արմա.
 Հէր նէվ իհթիյաճ սաաթլարընտա:
23. Էյ միւմին սէնի տէ, տավէթ էտէր
 օլ ճէնկէ,
 Ույումա թէճրիպէ սաաթլարընտա,
 Էօյրէտիր սանա Օ Գեթսեմանի,
 Ույանըղ տուրուպ տուա էթմէյի:
24. Գալարըճա պիղ գաիմ Բրիստոստա,
 Շէյթանն օլաճագ տըր մաղլուպ ծն-
 տա,
 Էտէրիղ պէրէքէթլէր թալէպ գա-
 նընտա,
 Էտէրիղ իխթիֆա Գողգոթա իա-
 չընտա:

25. Էյ Խրիսթիյան հիսս էտինճէ սըգլէթի,
 Շէյթաննի իղվա հէմ թէճրիպէլէրի,
 Թէզ գօշ սիփէրին, գալգանըն Յի-
 սուսա,
 Ֆիւթիւհաթ պագի տիր եալընըղ
 ճնտա:
26. Չաիֆլիյիմնէ թութար Օ էլիմ,
 Հէր շէյէ գատիր գուտրէթի պէնիմ,
 Վէրէմէմ խիթամ իմտի պէն ճէնկէ,
 Կիւրէշիրիմ կէօրիւնմէղ գուլվէթ-
 լէր իլէ:
27. Չիւն կէլէճէք թէզ օլ միւպարէք
 կիւն,
 Օլաճագ զահիր Յիսուս ճէլալլէ պիւ-
 թիւն,
 Օլաճագ խիթամ ճէնքլէրիմիղէ,
 Պիրէշաիբտէ հավատա Մէլիյիմիղլէ:
 «Պէշի քեզ կէլիրիմ
 Ամին»
 Ամին կէշ Ես Բապպ Յիսուս:

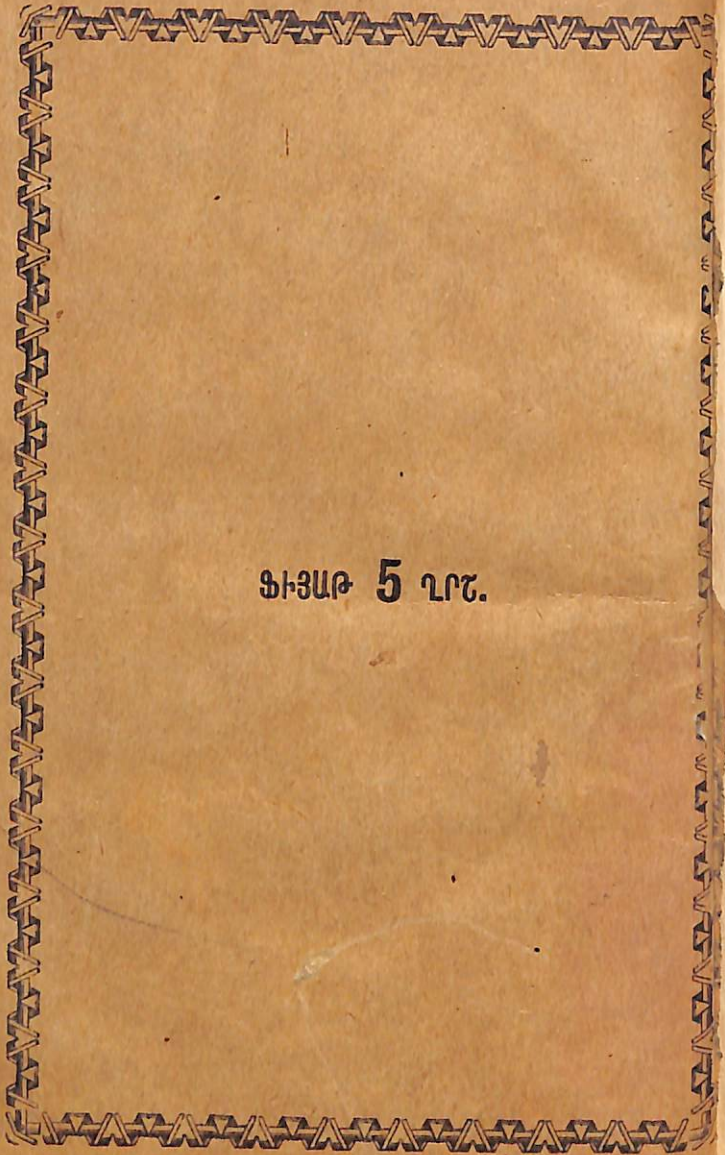
Յ Ի Հ Ր Բ Ս Պ

	Սահ.
Մոզսսկէ	5
Միւսիճիկ խիթայ	7
Գեքսեւանի-Գողգորս	8
Պայ 1. Գեքսեւանիսէ բագսիւ կսիլէն սուս	9
» 2. Յիսուարն պաղէսի կիւսի վէ սուսարնս սիլայ վերիլկսի	30
» 3. Չիւսիսիլէ հայս	92
» 4. Շիւ	133

5 րշ. ԳԻՅԱԹ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0853256

